

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2021–2027 m. programos trečiojo prioriteto „Sąlygų tvariai mėlynajai ekonomikai pakrantės rajonuose ir salų bei krašto gilumos vietovėse sudarymas ir žvejybos bei akvakultūros bendruomenių vystymosi skatinimas“ priemonių „Vietos plėtros strategijų rengimas“ ir „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašo 5 priedas

(VPS forma)

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupė

VLŽVVG teritorija

2024 m.

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija

TURINYS		Psl.
I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI		
1.	ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija	3
2.	ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	7
3.	ŽVVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (toliau – SSGG)	68
4.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	70
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	70
6.	VPS prioritetu, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJŖŽAF konkrečiais tikslais	71
7.	VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais, Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (toliau – ESBJRS), Lietuvos akvakultūros sektoriaus plėtros 2021–2027 m. planu	71
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	84
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	93
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	101
11.	VPS finansinis planas	105
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	107
13.	VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną ir valdymas	110
IV DALIS. PRIEDAI		
1	priedas. Viešosios nuomonės tyrimo anketa	113

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI

1. ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija

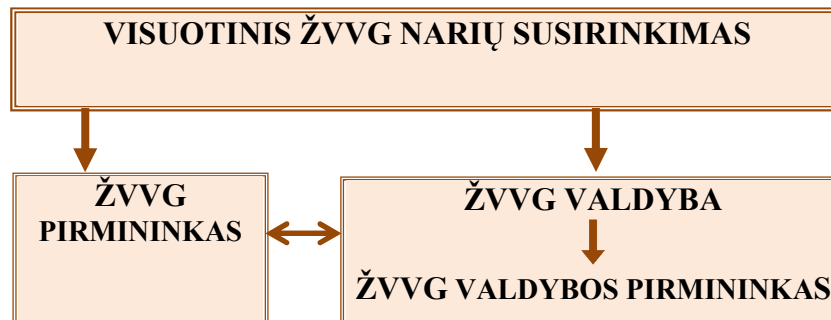
1.1. Informacija apie ŽVVG

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupė (toliau - ŽVVG) įkurta 2023 m. sausio 10 d. Steigimo sutartis pasirašyta ŽVVG steigėjai: Antanas Grigalavičius, Karolis Lukminas, Arvydas Širkus. ŽVVG juridinio asmens kodas 306244167, būstinės adresas: Pramonės g. 1, Gabšių k., Raseinių r., LT-60192.

ŽVVG veikimo teritorija apima šias besiribojančias savivaldybių teritorijas: Raseinių r. sav., Jonavos r. sav., Širvintų r. sav., Kėdainių r. sav., Kaišiadorių r. sav., Kauno r. sav. ŽVVG veikla grindžiama trijų sektorių – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios – partnerystės principu, įtraukiant žvejybos, akvakultūros sričių atstovus (fizinis ir juridinius asmenis). ŽVVG veiklą vykdo vadovaudamasi įstatais. Pagal įstatus ŽVVG valdymo struktūrą sudaro:

- aukščiausias ŽVVG organas – ŽVVG visuotinis narių susirinkimas;
- valdymo organas (kolegialus) – ŽVVG valdyba;
- vienasmenis valdymo organas – ŽVVG pirmininkas.

Valdymo organų pavaldumas pateikiamas 1 paveiksle.

1 pav. ŽVVG valdymo struktūros schema

Šaltinis: ŽVVG duomenys.

ŽVVG visuotinis narių susirinkimas jungia 21 narį, kurie sudaro 38,10 proc. pilietinės visuomenės atstovų, 33,33 proc. – verslo atstovų ir 28,57 proc. – vietos valdžios atstovų, pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. ŽVVG visuotinio narių susirinkimo sąrašas

Eil. Nr.	Narys	Savivaldybė
Pilietinės visuomenės sektorius 38,10 proc.		
1.	Asociacija „Kaplių bendruomenė“	Kėdainių r. sav.
2.	Asociacija „Bukonių kaimo bendruomenė“	Jonavos r. sav.
3.	VO „Musninkų kaimo bendruomenė“	Širvintų r. sav.
4.	VšĮ „Voverė ir gilė“	Kaišiadorių r. sav.
5.	Asociacija „Užliedžių bendruomenės centras“	Kauno r. sav.
6.	Asociacija „Paupio kaimų bendruomenė“	Raseinių r. sav.
7.	VO „Gabšių kaimo bendruomenė“	Raseinių r. sav.
8.	VšĮ „Raseinių neįgaliųjų užimtumo ir paslaugų centras“	Raseinių r. sav.
Žvejybos ir (arba) akvakultūros verslo sektorius 33,33 proc.		
9.	UAB „Kaplių žuvis“	Kėdainių r. sav.
10.	UAB „Aquae messis“	Jonavos r. sav.
11.	Ūkininkė Ana Usel	Širvintų r. sav.
12.	Ūkininkas Raimundas Arlauskas	Kaišiadorių r. sav.
13.	Ūkininkas Eivilas Norkus	Kauno r. sav.
14.	UAB „Raseinių žuvininkystė“	Raseinių r. sav.
15.	UAB „Raseinių žuvininkystė“	Raseinių r. sav.
Vietos valdžios sektorius 28,57 proc.		
16.	Kėdainių rajono savivaldybės administracija	Kėdainių r. sav.

17.	Jonavos rajono savivaldybės administracija	Jonavos r. sav.
18.	Širvintų rajono savivaldybės administracija	Širvintų r. sav.
19.	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija	Kaišiadorių r. sav.
20.	Kauno rajono savivaldybės administracija	Kauno r. sav.
21.	Raseinių rajono savivaldybės administracija	Raseinių r. sav.

Šaltinis: ŽVVG šaltinis.

ŽVVG kolegialus valdymo organas – valdyba – susideda iš 20 asmenų, atstovaujančių skirtingus sektorius. Pilietinės visuomenės sektorių atstovauja 8 asmenys (40 proc.), verslo – 6 asmenys (30 proc.) ir vietos valdžios – 6 asmenys (30 proc.). Valdyboje išlaikyta lyčių proporcija. Moterys sudaro 40 proc., vyrai – 60 proc. valdybos narių. Jaunimo atstovai valdyboje sudaro 35 proc.

2 lentelė. Valdybos narių sąrašas

Eil. Nr.	Vardas ir pavardė	Amžius	Atstovaujančioji institucija
1.1.	Pilietinės visuomenės sektorius, 40 proc.		
1.1.1.	Arūnas Glebauskas	54	Asociacija „Kaplių bendruomenė“
1.1.2.	Jolita Pranskūnienė	48	Asociacija „Bukonių kaimo bendruomenė“
1.1.3.	Edgaras Orlovas	36	VO „Musninkų kaimo bendruomenė“
1.1.4.	Viktorija Šinkūnienė	37	VšĮ „Voverė ir gilė“
1.1.5.	Laima Pilipavičienė	60	Asociacija „Užliedžių bendruomenės centras“
1.1.6.	Danguolė Žyvatkauskienė	61	Asociacija „Paupio kaimų bendruomenė“
1.1.7.	Irma Petrokaitienė	43	VO „Gabšių kaimo bendruomenė“
1.1.8.	Rolandas Baltrušaitis	42	VšĮ „Raseinių neįgaliųjų užimtumo ir paslaugų centras“
1.2.	Žvejybos ir (arba) akvakultūros verslo sektorius, 30 proc.		
1.2.1.	Arvydas Šurkus	57	UAB „Kaplių žuvis“
1.2.2.	Andrius Lukošius	40	UAB „Aqua messis“
1.2.3.	Ana Usel	37	Ūkininkė Ana Usel
1.2.4.	Raimundas Arlauskas	44	Ūkininkas Raimundas Arlauskas
1.2.5.	Eivilas Norkus	53	Ūkininkas Eivilas Norkus
1.2.6.	Antanas Grigalavičius	39	UAB „Raseinių žuvininkystė“
1.3.	Vietos valdžios sektorius, 30,00 proc.		

	1.3.1.	Albertas Narvidas	47	Kėdainių rajono savivaldybė
	1.3.2.	Jonas Marčiukaitis	59	Jonavos rajono savivaldybė
	1.3.3.	Eglė Piškinaitė	33	Širvintų rajono savivaldybė
	1.3.4.	Linas Lazauskas	49	Kaišiadorių rajono savivaldybė
	1.3.5.	Tomas Didžiulis	38	Kauno rajono savivaldybė
	1.3.6.	Vilma Kundrotienė	40	Raseinių rajono savivaldybė
	<p><i>Šaltinis: ŽVVG šaltinis.</i></p> <p>Įgyvendinant VPS administraciją sudarys 4 (keturi) darbuotojai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – VPS administravimo vadovas; – VPS buhalterinės apskaitos specialistas ir (arba) finansininkas; – VPS administratorius; – Viešųjų ryšių specialistas. 			
1.2.	<p>ŽVVG vertybės</p> <p>ŽVVG savo veikloje vadovaujasi šiomis vertybėmis:</p> <p>Atvirumas – naujiems nariams, kitokiam požiūriui, pozityvioms iniciatyvoms, dialogui, naujovėms;</p> <p>Tolerancija – pagarba kiekvieno asmens prigimtiniams teisėms: orumui, moralinėms vertybėms, papročiams, tradicijoms;</p> <p>Profesionalumas – savo darbo išmanymas, nuolatinis tobulėjimas, įgyvendinant vietos plėtros strategiją ir administruojant viešąsias lėšas;</p> <p>Kūrybingumas – generuojant vertingas idėjas ir jas įgyvendinant, iššūkius vertinant kaip naujas galimybes savo sėkmei kurti.</p>			
1.3.	<p>ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m.</p> <p>ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. – tai inovatyvus, konkurencingas žuvininkystės regionas, kuriantis pridėtinę vertę, su atvira naujovėms bendruomene, sprendžiančia vietos gyventojų problemas.</p> <p>Vizija bus pasiekta įgyvendinus VPS prioritetus ir priemones:</p> <p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p><i>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</i></p> <p><i>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</i></p>			

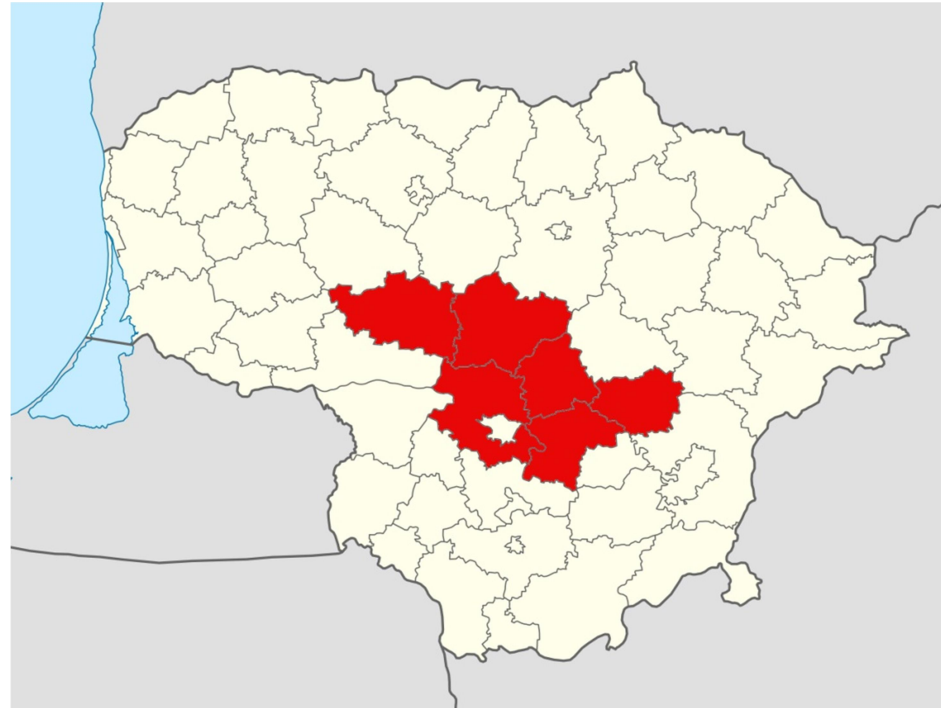
	<p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. <i>Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</i></p> <p>2.2. priemonė. <i>Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</i></p>
1.4.	<p>ŽVVG misija</p> <p>ŽVVG misija – skatinti partnerystę, vystant žuvininkystės regiono ekonominę ir socialinę plėtrą, stiprinant vietos bendruomenės iniciatyvas, sprendžiant vietos gyventojų problemas.</p>

2. ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė

2.1. Pagrindiniai ŽVVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas, identitetas ir gamtos išteklių analizė

Geografinė padėtis, ŽVVG teritorijos administracinis suskirstymas.

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupė (toliau – ŽVVG) apjungia šešis vidurio Lietuvos rajonus: Jonavos, Kaišiadorių, Kauno, Kėdainių, Širvintų ir Raseinių savivaldybių teritorijas ir jų gyventojus (2 pav.).

2 pav. ŽVVG teritorija.

Šaltinis. ŽVVG duomenys.

Jonavos rajono savivaldybės teritorija yra Lietuvos centrinėje dalyje, nuo antro pagal dydį Lietuvos miesto Kauno nutolusi tik apie 30 km. Jonavos rajono savivaldybė yra viena iš aštuonių, sudarančių Kauno apskritį, ir jos teritorija ribojasi su Kauno apskrities Kaišiadorių, Kauno ir Kėdainių rajonų savivaldybėmis bei Vilniaus apskrities Ukmergės rajono savivaldybe. Didelė teritorijos dalis priskiriama Neries žemupio plynaukštei, o šiaurinė – vakarinė dalis – Nevėžio lygumai. 2023 m. bendras teritorijos plotas sudarė 943,51 kv. km. (R1). Didžiąją teritorijos dalį užima žemės ūkio naudmenos, miškai. *Rajoną sudaro aštuonios kaimiškosios seniūnijos:* Bukonių, Šveicarijos, Kulvos, Ruklos, Šilų, Upninkų, Užusalių, Žemių ir keletas mažų miestelių, iš kurių didžiausi – Ruklos, Panoterių ir Žemių miesteliai. Vandens telkiniams tenka tik 19,58 kv. km, arba 2,07 proc. rajono teritorijos. Per Jonavos teritoriją teka Neris, Šventoji, šiaurės vakaruose – Lankesa, Lokys, rytiniu pakraščiu – Širvinta. Vienas iš Neries intakų – Lietavos (Lietaukos) upelis. Telkšo 10 ežerų, yra 13 tvenkinių ir karjerų. Jonavos rajone vandens užimti plotai mažesni nei šalyje ir užima tik

2,07 proc. (R2) rajono teritorijos ploto, šalyje – 4,12 proc. Nors ir kuklūs vandens telkinių plotai, tačiau jie naudojami gyventojų socialinių poreikių tenkinimui, įskaitant ir mėgėjišką žūklę.¹

Kaišiadorių rajonas užima puikią geografinę padėtį – yra ne tik tarp didžiausių Lietuvos upių – Nemuno ir Neries, bet ir tarp didžiausių Lietuvos miestų – sostinės Vilniaus bei Kauno. Abu didmiesčius jungia per Kaišiadorių rajoną einančios svarbiausios šalies automobilių ir geležinkelio magistralės. Kaišiadorių r. sav. ribojasi su Širvintų, Prienų, Kauno, Jonavos, Trakų rajonų, Kauno miesto ir Elektrėnų savivaldybėmis. Savivaldybė užima 108655,33 ha, (R3) iš jų 54,84 proc. yra dirbamos žemės plotai, 29,2 proc. – pramonės įmonės ir keliai, 3,85 proc. – vandenys, 2,48 proc. (R4) – miestai ir gyvenvietės, 2,22 proc. – pramonės įmonės ir keliai, 7,36 proc. – kitos paskirties plotai. *Kaišiadorių rajono teritoriją sudaro 10 seniūnijų: Kaišiadorių apylinkės, Kruonio, Nemaitonių, Palomenės, Paparčių, Pravieniškių, Rumšiškių, Žaslių, Žiežmarių apylinkės, Žiežmarių.* Be Kaišiadorių miesto, rajono savivaldybėje yra teritorijos, turinčios miestelio statusą. Tai Žiežmariai, Rumšiškės, Kruonis, Žasliai. Nors vandenys rajono savivaldybėje užima santykinai mažesnę teritorijos plotą lyginant su šalies vidutiniu plotu, tačiau jų plotai turi išskirtinę reikšmę žvejybai, ūkio plėtrai ir gyventojų socialinių poreikių tenkinimui.²

Kauno rajono savivaldybė yra Vidurio Lietuvoje, Kauno apskrityje. Ji supa Kauno miestą, nors pats miestas neįeina į savivaldybės sudėtį. Didžiausias miestas – Garliava, administracija įsikūrusi Kaune. Tai viena iš žiedinių savivaldybių. Kauno rajonas užima 1495,48 kv. km. (R5). Didžioji jo dalis atitenka žemės ūkio naudmenims – 50,10 proc., miškams – 32,42 proc. Vandens telkiniai teritorijoje užima 76,13 kv. km, arba 5,09 proc. (R6) bendro teritorijos ploto. Vietovė nepasižymi ežerų gausa, bet išsiskiria daugybe upių, upelių ir uztvankų. Iš jų pažymėtinos – Kauno marios (6350 ha), ir Nemuno, Neries, Nevėžio, Dubysos ir Jiesios slėniai, kurie turi didelius vandens ir turtingus gamtos išteklius. Kauno marios turi galias žuvininkystės vystymo tradicijas. Nors Kauno rajono savivaldybė yra Vidurio Lietuvos žemumoje, per čia tekančios didžiosios Lietuvos upės (Nemunas, Neris, Nevėžis, Dubysa, Jiesia) ir jų slėniai labai pajvairina kraštovaizdį. Per savivaldybę puslankiu nuo Čekiškės iki Lapių driekiasi kalvagūbriai. Rytinėje dalyje telkšo Kauno marios. Didžiausias miškų masyvas – vakarinėje dalyje esantys Kazlų Rūdos miškai. Miškingumas artimas Lietuvos vidutiniam. Ši savivaldybė yra labai palankioje padėtyje. Karjeros perspektyvos sutraukia daug jaunų žmonių, tad tai vienas sparčiausiai augančių Lietuvos regionų. Ypač sparčiai gyvenvietės plečiasi Kauno priemiesčių zonoje – Užliedžių, Ringaudų, Domeikavos, Garliavos apylinkių seniūnijose. Čia eina svarbiausi Lietuvos sausumos keliai, Kauno oro uostas, Kauno laisvoji ekonominė zona. *Kauno rajono teritoriją sudaro 24 seniūnijos: Akademijos seniūnija (Akademija), Alšėnų seniūnija (Mastaičiai), Babtų seniūnija (Babtai), Batniavos seniūnija (Bubiai), Čekiškės seniūnija (Čekiškė), Domeikavos seniūnija (Domeikava), Ežerėlio seniūnija (Ežerėlis), Garliavos apylinkių seniūnija (Garliava), Kačerginės seniūnija*

¹ Jonavos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2027 metų. Jonavos rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.jonava.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-pletros-planai/61>

² Kaišiadorių rajono savivaldybės 2024-2030 metų strateginiu plėtros planas. Kaišiadorių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-planavimo-dokumentai/1493>

(Kačerginė), Karmėlavos seniūnija (Karmėlava), Kulautuvos seniūnija (Kulautuva), Lapių seniūnija (Lapės), Linksmakalnio seniūnija (Linksmakalnis), Neveronių seniūnija (Neveronys), Raudondvario seniūnija (Raudondvaris), Ringaudų seniūnija (Noreikiškės), Rokų seniūnija (Rokai), Samylų seniūnija (Samylai), Taurakiemio seniūnija (Piliuona), Užliedžių seniūnija (Giraitė), Vandžiogalos seniūnija (Vandžiogala), Vilkijos seniūnija (Vilkija), Vilkijos apylinkių seniūnija (Vilkija) ir Zapyškio seniūnija (Kluoniškiai). Remiantis Kauno rajono savivaldybės administracijos duomenimis, rajono teritorijoje iš viso buvo 371 kaimas, 9 miesteliai, 3 miestai, 1 kurortinė teritorija.³

Kėdainių rajono savivaldybė išsidėsčiusi Lietuvos centrinėje dalyje. Rajone yra geografinis šalies centras – Ruoščių kaimas. Šiaurėje ribojasi su Panevėžio ir Radviliškio, rytuose – su Ukmergės, pietryčiuose – su Jonavos, pietuose – su Kauno, vakaruose – su Raseinių rajono savivaldybėmis. Didžioji rajono dalis išsidėsčiusi Nevėžio žemumoje. Vakaruose kyla į Rytų Žemaičių plynaukštę. Aukščiausia rajono vieta yra Gudžiūnų apylinkėse – 113 m, žemiausia – pietuose. Teritorijos plotas 1676,63 kv. km (R7). Didžiausią teritorijos plotą užima žemės ūkio naudmenys – 65,25 proc. bei miškai – 25,65 proc. Vidaus vandenys užima 2,20 proc. (R8) teritorijos, tai du kartus mažesni procentiniai plotai už šalies vidurkį. Maždaug rajono viduriu iš šiaurės į pietus prateka Nevėžis. Į jį teka intakai: Šušvė, Liaudė, Dotnuvėlė, Smilga, Obelis, Kruostas, Barupė ir kt. Telkšo 10 ežerų (Kėdainių rajono ežerai) ir 18 tvenkinių. Kėdainių rajono savivaldybės, kaip administracinio teritorinio vieneto, centras yra Kėdainių miestas, dešimt miestelių – Akademija, Dotnuva, Gudžiūnai, Josvainiai, Krakės, Pagiriai, Pernarava, Surviliškis, Šėta, Truskava ir 534 kaimai. Kėdainių rajono savivaldybė suskirstyta į vienuolika seniūnijų: Dotnuvos, Gudžiūnų, Josvainių, Kėdainių miesto, Krakių, Pelėdnagių, Pernaravos, Surviliškio, Šėtos, Truskavos, Vilainių.⁴

Raseinių rajono savivaldybė yra Lietuvos vakarinėje dalyje arba pietrytinėje etnografinio Žemaitijos regiono dalyje, beveik pačiame Lietuvos centre. Didžioji dalis yra Rytų Žemaičių plynaukštyje. Rajonas ribojasi rytuose su Kėdainių, pietuose su Jurbarko ir rytuose su Kelmės ir Radviliškio rajonais. Raseinių r. sav. plotas – 1 573 kv. km, (R9) žemės ūkio naudmenos užima 66,8 proc, miškai – 23,70 proc. teritorijos. Vandenių plotams tenka 35,08 kv. km, arba 2,23 proc. (R10) bendro teritorijos ploto, tai ženkliai mažiau nei vidutiniškai šalyje. *Administraciniu požiūriu Raseinių rajonas suskirstytas į 12 seniūnijų*: Ariogalos miesto, Ariogalos, Betygalos, Girkalnio, Kalnujų, Nemakščių, Pagojukų, Paliepių, Raseinių miesto, Raseinių, Šiluvos, Viduklės. Kaip jau buvo minėta, rajonas nepasižymi dideliais vandenių plotų ištekliais, tačiau per rajono teritoriją teka Šešuvis, Šaltuona, Mituva. Tyvuliuoja du ežerai – Meiliškio ir Paežerio bei 19 tvenkinių. Rajono savivaldybė turi galias tradicijas ir susilaukusi didelio pripažinimo efektyviai plėtojant akvakultūros ūkį, perdirbant žuvininkystės produkciją ir didelį indėlį skatinant žuvininkystės produkcijos vartojimą bei jos plėtrą.⁵

³ Kauno rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginės plėtros planas. Kauno rajono savivaldybės. Prieiga per internet:<https://www.krs.lt/savivaldybe/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-2/>

⁴ Kėdainių rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m. Kėdainių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.kedainiai.lt/administracija/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/106>

⁵ Raseinių rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginis plėtros planas. Raseinių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.raseiniai.lt/raseiniu-rajono-savivaldybes-2021-2030-m-strateginis-pletros-planas/?lang=lt>

Širvintų rajono savivaldybė yra viena mažiausių šalies savivaldybių. Savivaldybė įsikūrusi Lietuvos pietryčiuose, Neris žemupio plynaukštėje, tik šiaurietiniai ir pietrytiniai pakraščiai pereina į Aukštaičių aukštumą. Rajonas ribojasi su trimis Vilniaus apskrities savivaldybių teritorijomis: šiaurinėje dalyje su Ukmergės rajonu, pietinėje ir pietrytinėje dalyse su Elektrėnais bei Vilniaus rajonu. Vakarinėje pusėje rajono teritorija ribojasi su Jonavos ir Kaišiadorių rajonais, o šiaurinėje dalyje su Molėtų rajonu. Visa pietvakarinė rajono riba vingiuoja palei Nerį. Širvintų rajonas 2023 m. sausio 1 d. užėmė 905,44 kv. km (R11) teritoriją: 52,77 proc. šios teritorijos užima žemės ūkio naudmenos, 31,94 proc. – miškai, apie 2,54 proc. (R12) – vandenys. Miškingumas yra artimas šalies vidurkiui (33 proc.), per teritoriją teka Neris, Širvinta ir Musė, tyvuliuoja 28 ežerai (didžiausias – Alys, jo plotas – 165 ha; giliausias – Gelvė, jo gylis – 28 m), 7 tvenkiniai. Širvintų rajone yra 6 miesteliai (Bagaslaviškis, Čiobiškis, Gelvonai, Kernavė, Musninkai, Zibalai) ir 485 kaimai. *Rajoną sudaro 8 seniūnijos*: Alionių, Čiobiškio, Gelvonų, Jauniūnų, Kernavės, Musninkų, Širvintų ir Zibalų. Rajono geografinė padėtis bei suformuota infrastruktūra yra palanki ekonominei ir socialinei plėtrai.⁶

Kaip jau buvo minėta, ŽVVG teritorija integruoja į bendrą veiklą vidurio Lietuvos 6 rajonų savivaldybes. Visos jos skiriasi teritorijų plotais, gamtos ištekiais, gamybiniu ir ekonominiu potencialu. 2023 m. sausio 1 d. didžiausi plotai ŽVVG teritorijoje atitenka Kėdainių r. sav. – 21,83 proc., Raseinių r. sav. – 20,48 proc. ir Kauno r. sav. – 19,47 proc. Jonavos ir Širvintų r. sav. turi ženkliai mažesnius teritorijos plotus. 2020-2023 m. laikotarpiu bendras ŽVVG teritorijos plotas praktiškai nesikeitė, įvyko tik žemės ploto struktūriniai pokyčiai. Nežymiai sumažėjo žemės ūkio naudmenų plotai – 0,37 proc., o 0,4 proc. padidėjo vandenų plotai. ŽVVG teritorija užima 11,76 proc. (R13) bendro šalies teritorijos ploto (1 lentelė).

1 lentelė. Vidurio Lietuvos ŽVVG teritorija ir struktūrinė sudėtis

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020-01-01				2023-01-01			
		Bendras plotas, ha	Žemės ūkio naudmenos, ha	Miškai (miško žemė), ha	Vandenys, ha	Bendras plotas, ha	Žemės ūkio naudmenos, ha	Miškai (miško žemė), ha	Vandenys, ha
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	6528648,30	3399067,66	2156033,39	266532,84	6528648,30	3382583,87	2149599,91	268679,00
2.	<i>Struktūra, proc.</i>	100,00	52,06	33,02	4,08	100,00	51,81	32,93	4,12
3.	Jonavos r. sav.	94351,73	42920,69	39393,23	1901,35	94352,08	42828,20	39108,14	1957,84

⁶ Širvintų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginis plėtros planas. Širvintų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.sirvintos.lt/data/public/uploads/2021/03/sirvintu-rajono-savivaldybes-2021-2027-metu-strateginis-pletros-planas-1.pdf>

4.	Kaišiadorių r. sav.	108664,18	55716,75	35844,93	4369,73	108665,33	55171,09	35891,09	4400,92
5.	Kauno r. sav.	149548,30	75115,17	48408,52	7532,99	149569,52	74034,91	48492,22	7612,71
6.	Kėdainių r. sav.	167663,66	109397,47	42997,93	3667,98	167660,96	109099,12	43146,28	3687,85
7.	Raseinių r. sav.	157284,56	105072,98	37281,91	3479,04	157289,16	104410,33	37475,97	3507,82
8.	Širvintų r. sav.	90544,17	47422,57	28922,95	2255,05	90544,23	47272,00	28787,50	2298,58
9.	ŽVVG teritorija	768056,60	435645,63	232849,47	23206,14	768081,28	432815,65	232901,20	23465,72
10.	Struktūra, proc.	100,00	56,72	30,32	3,02	100,00	56,35	30,32	3,06

Šaltinis: <https://nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas/2>

Kraštovaizdis, įskaitant vandens telkinius ir miškus, jų tinkamumas verslinei žvejybai, akvakultūrai ir rekreacijai.

Vidurio Lietuva turi savų išskirtinių bruožų, kurie atskleidžia Lietuvos istorijos raidą, jos ekonominį potencialą, gamtos išteklių turtus. Per šią teritoriją teka dvi didžiausios šalies upės Nemunas ir Neris, įrengtas didžiausias šalies tvenkinys – Kauno marios, kurios patenka į Kauno ir Kaišiadorių r. sav. teritorijas. Teritorija išraižyta magistraliniais keliais, geležinkeliais. Tačiau kiekvienas rajonas turi ir savo išskirtinių bruožų.

Jonavos rajono savivaldybės teritorija išsiskiria savo gamta, daugelyje vietų išlikusiu natūraliu kraštovaizdžiu, todėl teritorijoje yra įkurta 11 draustinių bei 2 biosferos poligonai. Dalis teritorijų priskiriamos „Natura 2000“ teritorijų tinklui. Augalų, paukščių, gyvūnų buveinių apsaugai svarbiomis teritorijomis pripažinti Būdos ir Pravieniškių miškai, Gaižiūnai, Gelnų miškas, Neries upė, Paąžuolynės durpynas, Šilo miškas, Širvintos upė ir jos slėniai, Šventosios upė žemiau Andrioniškio, Šventosios upės slėnis ties Upninkais. Paukščių apsaugai svarbiomis teritorijomis pripažinti Būdos-Pravieniškių miškai ir Labūnavos miškas. Jonavos rajono teritorijos kraštovaizdis labai įvairus ir įspūdingas – nuo miškų, derlingų žemių ir pievų iki vėjo pustomų smėlynų; nuo lygumų iki kalvoto reljefo. Į šiaurę nuo Neries ir Šventosios upių yra Vilkijos kalvagūbris, į pietus – Neries žemupio žemuma. Didelė teritorijos dalis yra Neries žemupio plynaukštėje, šiaurinė–vakarinė dalis priskiriama Nevėžio lygumai. Šiaurinėje pusėje driekiasi derlingi laukai, miškų nedaug, todėl palankios sąlygos žemės ūkio vystymui. Per Jonavos teritoriją teka Neris, Šventoji, šiaurės vakaruose – Lankesa, Lokys, rytiniu pakraščiu – Širvinta. Vienas iš Neries intakų – Lietavos (Lietaukos) upelis, iš kurio pagal vieną iš teorijų kilo Lietuvos vardas. Telkšo 10 ežerų, yra 13 tvenkinių ir karjerų. Jonavos rajono vandens

ploto dalis (2 proc.) mažesnė nei šalyje (4,1 proc.) ir Kauno apskrityje (3,2 proc.). ŽVVG teritorijoje saugomi gamtos paveldo objektai: akmuo Valiūnas, Mykoliškių akmuo, Žinėnų atodanga, Upninkų liepos, Vainių tuopa.⁷

Kaišiadorių rajono savivaldybė. Kaišiadorių rajono šiaurės vakarinę dalį užima Neris žemupio žemuma, pietrytinę – Dzūkų aukštuma (Aukštadvario masyvas). Ten iškyla aukščiausia rajono vieta – Vaitkūnų kalva (251 m). Šiaurės rytine rajono dalimi teka Neris, per rajoną – jos intakai Laukysta, Žiežmara ir Lomena. Vakarine riba teka Nemunas, per rajoną – jo intakai Lapainia, Strėva. Telkšo 29 Kaišiadorių rajono ežerai, 8 tvenkiniai. Rajonas priskiriamas neežeringoms administracinėms teritorijoms. Didžiausiais laikomi Kalvių (180 ha), Žaslių (101 ha), Neprėkštos (40,5 ha) ežerai. Natūralių ežerų trūkumą kompensuoja dirbtiniai tvenkiniai. Vienas didžiausių Lietuvos dirbtinių vandens telkinių – Kauno marios. Apie trečdalis jų priklauso Kaišiadorių rajonui. Greta marių, ant kalvos, įrengta viena didžiausių šalies vandens talpyklų – Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės baseinas, kurio plotas 306 ha, perimetras 6,8 km, gylis 15,5 m.

Kaišiadorių rajone yra saugomos europinės svarbos gamtinės buveinės ir draustiniai, gausu retų į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų. Gausu gamtinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų, kurie įdomūs turistams: unikalūs, nuolat geologų tyrinėjamas glaciokarstinės kilmės Kaukinės ežeras „Žiedelis“ (anksčiau manyta, jog meteoritinės), netoli Kruonio HAE mistiškoji gravitacinė kalva, vienos stambiausių Lietuvos pušų Rumšiškių ir Varkališkių miške, aukščiausia Kauno marių atodanga – Mergakalnis, stambiausias medis Kauno Marių regioniniame parke – Gastilionių ąžuolas. Retos augalijos ir gyvūnijos galima aptikti Būdos, Kaukinės botaniniuose – zoologiniuose draustiniuose, Strošiūnų kraštovaizdžio, Paparčių botaniniame, Beičiūnų ornitologiniame draustiniuose. Verta aplankyti mitologinį Laukagalio akmenį „Velnio sostas“, kuris primena senąjį pagoniškąjį tikėjimą. Galima pasigrožėti 6 metrų apimties Karčiupio miško ąžuolu, daugiakamienne Antakalnio liepa, Kovaičių akmenimis, Sekionių ir Uogintų kaimų ąžuolais, kitomis gamtos vertybėmis. Sutvarkyti ir pritaikyti turistams Migonių, Rokiškių, Maisiejūnų, Lašinių, Budelių piliakalniai. Turtingos gražia gamta ir istoriniu palikimu bei legendomis apipintos Nemaitonių apylinkės. Vandens turizmui patrauklios rajone esančios upės Strėva ir Neris. Šiltuoju sezonu čia aktyviai plaukiama baidarėmis, plaustais – Nerimi. Prie Neris Palomenės, Zūbiškių seniūnijose yra keletas privačių paslaugų teikėjų, orientuotų į paslaugas turistams.⁸

Kauno rajonas užima Lietuvos Vidurio žemumos pietinę dalį, kur susieina Suvalkijos, Aukštaitijos ir Žemaitijos žemės, susilieja didžiosios mūsų šalies upės: Nemunas, Neris ir Nevėžis. Vandens užima 5,1 proc. teritorijos, nėra ežerų, bet gausu upių, upelių ir užtvankų. Didžiausia jų – Kauno marios (6350 ha), o Nemuno, Neris, Nevėžio, Dubysos ir Jiesios slėniai išsiskiria savo aukštais stačiais krantais ir gausiais gamtos išteklių. Kauno rajono teritorijos kraštovaizdis vertintinas kaip unikalūs ir išskirtiniai. Rekreacinius išteklius Kauno rajone sudaro tvenkiniai, upės, ežerai,

⁷ Jonavos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2027 metų. Jonavos rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.jonava.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-pletros-planai/61>

⁸ Kaišiadorių rajono savivaldybės 2024-2030 metų strateginiu plėtros planas. Kaišiadorių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-planavimo-dokumentai/1493>

parkai, miškai. Miškais apaugę 30 proc. rajono žemių. 2021-2027 m. plėtros plane pateikta informacija, savivaldybės teritorijoje yra 17 upių, 8 tvenkiniai, 9 ežerai, 28 parkai ir 33 skverai, 56 vnt. gėlynų. Rajono teritorija išraižyta gilių upių slėnių: teka Nemunas, Neris, Nevėžis, Jiesia, rajono vakaruose – Dubysa, upėms būdingos plačios senvagės ir miškingi krantai. Kauno rajono teritorijoje lokalizuojasi 15 gamtos paveldo objektų. Teritorijoje yra 1 valstybinis gamtinis rezervatas, 31 draustinis, 3 biosferos poligonai, 16 gamtos paveldo objektų ir regioniniai parkai. Taip pat planuojamoje teritorijoje yra ekologinio tinklo Natura 2000 teritorijos. Rajono seniūnijose saugoma nemažai valstybinės reikšmės gamtos paveldo objektų: Lapių seniūnijoje dešiniajame Neries krante esanti Drąseikių atodanga; Samylų seniūnijoje – Žiegždrių atodanga, Kalniškių konglomeratų atodanga, Dubravos miške susiviję ažuolas su pušimi – Dubravos dvyniai ir kt. Retos miško augavietės ir aukštapelkės augalų bendrijos saugomos Dubravos rezervacinėje apyrbėje. Kauno rajonas gali didžiuotis ir savo trimis valstybės saugomais parkais: Girionių, Raudondvario ir Obelynės.⁹

Kėdainių rajono savivaldybė. Per rajono vidurį iš šiaurės į pietus prateka Nevėžis. Į jį teka intakai: Šušvė, Liaudė, Dotnuvėlė, Smilga, Obelis, Kruostas, Barupė ir kt. Telkšo 10 ežerų (Kėdainių rajono ežerai) ir 18 tvenkinių. Miškai: Dotnavos, Josvainių, Lančiūnavos, Pernaravos. Yra Pajieslio geomorfologinis, Aluonos hidrografinis, Laucynės, Šušvės kraštovaizdžio draustiniai. Gamtos paminklai: 4 botaniniai (Lančiūnavos, M. Daukšos, Šaravų ažuolai, Nykio vinkšna), 3 geologiniai (Pilsupių, Vosbučių atodangos, Siponių ožakmenis). Skinderišio dendrologinis parkas. Kėdainių rajono savivaldybės teritorijoje yra penkios valstybės saugomos teritorijos (Krekenavos regioninis parkas, Laučynės kraštovaizdžio draustinis, Šušvės kraštovaizdžio draustinis, Pajieslio geomorfologinis draustinis, Aluonos hidrografinis draustinis), dvidešimt šešios savivaldybės saugomos teritorijos (Pašūsvio kraštovaizdžio draustinis, Dotnuvėlės kraštovaizdžio draustinis, Obelies kraštovaizdžio draustinis, Paberžės kraštovaizdžio draustinis, Smilgos kraštovaizdžio draustinis, Smilgos ir Smilgaičio kraštovaizdžio draustinis, Šušvės kraštovaizdžio draustinis, Šventybrasčio kraštovaizdžio-istorinis draustinis, Barupės hidrografinis draustinis, Lančiūnavos miško 42 kv. – Dovydų miško botaninis draustinis, Kruosto botaninis draustinis, Lančiūnavos miško botaninis draustinis, Lankesos botaninis draustinis, Mociūnų miško botaninis draustinis, Pelėdnagių botaninis draustinis, Šėtos botaninis draustinis, Zembiškio miškobotaninis draustinis, Gaisų botaninis-zoologinis draustinis, Ilgatrakio miško botaninis-zoologinis draustinis, Pašilėlių botaninis-zoologinis draustinis, Pavikšrupio botaninis-zoologinis draustinis, Vozbučių botaninis-zoologinis draustinis, Baublio ornitologinis draustinis, Lendrynės ornitologinis draustinis, Petkūnų-Skaistės ornitologinis draustinis, Runeikių miško telmologinis draustinis); 3 NATURA 2000 teritorijos (Labūnava (Labūnavos miškai), Lančiūnava (Lančiūnavos miškai), Dotnuva (Dotnavos ir Josvainių miškai)), be to, rajone yra dalis Krekenavos regioninio parko.¹⁰

⁹ Kauno rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginės plėtros planas. Kauno rajono savivaldybės. Prieiga per internet:<https://www.krs.lt/savivaldybe/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-2/>

¹⁰ Kėdainių rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m. Kėdainių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.kedainiai.lt/administracija/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/106>

Raseinių rajone yra Tytuvėnų ir Dubysos regioninių parkų dalys. Dubysos regioniniame parke vienas iš lankomiausių pažintinių takų „Maironio kelias padubysiu“. Pažintinio tako maršrutas driekiasi per kvapą gniaužiančias regioninio parko vietas, kuriose įrengtos apžvalgos aikštelės, taip pat ir lieptai per Lelyklą ir Luknę. Tako pradžia prasideda Kaulaukių kaime, 13 kilometrų takas veda iki pat Betygalos. Betygaloje yra piliakalniai, kurių infrastruktūra pritaikyta lankymui. Prabaudos upelio dešiniajame krante yra Raseinių piliakalnis. Didžiausia Raseinių upė – Dubysa, kurios plotas 2 033 kv. km. Ši upė puikiai išnaudojama turizmo tikslais, ją labai mėgsta baidarių sporto atstovai. Rajono teritorijoje taip pat yra tokių upių kaip Mituva, Šešuvis, Šaltuona. Raseinių rajone yra du ežerai – Paežerio ir Meiliškio, bei 19 tvenkinių. Miškingumas nedidelis, nes dauguma žemių sukultūrintos. Kone svarbiausias rajono traukos centras – dvasinis centras Šiluva, šią vietą išgarsino Šv. Mergelės Marijos apsireiškimas. Šiluva garsi visoje Lietuvoje ir dėl Šilinių atlaidų. Vienas pagrindinių Lyduvėnų akcentų – Lyduvėnų tiltas, pastatytas 1952 m., tai aukščiausias ir ilgiausias tiltas visoje Lietuvoje. Dabartinio tilto ilgis 599 metrai, plotis 4,5 metro, aukštis 42 metrai. Lyduvėniškių gyvavimo istorija tiesiogiai siejasi su šiuo tiltu, gyventojai pagal pravažiuojančius traukinius seniau spręsdavo apie laiką. Raseinių rajono savivaldybės prioritetas – piligriminis turizmas, kuris šiame krašte yra labai populiarus. Rajone esanti Šiluva išsiskiria dėmesio vertu piligriminio turizmo potencialu, papildančiu bei stiprinančiu rajono turizmo konkurencingumą. Šiandien Šiluva – vienas svarbiausių maldininkų traukos centrų Lietuvoje, traukia ne tik Lietuvos, bet ir kitų pasaulio kraštų krikščionis. Kaip jau buvo minėta, miškingumu nepasižymintis kraštas medžioklės verslą iškeitė į žvejybą – daugelyje vietų įrengti dideli ir šiuo metu eksploatuojami žuvininkystės tvenkiniai, sėkmingai plėtojama ir žuvų perdirbimo įmonių veikla.¹¹

Nemaža Širvintų rajono teritorijos dalis pakliūna į UNESCO saugomo Pasaulio paveldo objekto Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritoriją, esančią Neries slėnyje, kuriame yra 5 piliakalnių fortifikacinė sistema, kapinynas, buvusių pilių ir miesto liekanos. Kernavė – vienas seniausių Lietuvos miestų, pagoniškosios Lietuvos (kunigaikščio Traidenio laikų) sostinė, dažnai vadinama lietuviškąja Troja. Istoriniuose šaltiniuose Kernavė pirmą kartą paminėta 1279 metais eiliuotose Livonijos ir Hermano Vatbergės kronikose. Viduramžiais Kernavė buvo vienas svarbiausių Lietuvos politinių ir ekonominių centrų. Širvintų rajone yra įsikūrę Alionių, Bartkuškio, Šešuolėlių, Lygaraisčio telmologiniai, Širvintos, Budelių kraštovaizdžio draustiniai, dvaro parkai (žymiausi – Narvydiškio, Liukonių, Paširvinčio, Šešuolėlių I), stovi 3 gamtos paminklai (Staškūniškio maumedis, Čiobiškio urvas, Dūdų akmuo), plyti 3 didesni miškai (Bartkuškio, Alionių, Šešuolėlių). Per teritoriją teka Neris, Širvinta ir Musė, tyvuliuoja 28 ežerai (didžiausias – Alys, jo plotas – 165 ha; giliausias – Gelvė, jo gylis – 28 m; žvingiausi Zdoniškių, Gelvanės ir Alio ežerai), 7 tvenkiniai. Širvintų rajone, ypač Čiobiškio pušynuose gausu uogų ir grybų. Miškingumas yra artimas šalies vidurkiui (33 proc.). Iš ežerų 8 yra valstybinės reikšmės ežerai, didžiausi – Alys (plotas 165 ha), Stavarygalos (73,9 ha), Gelvanės (53 ha), taip pat yra 3 valstybinės reikšmės tvenkiniai – Motiejūnų hidroelektrinės (plotas 87 ha), Bartkuškio (61 ha), Širvintų (52 ha). Širvintų rajono teritorijoje yra pelkių (užima 3,4 proc. savivaldybės teritorijos), didžiausia jų – Alionių pelkė (plotas 2072 ha)¹²(R14).

¹¹ Raseinių rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginis plėtros planas. Raseinių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.raseiniai.lt/raseiniu-rajono-savivaldybes-2021-2030-m-strateginis-pletros-planas/?lang=lt>

¹² Širvintų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginis plėtros planas. Širvintų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.sirvintos.lt/data/public/uploads/2021/03/sirvintu-rajono-savivaldybes-2021-2027-metu-strateginis-pletros-planas-1.pdf>

Biologinė įvairovė (kiek tai aktualu VPS įgyvendinimui) ir saugomos teritorijos.

Kauno r. sav. retųjų augalų ir gyvūnų rūšių turtingos gamtos oazės – Kamšos miškas, Jiesia ir iš dalies – Dubravos giria jau atsidūrė vis besiplečiančio Kauno miesto ir jo priemiesčių teritorijoje. Rajono teritorijoje aptinkama maždaug 1000 rūšių savaiminių žolinių augalų ir maždaug 64 rūšių bei formų medžių ir krūmų. O įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą aptikta daugiau nei 61 rūšis. Vabzdžių klasę sudaro daugiau nei 30 Lietuvoje aptinkamų rūšių ir užfiksuota 21 rūšis retųjų. Nuošalesnėse vietose gyvena 13-os rūšių varliagyviai ir 7-ių rūšių ropliai, iš kurių dvi – labai retos. Nemaža paukščių įvairovė: be praskrendančiųjų ir gyvenančiųjų šalia žmogaus, peri net 50 retųjų rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą. Iš Lietuvoje gyvenančių 70-ties rūšių laukinių gyvūnų, Kauno rajone aptinkama net 53, o įrašytų į Raudonąją knygą – 12, iš kurių – 8 rūšys šikšnosparnių. Upėse ir tvenkiniuose veisiasi daugiau nei 35 rūšių žuvys, o 4 – ypač retos. Remiantis Gamtos tyrimų centro 1991-2020 m. atliktų tyrimų duomenimis, Kauno mariose šiuo metu sutinkamos 32 žuvų rūšys. Pagrindinę marių žuvų bendrijos dalį sudaro kuojos, karšiai, plakiai, ešeriai, storkiai ir kitos vietinės Nemune gyvenusios ir kai kurios introdukuotos žuvys. Mariose yra ir nemažai saugomų, globojamų ir nykstančių rūšių. Pavyzdžiui, jose gyvena į Lietuvos raudonąją knygą įtrauktas vijūnas, Berno konvencijos saugomi mažoji nėgė, salatis, saulažuvė, ūsorius, žiobris, kartuolė, kirtiklis ir šamas. Tiesa, pastaraisiais dešimtmečiais Kauno mariose nebepagaunamas taip pat į raudonąją knygą įrašytas skersnukis, nors jis dar galėtų būti sutinkamas upinėje marių dalyje. Rajono biologinė įvairovė saugoma trijuose regioniniuose parkuose: Kauno marių (didesnėje rajono teritorijos dalyje), Panemunių ir Dubysos (teritorijos ruoželiuose) bei 15-oje draustinių:

1. **Kraštovaizdžio – Nevėžio** (Raudondvario ir Užliedžių sen.) – erozinis senslėnis, griežlės (paukščių apsaugai svarbi „Natura 2000“ teritorija). **Jiesios** (Garliavos ir Rokų sen.) – slėnio atodangos. **Liekės** (Zapyškio sen.) – žemupio slėnis.
2. **Entomologiniuose – Nerėpos** (Raudondvario sen.) – kalninės apsiuvos. **Ringovės** (Vilkijos sen.) – pietinių drugių populiacijos.
3. **Botaniniuose – Paštuvos** (Vilkijos apyl. sen.) – retųjų augalų augavietės; **Arlaviškių** (Taurakiemio sen.) – vienas iš seniausių Lietuvoje Kauno marių kranto kadagynų (44,68 ha).
4. **Ichtiologiniuose – Dubysos** (Čekiškės ir Vilkijos apyl. sen.) – žiobrių nerštavietės. **Karklės** (Raudondvario sen.) – upėtakių nerštavietės.
5. **Hidrografiniame – Aluonos** (Babtų sen.) – erozinis giliaslėnis.
6. **Geomorfologiniame – Lapių** (Lapių sen.) – moreninio gūbrio raguvos, kalvotas kraštovaizdis.
7. **Botaniniuose zoologiniuose – Kamšos** (Ringaudų sen.) – įv. fauna ir flora. **Piliuonos** (Taurakiemio sen.) – retų rūšių paukščiai, jų peryklos ir retų rūšių augalai.
8. **Ornitologiniuose – Novaraisčio** (Zapyškio sen.) – migruojančių gervių ir kt. vandens paukščių sankauptų vieta (paukščių apsaugai svarbi teritorija „Natura 2000“). **Arlaviškių** – Lietuvos raudonojoje knygoje įrašytų rūšių paukščiai (svarbi buveinių apsaugai teritorija).¹³

¹³ Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategija. Kauno rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://kaunorvvg.lt/lt>

Kaišiadorių r. sav. yra saugomos europinės svarbos gamtinės buveinės ir draustiniai, gausu retų į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų. Gausu gamtinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų, kurie įdomūs turistams: unikalūs, nuolat geologų tyrinėjamas glaciokarstinės kilmės Kaukinės ežeras „Žiedelis“ (anksčiau manyta, jog meteoritinės), netoli Kruonio HAE mistiškoji gravitacinė kalva, vienos storiausių Lietuvos pušų Rumšiškių ir Varkališkių miške, aukščiausia Kauno marių atodanga – Mergakalnis, storiausias medis Kauno Marių regioniniame parke – Gastilionių ąžuolas. Retos augalijos ir gyvūnijos galima aptikti Būdos, Kaukinės botaniniuose – zoologiniuose draustiniuose, Strošiūnų kraštovaizdžio, Paparčių botaniniame, Beičiūnų ornitologiniame draustiniuose. Verta aplankyti mitologinį Laukagalio akmenį „Velnio sostas“, kuris primena senąjį pagoniškąjį tikėjimą. Galima pasigrožėti 6 metrų apimties Karčiupio miško ąžuolu, daugiakamiene Antakalnio liepa, Kovaičių akmenimis, Sekionių ir Uogintų kaimų ąžuolais, kitomis gamtos vertybėmis. Sutvarkyti ir pritaikyti turistams Migonių, Rokiškių, Maisiejūnų, Lašinių, Budelių piliakalniai. Turtingos gražia gamta ir istoriniu palikimu bei legendomis apipintos Nemaitonių apylinkės¹⁴.

Kaip unikalų gamtos išteklių galima paminėti Kaukinės ežerą – tai vienintelis Lietuvoje meteorinės kilmės ežeras. Jo pavadinimas „Žiedelis“ siejamas su miniatiūrine, beveik apvalia ežero forma. Ežero gylis – 18 m. Pakilesni negu aplinkinis reljefas krantai bei ežero forma rodo, kad ežeras gali būti meteoritinės kilmės. Šalia ežero skirtinguose krantuose auga įspūdingos Kaukinės liepos, kurių amžius siekia per 100 metų, aukštis – daugiau nei 30 metrų, o kamienų apimtys – virš 5 metrų. Vandens turizmui patrauklios rajone esančios upės Strėva ir Neris. Šiltuoju sezonu čia aktyviai plaukiama baidarėmis, plaustais – Nerimi. Prie Neries Palomenės, Zūbiškių seniūnijose yra keletas privačių paslaugų teikėjų, orientuotų į paslaugas turistams. Valstybės saugomų draustinių Kaišiadorių r. yra 8. Gamtiniai draustiniai yra Gabriliavos, Lapainios, Būdos, Kaukinės, Paklarrisčio. Kompleksiniai draustiniai Budelių, Lomenos, Strošiūnų. Savivaldybės saugomų teritorijų yra 12: Laukagalio, Midegos, Paparčių, Pūstakiemio, Šešuvos, Šventininkų (botaniniai), Beičiūnų ir Dabintos (ornitologiniai), Žaslių (herpetologinis), Šnipelių (entomologinis), Rumšiškių ir Strošiūnų (teritologiniai)¹⁵.

Per Kėdainių rajoną teka Nevėžis, Šušvė ir kitos mažesnės upės. Rajone į Nevėžį įteka 8 upeliai, kurių baseinai apie 100 kv. km ir didesni (Liaudė, Kruostas, Dotnuvėlė, Smilga, Barupė, Šušvė, Obelis, Aluona) bei 3 upeliai, kurių baseinas iki 40 kv. km (Šerkšnys, Alkapis, Žalesys). Bendras rajono upių vagų ilgis – apie 2 860 km. Ežerų Kėdainių rajone yra dešimt, tačiau jų užimamas plotas yra nedidelis. Didžiausias Kėdainių rajone yra Baublio ežeras. Ežerų stoką iš dalies kompensuoja rajone esantys penki tvenkiniai. Lietuva, siekdama saugoti kaimo gyvenamųjų vietovių aplinką ir kaimo kraštovaizdžiui būdingą biologinę įvairovę, dalyvauja Europos ekologiniame tinkle „NATURA 2000. Kėdainių rajone, ŽVVG teritorijoje yra trys NATURA 2000 teritorijos. Tai Labūnavos (5,6 tūkst. ha) ir Lančiūnavos (5,2 tūkst. ha) miškai, bei Dotnuvos ir Josvainių (5,7 tūkst. ha) miškai vienoje teritorijoje.¹⁶

¹⁴ Kaišiadorių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://kaiiadorys.lt/apie-savivaldybe/5>

¹⁵ Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Prieiga per internetą: <https://vstt.lrv.lt/>

¹⁶ Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija. Kėdainių rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://kedainiurvvg.lt/strategija-2023-2027-m/>

Raseinių rajono savivaldybėje yra tik maža dalis gretimame Radviliškio r. esančio Praviršulio tyrelio botaninio – zoologinio draustinio, įsteigto retų rūšių augalų, žvėrių ir paukščių apsaugai. Tačiau gamtiniu požiūriu ne mažiau vertingi pelkės pakraščiai, nepatenkantys į draustinio teritoriją. Ypač didelė botaninė vertybė yra Tendžiogalos pelkė. Tendžiogalos pelkėje auga raibosios, baltijinės, gelsvažiedės gegūnės, paprastosios tuklės, mažosios ir vyriškosios gegužraibės, sibiriniai vilkdalgiai, raktažolės pelenėlės, žalsvažiedės blandys ir kai kurie kiti retieji augalai¹⁷ (R15).

Vandens kokybė.

Lietuvai įstojus į ES iš esmės pasikeitė požiūris į aplinkosaugą. Ypač didelis dėmesys skiriamas vandens telkinių priežiūrai, centralizuotam geriamojo vandens tiekimui ir nuotekų šalinimui. Maudyklų vandens kokybė vertinama pagal du mikrobiologinius parametrus: žarninius enterokokus ir žarnines lazdeles. Atsižvelgiant į higienos normos reikalavimus, žarninių enterokokų turi būti ne daugiau kaip 100 kolonijas sudarančių vienetų 100 ml vandens, o žarninių lazdelių – ne daugiau kaip 1000/100 ml vandens. Nustačius trumpalaikę taršą, per 72 valandas turi būti paimtas papildomas mėginys vandens kokybės tyrimams atlikti, kuris patvirtintų taršos įvykio pabaigą, ir dar vienas mėginys – praėjus 7 dienoms po trumpalaikės taršos pabaigos. Tokių reikalavimų bandoma laikytis visose šalies teritorijose¹⁸.

Jonavos r. sav. paviršinio vandens kokybei nustatyti populiariose maudymosi vietose (Neries ir Šventosios upės, Varnutės, Žeimių, Šveicarijos, Užusalių, Beržų ir Taurostos tvenkiniai ir Zatyšių karjeras) imami mėginiai. 2015 m. liepos mėn. duomenimis, visų vandens telkinių vandens kokybė atitiko higienos reikalavimus, nurodytus Lietuvos higienos normoje HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“. Geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų surinkimą vykdo UAB „Jonavos vandenys“, kuri eksploatuoja: 31 vandenvietę, 224,2 km vandentiekio tinklų, 27 vandens gerinimo stotis; 16 nuotekų valymo įrenginių ir 197,4 km nuotekų tinklų. Išgautas požeminis vanduo yra valomas vandens gerinimo įrenginiuose: Ruklos, Šveicarijos, Kuigalių, Mimalių, Juškonių, Naujasodžio, Šilų, Praulių, Panoterių, Upninkų, Kulvos, Čičinų, Batėgalos, Ručiūnų, Preišiogalėlės, Užusalių, Kalnėnų, Išorų, Bukonių, Liepių gyvenvietėse. Gyventojų, aprūpinamų centralizuotai teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis, dalis Jonavos rajone yra viena didžiausių šalyje - 87,65 proc.

Kauno rajono savivaldybės teritorijoje, kaip ir visoje šalyje, maudymosi vietų vandens kokybės tyrimai atliekami pagal nustatytus reikalavimus. Nustačius užterštumą skiriami terminai jo pašalinimui. Geriamo vandens tiekimui yra įrengtos 69 vandenvietės, 140 artezinių gręžinių,

¹⁷ Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategija. Raseinių vietos veiklos grupė „Raseinių krašto bendrija“. Prieiga per internetą: <https://raseiniuvg.lt/raseiniu-vietos-veiklos-grupes-raseiniu-krasto-bendrija-vietos-pletros-2023-2027-etu-strategija/>

¹⁸ Higienos instituto Sveikatos stiprinimo centras. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/vasara/naujienos/skelbiami-maudyklu-vandens-kokybes-tyrimu-rezultatai-pasitikrinkite-kur-maudytis-saugu-94236381>

39 geriamojo vandens kokybės gerinimo įrenginiai, 559 km vandentiekio tinklų, 26 nuotekų valymo įrenginiai, 125 nuotekų siurblynės, 363 km nuotekų tinklų. Didesnę infrastruktūros dalį eksploatuoja UAB „Giraitės vandenys“, nes pagrindinė UAB „Kauno vandenys“ aptarnaujamoji teritorija – Kauno miestas, ir papildomai aptarnauja Kauno miesto priemiesčiuose esančias gyvenvietes. 2018 m. Kauno rajono savivaldybėje prie vandens tiekimo tinklų buvo prisijungę 66,8 tūkst., arba 67 proc. gyventojų (2013 m. – 11,5 tūkst. gyv. mažiau). Prie nuotekų surinkimo tinklų buvo prisijungę 60,7 tūkst., arba 60,9 proc. gyventojų (2013 m. – 13,2 tūkst. gyv. mažiau) ir 761 ūkio subjektas arba 26,9 proc. veikiančių ūkio subjektų (2013 m. – 25 ūkio subjektais mažiau). Remiantis UAB „Giraitės vandenys“ skelbiama informacija, vidutiniškai 1 Kauno rajono gyventojas 2022 m. suvartojo po 2,45 m³ vandens per mėnesį. 2018 m. Kauno r. sav. buvo surinkta 2878 tūkst. m³ nuotekų (prieš penkerius metus – 1 355 tūkst. m³ nuotekų, t. y. 53 proc. mažiau). 2018 m. visos nuotekos išvalomos iki normų, 2013 m. tokio rodiklio nebuvo pasiekta. Kauno rajono savivaldybėje 22 iš 25 seniūnijų yra paviršinių nuotekų tinklų infrastruktūra. Ją prižiūri pačios seniūnijos.

Kaišiadorių r. sav. vandens kokybė. Aplinkos apsaugos agentūros 2021 m. duomenimis, Kaišiadorių r. sav. vandens telkinių būklė yra gera ir labai gera. Tikėtina, kad viena aktualiausių galimų Kaišiadorių r. sav. paviršinių vandenų kokybės problemų, kaip ir visoje šalyje, yra jų užterštumas biogeninėmis ir organinėmis medžiagomis. Pagrindiniai vandens taršos biogeninėmis medžiagomis šaltiniai yra pasklidę tarša iš žemės ūkio teritorijų, ypač azoto ir fosforo trąšų naudojimas, bei ūkio buities ir gamybinės nuotekos, su kuriomis į vandens telkinius patenka teršalai¹⁹.

Kėdainių r. sav. periodiškai vykdo paviršinio vandens kokybės tyrimus, siekdama laiku išsiaiškinti galimus taršos šaltinius ir įspėti apie tai gyventojus. Paviršinio vandens taršos tyrimai atlikti 31 vandens telkinyje: 22 upėse bei tvenkiniuose ir 9 gyvulininkystės kompleksų nuotekų išlaistymo laukų drenažuose. Atlikti tyrimai parodė, kad nė viena mėginių ėmimo vieta upėse pagal kokybės elementų rodiklius negali būti įvertinta kaip labai gera, viena mėginių ėmimo vieta gali būti įvertinta kaip maksimalaus ekologinio potencialo klasės tvenkinys, o paviršinis vanduo gyvulininkystės kompleksų nuotekų išlaistymo laukų drenažuose viršijo nustatytas DLK amonio. Geriamojo vandens tiekimas ir jo kokybė yra vienas iš svarbiausių uždavinių ieškant būdų pagerinti gyvenimo sąlygas vietos gyventojams ir stiprinti jų sveikatą. Kėdainių miestui ir 58 apylinkių kaimų vartotojams vandenį tiekia UAB „Kėdainių vandenys“, kuri eksploatuoja 51 vandenvietę. Tačiau Kėdainių r. sav., kaip ir visoje šalyje, dar daug gyventojų (daugiausia kaimuose ar priemiesčiuose) maistui vartoja vandenį iš šachtinių šulinių, daugeliui – tai vienintelis geriamojo vandens šaltinis. Didėjant antropogeninės kilmės atmosferos ir dirvožemio užterštumui, tam tikra teršalų dalis patenka į požeminius vandenis. Šulinio vandens kokybė priklauso nuo šulinio vietos parinkimo, jo įrengimo ir priežiūros. Trąšų, mėšlo, kurių nepasisavina augalai, perteklius su paviršiaus nuotekomis patenka į požeminius vandenis ir užteršia geriamojo vandens šaltinius azoto junginiais ir bakterijomis. Savivaldybė, norėdama pagerinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo būklę, 2022 m. rajono tarybos posėdyje priėmė svarbų sprendimą – patvirtino Kėdainių rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimą. Tai reiškia, kad apsispręsta, kaip toliau Kėdainių rajone bus vystoma vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra.

¹⁹Aplinkos apsaugos agentūra. Prieiga per internetą <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vanduo/upes-ezerai-ir-tvenkiniai/valstybinis-upiu-ezeru-ir-tvenkinu-monitoringas/upiu-ezeru-ir-tvenkinu-vandens-kokybes-zemelapiai-ir-diagramos>

Širvintų rajono savivaldybėje centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo paslaugas gyventojams ir juridiniams asmenims teikia UAB „Širvintų vandenys“ (įmonės steigėja ir visų akcijų valdytoja – Širvintų rajono savivaldybė). UAB „Širvintų vandenys“ Širvintų rajone eksploatuoja 26 vandenvietes su 36 gręžiniais, 31 perpumpavimo stotį su jose instaliuotu 61 siurbliu, 8 nuotekų valykla, 134 km vandentiekio ir 53,3 km nuotekų tinklų. Vandens gerinimo įrenginiai eksploatuojami 25 vandenvietėse iš 26 (Širvintų miesto, Motiejūnų, Kabaldos, Kernavės, Bartkuškio, Kiauklių, Družų, Liukonių, Čiobiškio, Lapelių, Vileikiškių, Jauniūnų, Šiaulių (Jauniūnų sen.), Medžiukų, Barskūnų, Alionių, Juodiškių, Šešuolėlių, Avižonių, Sabališkių, Viesų, Juknionių, Šiaulių I k., Musninkų ir Gelvonų mstl.). Šiose vandenvietėse yra įdiegtas skaitmeninis duomenų perdavimas, kurio dėka atsiradęs vandens nutekėjimas pastebimas greičiau, operatyviau randamos ir likviduojamos avarijos vietos. Vartotojams tiekiamas kokybės reikalavimus atitinkantis geriamas vanduo, kuris 2019 m. sudarė 95,5 proc. viso tiekiamo vandens. Tiekiamas vanduo atitinka Lietuvos higienos normos HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ kokybės reikalavimus.

Paviršinio vandens būklė. Paviršiniai vandenys Širvintų rajone užima apie 2 proc. visos teritorijos. Širvintų tvenkinio maudykla daugiausiai naudojama vietos gyventojų ir rajono svečių rekreacijos, poilsio ir turizmo poreikiams tenkinti, todėl kiekvienais metais, Širvintų rajono savivaldybės administracija vykdo Širvintų paplūdimio – maudyklos vandens kokybės stebėseną. 2019 metais atlikti Širvintų paplūdimio vandens tyrimai patvirtino, kad vandens kokybė atitinka Lietuvos higienos normos HN 92:2018 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ reikalavimus.

Raseinių rajono savivaldybės administracijos užsakymu 2021 m. tyrimais, kuriuos atliko Vilniaus Gedimino technikos universitetas, buvo ištirti vandens telkiniai. Viena aktualiausių Raseinių rajono paviršinių vandenų kokybės problemų, kaip ir visoje šalyje, yra jų užterštumas biogeninėmis ir organinėmis medžiagomis. Pagrindiniai vandens taršos biogeninėmis medžiagomis šaltiniai yra pasklidoji tarša iš žemės ūkio teritorijų, ypač azoto ir fosforo trąšų naudojimas bei ūkio buities ir gamybinės nuotekos, su kuriomis į vandens telkinius patenka tūkstančiai tonų teršalų. Vertinant gautus tyrimų rezultatus pagal cheminius kokybės elementų rodiklius (ištirpusį deguonį, BDS7, fosfatą, nitratą, amonį, bendrą fosforą ir bendrą azotą), tirtas upes galima priskirti šioms upių ekologinės būklės klasėms: gera – Dubysa už Ariogalos, Krioklė aukščiau Viduklės, vidutiniška – Vilkupis aukščiau Raseinių, Krioklė žemiau Viduklės, bloga – Vilkupis žemiau Raseinių, Raseika aukščiau Raseinių, labai bloga – Reizgupis žemiau Raseinių po nuotekų valymo įrenginių (R16).

Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys ištekliai (pvz., saulės, vėjo energija) ir jos gamyba.

Atsinaujinantieji energijos šaltiniai arba atsinaujinantieji energijos ištekliai (AEI) – energijos ištekliai gamtoje, kurių atsiradimą ir atsinaujinimą nulemia gamtos vyksmai: Saulės šviesa, vėjas, upių tėkmė, jūrų bangavimas, potvyniai ir atoslūgiai, biomasės augimas, geoterminė energija. Beveik visų atsinaujinančiųjų išteklių pradinis šaltinis yra saulės energija. Nors šalyje daug kalbama apie AEI, tačiau pasiekimais pasigirti negalima. Lietuvoje

energijos, gaunamos iš atsinaujinančių šaltinių, dalis (išreikšta procentais nuo bendro galutinio energijos suvartojimo) 2016-2020 m. padidėjo tik 1,2 proc. ir 2020 m. pagaminta 26,8 proc. (dalis išreikšta procentais nuo bendro galutinio energijos suvartojimo), kai tuo tarpu Švedijoje ji sudaro 60,1 proc. Šioje srityje mus lenkia suomiai, estai ir latviai. ŽVVG teritorijoje skiriamas didelis dėmesys AEI plėtrai, be to, jau sukaupta ilgametė patirtis juos diegiant ir naudojant.

Kaišiadorių rajono savivaldybės geografinė padėtis dėkinga sugeneruoti energiją iš įvairių atsinaujinančių energijos šaltinių. Kaišiadorių savivaldybė pasižymi išvystyta AEI infrastruktūra: rajone veikia net 9 vėjo elektrinės, 2 hidroelektrinės, vienintelė visose Baltijos šalyse hidroakumuliacinė Kruonio elektrinė, vis daugiau gyventojų įsirengia saulės elektrines, jų įrengimas vykdomas ir viešuosiuose pastatuose. Prasčiau išvystyta transporto infrastruktūra – tik 2021 m. įrengta pirmoji elektromobilių įkrovimo stotelė, viešajame transporte naudojamos vien dyzelinu varomos transporto priemonės. Kaišiadorių rajono savivaldybėje veikia 2 hidroelektrinės. Pastrėvio HE, kurios galia 320 kW, įrengta Bačkonių gyvenvietėje Pastrėvio tvenkinyje, kurį maitina Strėvos upė. Bublių HE įrengta Bijautonių kaime iš Bublių tvenkinio ištekančiame kanale. Bublių HE sugeneruoja 450 kW galią. Savivaldybėje taip pat veikia nemažai saulės elektrinių, naudojamų savininkų elektros energijos vartojimo poreikiams. Tiksli individualiuose gyventojų namuose įrengtų saulės elektrinių galia nėra žinoma, tačiau, remiantis ESO duomenimis, 2019 m. Kaišiadorių rajono savivaldybėje buvo 41 gaminantis vartotojas, t. y. gaminantis ir naudojantis elektrą toje pačioje vietoje, kur įrengtas skaitiklis apskaito elektros suvartojimą.²⁰

Kauno regione jau daug metų veiklą vykdo Kauno hidroelektrinė. Ignitis gamybos valdoma Kauno HE – didžiausia atsinaujinančius energijos išteklius naudojanti elektrinė Lietuvoje. Šiuo metu Kauno HE kasmet pagamina beveik 4 proc. Lietuvoje suvartojamos elektros energijos, arba daugiau nei dešimtadalį visos iš atsinaujinančių energijos šaltinių šalyje generuojamos energijos. Nepaisant nedidelės galios, Kauno HE garantuoja Lietuvos energetinės sistemos stabilumą. **Kauno rajone** veikiančių elektrinių įrengtoji galia 2022 metais sudarė 64436 kW. Per 2019-2021 m. pagaminamos elektros kiekis išaugo daugiau kaip 5 kartus: nuo 37,3 iki 195,3 GWh per metus. Tuo tarpu suvartojamos elektros kiekis per tą patį laikotarpį taip pat augo nuo 326,8 GWh iki 397,4 GWh arba 22 proc. ir buvo maždaug 2 kartus didesnis, nei pagaminamos elektros energijos kiekis. Atsinaujinančių energijos išteklių pagamintas elektros energijos kiekis 2019-2021 m. didėjo nežymiai: nuo 35,1 iki 35,2 GWh. Iš jų hidroenergijos įrenginiuose pagamintos energijos kiekis padidėjo nuo 0,3 iki 0,4 GWh, vėjo energijos įrenginiuose pagamintos energijos kiekis padidėjo 20 proc. - nuo 5,2 iki 6,2 GWh, tuo tarpu saulės energijos įrenginiuose pagaminamos energijos kiekis nesikeitė, o biomasės įrenginiuose pagamintos energijos kiekis sumažėjo 4 proc. Svarbu pažymėti tai, kad elektros energijos, gaminamos iš atsinaujinančių energijos išteklių, augimas atsiliko nuo bendro elektros gamybos augimo, todėl per 2019-2021 m. laikotarpį elektros energijos dalis, gaminama iš atsinaujinančių energijos išteklių, sumažėjo nuo 10,7 iki 10,4 proc. Kauno rajono savivaldybė turi patvirtintą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros veiksmų planą. Lietuvos energetikos agentūra (LEA)

²⁰ Kaišiadorių rajono atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas. Kaišiadorių rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://kaisiadorys.lt/doclib/kez0nkfnlaym5trum5j12c5g398xwv5x>

kasmet vertina savivaldybių energetikos plėtros pažangą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo ir energijos vartojimo efektyvumo srityse. Vertinant 2021 m. rezultatus, Kauno rajono savivaldybė surinko 51,5 balo ir užėmė 3 vietą.²¹

Širvintų rajone iki 2020 m. birželio 18 d. buvo 19 vnt. saulės elektrinių, 3 hidroelektrinės. 2022 m. birželio 21 d. Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktorės įsakymu patvirtinta atsinaujinančių energijos išteklių inžinerinės infrastruktūros vystymo Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje specialiojo plano rengimo organizavimo ir planavimo darbų programa, kurioje be kitų tikslų numatyta suformuoti ilgalaikes savivaldybės vėjo jėgainių ir saulės elektrinių plėtros kryptis siekiant užtikrinti saugų ir patikimą gaunamos elektros tiekimą vartotojams mažiausiomis sąnaudomis bei neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai; nustatyti vėjo jėgainių ir saulės energijos parkų statybai tinkamas vietas žemės ūkio teritorijose, įvertinti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos 32 aspektus, kitus reikalavimus; užtikrinti darnią alternatyvios energijos šaltinių plėtrą – numatyti vėjo jėgainių ir saulės energijos parkų statybos plėtros sprendinius, kurie nesukeltų pavojaus aplinkai ir žmonėms²².

Kėdainių r. sav. energijos gamybai naudojami atsinaujinantys ištekliai. Kėdainių miesto katilinėje 2023 m. įrengta saulės fotovoltinė elektrinė, kuri tenkins elektros energijos poreikį katilinės technologinėms reikmėms, mažins bendrovės elektros energijos sąnaudas. Didindama atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą bendrovė prisideda prie ekologinių problemų sprendimo bei globalaus atšilimo mažinimo. Katilinės teritorijoje ant žemės sumontuoti 220 saulės modulių užtikrins 99 kW galios saulės elektrinės veiklą. Elektros energiją generuojanti saulės elektrinė per metus galės pagaminti apie 98 MWh elektros energijos²³ (R17).

Kultūros ir (arba) žvejybos paveldas (jei yra), organizuojami tradiciniai su žuvininkystės veikla susiję renginiai (jei yra).

Raseinių r. sav. Statistikos departamento duomenimis Raseinių r. nekilnojamųjų kultūros vertybių nuo 2021 m. iki 2022 m. sumažėjo nuo 354 vnt. iki 347 vnt., iš jų yra dvi vietovės, Raseinių rajono sav., Betygalos sen., Betygalos miestelis ir Šiluvos miestelis. Gėluvos kaime saugomas Gėluvos kapinynas, Nekamščių seniūnijoje saugomas Pužų piliakalnis. Kilnojamųjų kultūros paveldo vertybių Raseinių rajono sav. yra 231 vnt., remiantis kultūros vertybių registro duomenimis, didžioji dalis saugomų kilnojamųjų vertybių yra bažnyčių paveikslai, skulptūros ir įvairios relikvijos. Kultūros paveldo paminklų per 2021 m. ir 2022 m. skaičius nepakito, jų yra 47 vnt.²⁴

²¹ Kauno rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m.. Prieiga per internetą: <https://www.krs.lt/media/50100/2023-03-30-56-1-m-ts-111-1.pdf>

²² Širvintų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.sirvintos.lt/data/public/uploads/2022/06/isakymas-delatishnauj.-energijos-istekliu-spec.-plano-organiz.-2.pdf>

²³ Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija. Kėdainių rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://kedainiurvg.lt/strategija-2023-2027-m/>

²⁴ Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategija. Raseinių vietos veiklos grupė „Raseinių krašto bendrija“. Prieiga per internetą: <https://raseiniurvg.lt/raseiniu-vietos-veiklos-grupes-raseiniu-krasto-bendrija-vietos-pletros-2023-2027-etu-strategija/>

Kauno r. sav. rajono seniūnijose saugoma nemažai valstybinės reikšmės gamtos paveldo objektų: Lapių seniūnijoje dešiniajame Neries krante esanti Drąseikių atodanga; Samylų seniūnijoje Žiegždrių atodanga, Kalniškių konglomeratų atodanga, Dubravos miške susiviję ažuolas su pušimi – Dubravos dvyniai; Babtų seniūnijoje, prie kelio į Čekiškę, guli Karalgirio akmuo. Savivaldybės saugomais gamtos paveldo objektais paskelbti: Žiegždrių liepa Samylų seniūnijoje (2005 m. lapkričio 3 d. Nr. TS-231) ir Zapyškio sen., Vincentavos k., Audriaus Vaičiūno sklype, augantis Vaičiūnų klevas (2013 m. rugpjūčio 29 d. Nr. TS-343). Savivaldybės teritorijoje yra ryškūs kultūros paveldo objektų sancaupos arealai – Nemuno, Neries, Nevėžio upių slėniai, kuriuose išsidėstę archeologijos objektai – piliakalniai Nemuno slėnyje: Pyplių, Jadagonių, Ringovės, Butvilonių; Neries slėnyje – Lentainių, Karmėlavos, Lepšiškių, Šančių; Nevėžio slėnyje – Piepalių, Bernatonių, senovės gyvenvietės (Lentainių (Radikių Daučionių, Jadagonių, Brūžės), Raudondvario akmens amžiaus stovykla ir senovės gyvenvietė, Kriemalos kaimo akmens amžiaus gyvenvietė), Vilkijos ir Čekiškės miestelių istorinės dalys su vertingais istoriniais pastatais. Nevėžio slėnyje esantys kultūros paveldo objektai – buvusių dvarų fragmentai, įsikomponavę į vertingą gamtinę aplinką. Taip pat teritorijų planavimui reikšmingi archeologinių vertingųjų savybių pobūdį turintys objektai: Vilkijos senojo miesto vieta, Raudondvario buv. dvaro sodyba su parku, Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, dalis Kauno tvirtovės gynybinių objektų – fortų: I, III, Marvos, Domeikavos fortai, blindazo liekanos – slėptuvės, įtvirtinimų linijos su betoniniais statiniais ir kt. Iš viso Kauno rajono savivaldybės teritorijoje yra 29 kultūros ir paveldo objektai, 34 istoriniai objektai (paminklai, skulptūros, žymių žmonių kapai), 17 muziejų, 61 gamtinio turizmo objektas ir 6 prieplaukos.²⁵

Kėdainių rajonas išsidėstęs Lietuvos viduryje, rajone gausu draustinių, gamtos paminklų, senųjų dvarų sodybų. Jų priskaičiuojama apie 30, tačiau daugumoje išlikę tik parkų ir apleistų pastatų fragmentai. Viename iš jų, XVIII a. mediniame Šilingų dvaro pastate, įsikūręs 1863 m. sukilimo muziejus. Išskirtinis – Kėdainių senamiestis, Lietuvos geografinis centras, Nobelio premijos laureato Česlovo Milošo tėviškė – Šeteniai, Skinderišio dendrologinis parkas, Mikalojaus Katkaus memorialinis muziejus.²⁶

Širvintų r. sav. kultūros paveldas. Šiuo metu Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre yra įregistruota 391 kultūros paveldo vertybė, esanti Širvintų rajono savivaldybėje, iš jų 112 yra kilnojamios ir 279 nekilnojamios vertybės. Nekilnojamąjį kultūros paveldą sudaro archeologinės kultūros paveldo vertybės (piliakalniai su gyvenvietėmis, pilkapiai, pilkapynai, kapinynai, buvusios dvarų sodybos), mitologinės vietos, architektūros paminklai (bažnyčios, sodybos, įvairūs pastatai, statinių kompleksai ir pan.), istorijos paminklai (kapinės, pavieniai kapai, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis), dailės paminklai (paveikslai, koplytėlė, koplytstulpiai, skulptūros, altoriai, altorėliai, kryžiai, kryželiai ir pan.). Turizmo požiūriu Širvintų rajone vertingiausi kultūros paveldo objektai yra Kernavės archeologinė vietovė,

²⁵ Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategija. Kauno rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://kaunorvvg.lt/lt>

²⁶ Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija. Kėdainių rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://kedainiurvvg.lt/strategija-2023-2027-m/>

piliakalniai, dvarai, bažnyčios. Kernavės archeologinė vietovė – unikalus teritorinis archeologijos ir istorijos vertybių kompleksas. Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas 2004 metais įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo objektų sąrašą, tuo pripažįstant šios vietovės svarbą pagal nustatytus 2 UNESCO globojamų paveldo objektų kriterijus: kaip objektas, reprezentuojantis gyvenviečių raidą baltiškajame regione nuo epipaleolito iki viduramžių ir atspindintis vieną esminių Europos istorijos raidos etapų – pagoniškosios bendruomenės virsmą krikščioniškąja; kaip objektas, atstovaujantis kultūrinio kraštovaizdžio tipui su išlikusiomis archeologinėmis vertybėmis – senovės gyvenvietėmis ir piliakalnių gynybine sistema, reprezentuojančia fortifikacinių įrengimų struktūrą, raidą ir panaudojimą. Šioje teritorijoje priskaičiuojama 19 archeologinių ir istorinių vertybių, kurios įtrauktos į Kultūros vertybių registrą, tarp jų – 5 piliakalniai: Mindaugo sosto piliakalnis, Lizdeikos kalnas, Aukuro kalnas, Pilies kalnas ir Kriveikiškio piliakalnis. Piliakalnių grupės centras – Aukuro piliakalnis, kitaip dar vadinamas Barščių ar Šventu kalnu. Jis žemiausias iš piliakalnių, nuo gretimų aukštumų atskirtas giliomis daubomis. Šio nupjauto kūgio formos kalno, pasibaigiančio ovalia aikšte, šlaituose pastebimas ryškus kultūrinis sluoksnis – tamsi žemė su degėsiomis ir apdegusio molio trupinėliais. Pilies kalnas, vadinamas Mindaugo sostu, yra į šiaurę nuo Aukuro kalno. Nuo šio piliakalnio atsiveria gražiausi vaizdai į Pajautos slėnį ir Nerį, iš čia matyti visi piliakalniai. Kiti žymūs Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje esantys piliakalniai: Janionių piliakalnis (dar kitaip vadinamas Pikuolio kalnu, esantis Janionių kaimo pietvakarinėje dalyje, 3 km į šiaurės rytus nuo Čiobiškio, Musės upės dešiniajame krante, prie Musės ir Kaimenos santakos), Mančiūšėnų piliakalnis (Mančiūšėnų kaimo pietinėje dalyje, 0,5 km į šiaurę nuo Širvintos dešiniojo kranto), Totoriško piliakalnis (0,8 km į pietryčius nuo Totoriško kaimo, 0,6 km į pietus nuo Žirnųjų ežero, Gelvės dešiniajame krante, ties jos kilpa), Laužiškio piliakalnis (dar vadinamas Užburtu kalnu). Širvintų rajone yra nemažai dvarų sodybų (turizmo reikmėms pritaikyta Narvydiškio dvaro sodyba, restauruota Šešuolėlių I dvaro sodyba, atkurta Lapšių dvaro sodyba, Bartkuškio dvaro sodyba, Gaidelių dvaro sodyba), bažnyčių (Širvintų Šv. arkangelo Mykolo, Alionių Švč. Mergelės Marijos nekalto prasidėjimo, Šv. Jono Krikštytojo ir Čiobiškio bažnyčios ansamblis, Bagaslaviškio Šv. Kryžiaus atradimo, Gelvonų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės, Musninkų Švč. Trejybės, Šešuolėlių Švč. Mergelės Marijos, visų malonių tarpininkės, ir Zibalų Šv. Jurgio bažnyčios) ir kitų žymių kultūros paveldo objektų (Barboros koplytėlė, Padalių (Čiobiškio) keltas, Dariaus ir Girėno tiltas, Liukonių kryžius ir akmenys, paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti, Igno Šeiniiaus gimtosios sodybos vietos paminklas, akmuo su „Velnio pėda“, akmuo su dubeniu)²⁷(R18).

Kiekvienais metais Raseinių rajone kaimo turizmo sodyboje „Karpynė“ vyksta šventė „Kur tu, karpi?“, kuri pritraukia žmonių iš visos Lietuvos. Šventės metu žvejų komandos rungtiasi dėl prizo. Norint laimėti pagrindinį prizą, reikia pagauti „auksinį“ karpi.

²⁷ Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2023-2027 m. vietos plėtros strategija. Širvintų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.sirvintuvvg.lt/veikla/sirvintu-rajono-vietos-veiklos-grupes-vietos-pletros-strategijos-2023-2027-m/>

ŽVVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas.

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupė apjungia šešis vidurio Lietuvos rajonus: Jonavos, Kaišiadorių, Kauno, Kėdainių, Širvintų ir Raseinių savivaldybių teritorijas ir jų gyventojus. Visos jos skiriasi teritorijų plotais, gamtos ištekliais, gamybinio ir ekonominiu potencialu. 2023 m. sausio 1 d. didžiausi plotai ŽVVG teritorijoje atitenka Kėdainių r. sav. – 21,83 proc., Raseinių r. sav. – 20,48 proc. ir Kauno r. sav. – 19,47 proc. Jonavos ir Širvintų r. sav. turi ženkliai mažesnius teritorijos plotus. 2020-2023 m. laikotarpiu bendras ŽVVG teritorijos plotas praktiškai nesikeitė, įvyko tik struktūriniai žemės ploto pokyčiai. Bendras ŽVVG teritorijos plotas siekia 768081,28 ha ir užima 11,76 proc. bendro šalies teritorijos ploto.

Vidurio Lietuva turi savų išskirtinių bruožų, kurie atskleidžia Lietuvos istorijos raidą, jos ekonominį potencialą, gamtos išteklių turtus. Per šią teritoriją teka dvi didžiausios šalies upės Nemunas ir Neris, įrengtas didžiausias šalies tvenkinys – Kauno marios, kurios patenka į Kauno r. sav. ir Kaišiadorių r. sav. teritorijas. Teritorijoje daug tvenkinių, tinkančių akvakultūros verslo vystymui ir plėtrai. Teritorija išraižyta magistraliniais keliais, geležinkeliais ir sudarytos palankios sąlygos gyvenimui ir verslo plėtrai. Teritorija išsiskiria biologine įvairove. Vien Kauno r. sav. yra retosiomis augalų ir gyvūnų rūšimis turtingos gamtos oazė. Nuošalesnėse vietose gyvena 13-os rūšių varliagyviai ir 7-ių rūšių ropliai, iš kurių dvi – labai retos. Nemaža paukščių įvairovė: be praskrendančiųjų ir gyvenančiųjų šalia žmogaus čia peri net 50 retųjų rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą. Iš Lietuvoje gyvenančių 70-ties rūšių laukinių gyvūnų Kauno rajone aptinkama net 53, o iš įrašytų į Raudonąją knygą – 12, iš kurių – 8 rūšys šikšnosparnių. Upėse ir tvenkiniuose veisiasi daugiau nei 35 rūšių žuvis, o 4 jų – ypač retos. Kauno mariose šiuo metu sutinkamos 32 žuvų rūšys. Lietuvai įstojus į ES iš esmės pasikeitė požiūris į aplinkosaugą. Ypač didelis dėmesys skiriamas vandens telkinių priežiūrai, centralizuotam geriamojo vandens tiekimui ir nuotekų šalinimui. Visose rajonų savivaldybėse periodiškai vykdomi tiekiamo geriamojo ir maudymosi vietų vandens kokybės tyrimai ir užtikrinama sanitarinius reikalavimus atitinkanti jo būklė. Didelis dėmesys regione skiriamas atsinaujinantiems energijos ištekliams.

Kauno regione jau daug metų veiklą vykdo Kauno hidroelektrinė (HE). AB „Ignitis gamyba“ valdoma Kauno HE – didžiausia atsinaujinančius energijos išteklius (AEI) naudojanti elektrinė Lietuvoje. Šiuo metu Kauno HE kasmet pagamina beveik 4 proc. Lietuvoje suvartojamos elektros energijos, arba daugiau nei dešimtadalį visos iš atsinaujinančių energijos šaltinių šalyje generuojamos energijos. Nepaisant nedidelės galios, Kauno HE garantuoja Lietuvos energetinės sistemos stabilumą. AEI kiekvienais metais didinami ir visose ŽVVG teritorijos rajono savivaldybėse.

Pradžioje jau buvo pažymėta, kad Vidurio Lietuva turi savų išskirtinių bruožų, kurie atskleidžia Lietuvos istorijos raidą. Teritorija pasižymi išskirtiniais gamtos ir kultūros paveldo ištekliais. Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre yra įregistruota 391 kultūros paveldo vertybė, esanti Širvintų rajono savivaldybėje, iš jų 112 yra kilnojamosios ir 279 nekilnojamosios vertybės. Turizmo požiūriu Širvintų rajone vertingiausi kultūros paveldo objektai yra Kernavės archeologinė vietovė, piliakalniai, dvarai, bažnyčios. Kernavės archeologinė vietovė – unikalus teritorinis archeologijos ir istorijos vertybių kompleksas. Minėtomis vertybėmis pasižymi ir kitos ŽVVG teritorijos. Strategijos vizija numato perspektyvoje įgyvendinti priemones, kurios padės išsaugoti gamtos įvairovę, skatins plėtoti verslus, gerinti infrastruktūrą ir didinti žmogiškąjį kapitalą. Tai bus pasiekama įgyvendinant strategijoje numatytas priemones.

2.2. ŽVVG teritorijos gyventojų poreikių analizė

ŽVVG, rengdama VPS, laikėsi principo „iš apačios į viršų“, tai yra sudarė galimybes į strategijos rengimą įtraukti kuo didesnę teritorijos gyventojų skaičių, nustatant jų poreikius, skatinti juos dalyvauti strategijos rengime ir jos įgyvendinime.

ŽVVG atliko gyventojų poreikių tyrimą, t. y. nustatė teritorijos gyventojų poreikius ir įvertino poreikių tenkinimo galimybes, numatydamą VPS teritorijos plėtros prioritetus, priemones. Tam taikė kokybinius ir kiekybinius metodus: statistinių duomenų analizę, anketinę apklausą, susitikimus su vietos gyventojais, tikslinėmis grupėmis.

ŽVVG atliko teritorijos socialinės, ekonominės, veikiančių žvejybos ir akvakultūros įmonių situacijos analizę, naudodama statistinių duomenų analizę.

ŽVVG, rengdama VPS, vykdė anketinę apklausą, kuri buvo vykdoma internetinėje apklausų platformoje: <https://apklausa.lt/f/55b5fud.fullpage>. Anketinėje apklausoje dalyvavo 130 gyventojų iš visos ŽVVG teritorijos. Šios apklausos rezultatai parodė pagrindines vietos gyventojų problemas, poreikius ir gyventojų pateiktus siūlymus, į kokias sritis reikia investuoti, norint patenkinti jų poreikius. Šie rezultatai buvo naudojami numatant VPS prioritetus bei priemones.

Susitikimai su vietos gyventojais, tikslinėmis grupėmis buvo organizuojami visoje ŽVVG teritorijoje. Susitikimų metu buvo diskutuojama apie esamą ŽVVG teritorijos ekonominę ir socialinę situaciją, pagrindines problemas ir poreikius, kuriuos reikėtų spręsti ir jų sprendimui VPS numatyti prioritetus ir priemones.

Taikant aukščiau išvardintus tyrimo metodus, buvo nustatyti pagrindiniai ŽVVG teritorijos plėtros poreikiai (prioriteto tvarka):

Eil. Nr.	ŽVVG teritorijos poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Prioriteto eilės numeris svarbos tvarka
1.	Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes.	1
2.	Skatinti žuvininkystės bendruomenių aktyvumą, pritaikant infrastruktūrą vietos gyventojų poreikiams, švelninant klimato kaitą, saugant biologinę įvairovę.	2

2.3.	ŽVVG teritorijos socialinė situacija
------	--------------------------------------

Gyventojų kaitos tendencijos.

Į šalies gyventojus galima žiūrėti kaip į fizinius asmenis, kurie dalyvauja kuriant visuomenės gerbūvį ir naudojami sukurtais vaisiais. Tačiau žmogaus vieta ir jos raida turi išskirtinių bruožų ir mokslininkai bando nustatyti jo įtaką ekonominei ir socialinei raidai. Vienareikšmiškai įrodyta, kad žmogaus gebėjimai ir įgūdžiai, leidžiantys dalyvauti ekonominėje veikloje, žymia dalimi apsprendžia jo sėkmę, todėl tiriant socialinius pokyčius naudojama ir žmogiškojo kapitalo sąvoka. Žmogiškojo kapitalo koncepcija yra plačiai taikoma pagrindžiant investicijas į vidurinį ir aukštąjį mokslą, į mokymą neatsitraukiant nuo gamybos, taip pat ir į ikimokyklinį ugdymą šeimoje, sveikatos apsaugą bei informacijos apie darbo rinką bedarbiams ir jauniems specialistams paieškas.

Žmogiškojo kapitalo teorija – šiuolaikinio ekonomikos mokslo daugelio laimėjimų pagrindas, kuriuo remiantis galima paaiškinti darbo užmokesčio diferenciaciją pagal amžių ir profesijas, nevienodą bedarbystės paskirstymą pagal kvalifikacijos lygius, profsajungų veiklos reguliavimą, taip pat išteklių paskirstymą švietimui ir profesiniam parengimui. Norint stiprinti žmogiškąjį kapitalą, visų pirma, turi būti pakankami žmogiškieji ištekliai, kurie leistų reprodukuoti aukštos kultūros visuomenę. Lietuva ir jos gyventojai pergyveno pasaulinius karus, okupacijas, kurių metu buvo naikinamas šalies žmogiškasis elitas, kultūrinės tradicijos, jaunimo ugdymo vietinės sistemos. Čia būtų galima išskirti atskirus laikmečio etapus ir gyventojų skaičiaus kitimo priežastis:

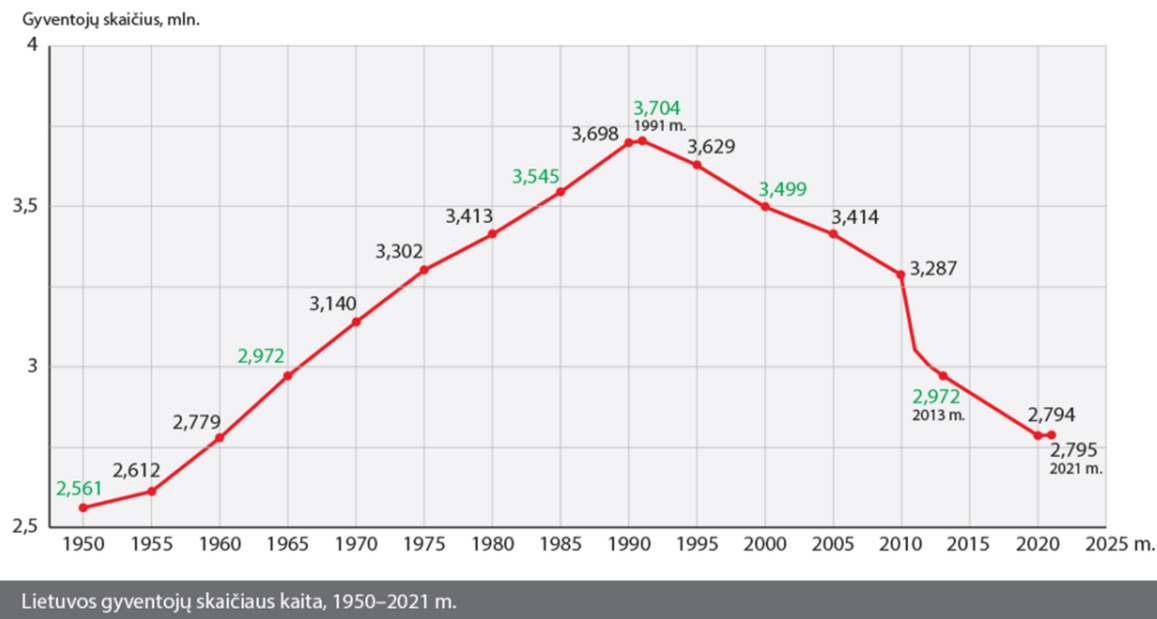
1950 m.: sumažėjęs gyventojų skaičius Lietuvoje buvo karų ir okupacijų padarinys. Per karą vokiečių okupacinė valdžia vykdė žydų genocidą, karo pabaigoje dalis gyventojų pasitraukė į Vakarų, o okupavusi Lietuvą Sovietų Sąjunga pradėjo masines gyventojų represijas. Nors pokariu labai išaugo gimstamumas, tačiau Lietuva šiuo laikotarpiu neteko daugiau kaip pusės milijono gyventojų, todėl gyventojų skaičius augo lėtai;

1965 m.: sovietmečiu gyventojų skaičius šalyje augo. Per penkerius metus (1960–1965) gyventojų skaičius padidėjo beveik 200 tūkst. Sparčiai mažėjantis mirtingumas, pamažu augantis gimstamumas lėmė akivaizdų žmonių gausėjimą. Šiuo laikotarpiu šeimas kūrė ir gimdyti pradėjo pokario karta. Gyventojų skaičiaus didėjimui įtakos turėjo ir organizuota imigracija iš kitų Sovietų Sąjungos respublikų;

2000 m.: Gyventojų skaičius nuo 1992 m. pradėjo mažėti ir toliau mažėja. Per pastaruosius penkerius metus žmonių šalyje sumažėjo 130 tūkst. Dėl blogėjančios ekonominės padėties, nedarbo, gyvenamojo būsto problemų, mažų atlyginimų mažėja ir gimstamumas. Didėjant mirtingumui didėja neigiamas gyventojų prieaugis. Ir toliau didėja emigracijos tendencijos, tarp išvykusiųjų vyrauja jaunimas.

Lietuvai įstojus į ES, atsivėrė sienos ir dideli ekonominio pragyvenimo skirtumai lyginant su vakarų šalimis paskatino vietas gyventojus ieškoti geresnio gyvenimo. Statistikos departamento duomenimis, 2021 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 2,795 mln. žmonių. Nuo Nepriklausomybės atgavimo gyventojų skaičius sumažėjo 909 tūkst. (25 proc.). Gyventojų skaičius katastrofiškai mažėja dėl neigiamo gyventojų prieaugio ir emigracijos. Sparčiai

sumažėjęs gimstamumas ir lėtai augantis mirtingumas negarantuoja natūralios kartų kaitos, todėl gyventojų skaičius mažėja. Šias tendencijas stiprina per visą Nepriklausomybės laikotarpį nuolat augusi emigracija (3 pav.).

3 pav. Lietuvos gyventojų kaita 1950–2020 m.

Šaltinis. <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventojai-2021/salies-gyventojai/gyventoju-skaicius-ir-sudetis>

Paskutiniiais metais gyventojų skaičiaus kitimas pakrypo teigiama linkme, tačiau neišsprendė esminės problemos. Prasidėję neramumai Baltarusijoje, karas Ukrainoje sparčiai padidino atvykstančių pabėgėlių skaičių ir 2020–2023 m. gyventojų skaičius šalyje padidėjo 2,26 proc. (R19) (2 lentelė), (4 pav.).

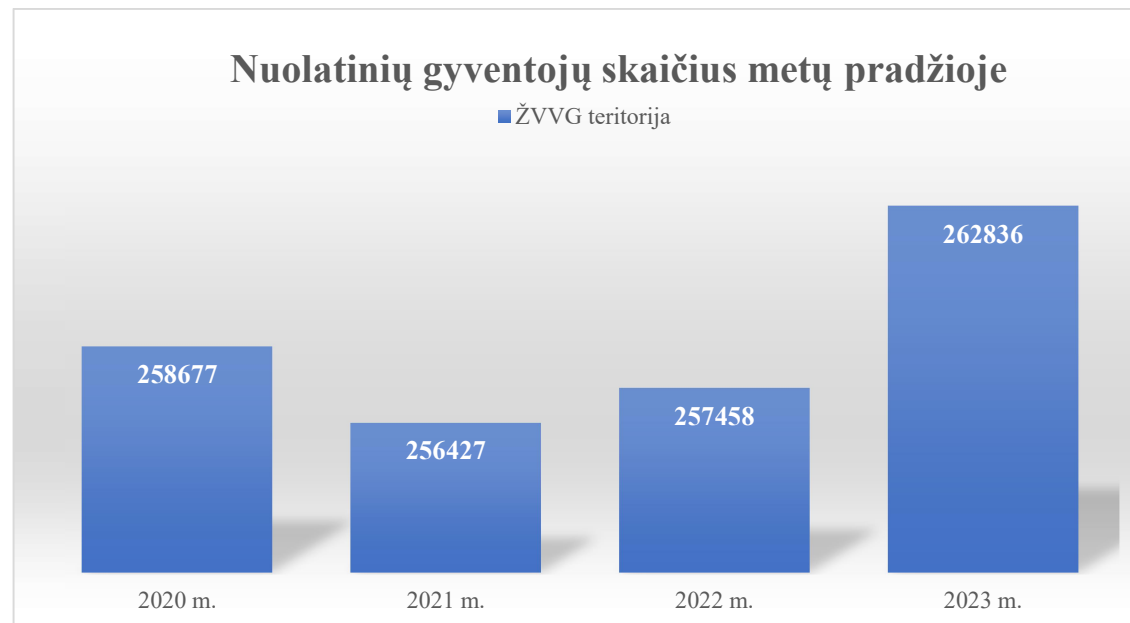
2 lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje¹

Administracinė teritorija	Vyrai ir moterys					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022 m./ 2020 m., proc.	Kitimas 2023 m./ 2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	2794090	2810761	2805998	2857279	0,43	2,26
Jonavos r. sav.	41151	41595	41248	41498	0,24	0,84
Kaišiadorių r. sav.	29526	29835	29297	29817	-0,78	0,99
Kauno r. sav.	96423	92400	95491	100500	-0,97	4,23
Kėdainių r. sav.	45275	46382	45913	45997	1,41	1,59
Raseinių r. sav.	31230	31192	30620	30167	-1,95	-3,40
Širvintų r. sav.	15072	15023	14889	14857	-1,21	-1,43
ŽVVG teritorija	258677	256427	257458	262836	-0,47	1,61

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

4 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

ŽVVG savivaldybės, kaip buvo minėta, yra Lietuvos vidurinėje dalyje, kur koncentruojasi pramonė, kuriamos darbo vietos, aukštesnis pragyvenimo lygis ir didesnės profesinio augimo galimybės traukia gyventojus į savas teritorijas. Tai pasakytina apie Kauno, Kėdainių, Jonavos rajonų savivaldybes. Jei šalyje nuo 2020-2023 m. gyventojų skaičius šalyje padidėjo 2,26 proc., ŽVVG teritorijoje – 1,61 proc. (R20). Pokyčiai buvo skirtingi atskirose savivaldybėse. Kauno r. sav. gyventojų skaičius padidėjo 4,23 proc., arba 1,87 karto daugiau nei šalyje. Atokesnėse savivaldybėse per tą patį laikotarpį gyventojų skaičius mažėjo. Labiausiai Raseinių r. sav. – 3,40 proc., Širvintų r. sav. – 1,43 proc. 2023 m. pradžioje ŽVVG teritorijoje gyveno 9,20 proc. (R21) šalies gyventojų.

Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį (vyrai, moterys).

2023 pradžioje šalyje vyrai gyventojų struktūroje sudarė 46,8, moterys – 53,17 proc. ŽVVG teritorijoje vyrams teko 47,90 gyventojų skaičiaus dalies, moterims – 52,1 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad vyrų skaičius 2020-2023 m. nežymiai padidėjo: šalyje – 2,4 proc., Kauno r. sav. – 4,02 proc., Kėdainių r. sav. – 1,42 proc, ir 1,23 proc. Jonavos r. sav. Visose likusiose savivaldybėse vyrų skaičius mažėjo, tačiau ŽVVG teritorijos saldo išliko teigiamas. Čia vyrų skaičius padidėjo 1,28 proc. (R22). Moterų skaičius, išskyrus Raseinių r. sav. ir Širvintų r. sav., 2020-2023 m. padidėjo ir šalyje, ir visose likusiose ŽVVG teritorijose, nors jų skaičiaus didėjimas ŽVVG teritorijoje buvo 10,33 proc. mažesnis nei šalyje (3 lentelė).

3 lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje¹

Administracinė teritorija	Vyrai ir moterys						Vyrai						Moterys					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./2020 m., proc.	Kitimas 2023m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./2020 m., proc.	Kitimas 2023m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./2020 m., proc.	Kitimas 2023m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	2794090	2810761	2805998	2857279	0,43	2,26	1304354	1304965	1306599	1335816	0,17	2,41	1489736	1505796	1499399	1521463	0,65	2,13
Jonavos r. sav.	41151	41595	41248	41498	0,24	0,84	19045	19353	19187	19279	0,75	1,23	22106	22242	22061	22219	-0,20	0,51
Kaišiadorių r. sav.	29526	29835	29297	29817	-0,78	0,99	15247	15064	14693	15211	-3,63	-0,24	14279	14771	14604	14606	2,28	2,29
Kauno r. sav.	96423	92400	95491	100500	-0,97	4,23	47092	44038	45887	48987	-2,56	4,02	49331	48362	49604	51513	0,55	4,42
Kėdainių r. sav.	45275	46382	45913	45997	1,41	1,59	21078	21398	21304	21377	1,07	1,42	24197	24984	24609	24620	1,70	1,75
Raseinių r. sav.	31230	31192	30620	30167	-1,95	-3,40	14643	14533	14263	14038	-2,60	-4,13	16587	16659	16357	16129	-1,39	-2,76
Širvintų r. sav.	15072	15023	14889	14857	-1,21	-1,43	7210	7033	7006	7019	-2,83	-2,65	7862	7990	7883	7838	0,27	-0,31
ŽVVG teritorija	258677	256427	257458	262836	-0,47	1,61	124315	121419	122340	125911	-1,59	1,28	134362	135008	135118	136925	0,56	1,91

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Didesnį santykinį moterų skaičių lemia tai, kad šalyje nustatyta ilgesnė moterų būsimo gyvenimo trukmė. Kuo labiau išsivysčiusi šalis, tuo šis atotrūkis tarp lyčių būna mažesnis. Nežymus gyventojų skaičiaus didėjimas lėmė ir jų tankio augimą. 2020-2023 m. gyventojų tankis metų pradžioje viename kvadratiniam kilometre padidėjo 2,34 proc. (R23) (4 lentelė).

4 lentelė. Gyventojų tankis metų pradžioje viename km²

Administracinė teritorija	Gyventojų tankis metų pradžioje viename km ²					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	Kitimas 2023 m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	42,80	43,10	43,00	43,80	0,47	2,34
Jonavos r. sav.	43,60	44,10	43,70	44,00	0,23	0,92
Kaišiadorių r. sav.	27,20	27,40	27,00	27,40	-0,74	0,74
Kauno r. sav.	64,50	61,80	63,90	67,20	-0,93	4,19
Kėdainių r. sav.	27,00	27,70	27,40	27,40	1,48	1,48
Raseinių r. sav.	19,90	19,80	19,50	19,20	-2,01	-3,52
Širvintų r. sav.	16,70	16,60	16,50	16,40	-1,20	-1,80
ŽVVG teritorija	33,15	32,90	33,00	33,60	-0,45	1,36

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Rodikliai 2021–2022 m. pradžioje – apskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2012–2020 m. pradžioje – neperskaičiuoti.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Kaip jau buvo minėta, Kauno rajonas dėl savo ekonominio ir socialinio potencialo traukia gyventojus, be to, čia pigesni namų valdos sklypai lyginant su sklypų kaina Kauno mieste. Atsiranda galimybė pasistatyti savo gyvenamąjį namą, todėl čia gyventojų tankumas padidėjo net 4,19 proc., tai 1,8 karto spartesnis didėjimas nei šalyje. Ir toliau problemingais išlieka atokesni nuo centro rajonai. Raseinių r. sav. gyventojų tankis sumažėjo

3,52 proc., Širvintų r. sav. – 1,8 proc. (R24). Tiek bendro gyventojų skaičiaus, tiek gyventojų tankio spartus mažėjimas Raseinių r. sav. kelia grėsmę formuojant darnią visuomenę ir užtikrinant socialinės infrastruktūros išlaikymą ir reikiamą apsirūpinimą kvalifikuotais darbo jėgos ištekliais.

Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominę aktyvumą, išskiriant bent bedarbius ir (arba) asmenis, neturinčius nuolatinių pajamų šaltinio.

Analizuojant gyventojų skaičiaus pokyčius svarbu turėti tyrimo tikslą. Gilesnė demografinė analizė apima visas amžiaus grupes, jų kitimo kryptis ir prognozuoja visuomeninę struktūrinę raidą. Šalyje nustatyta, kad mažėja gimstamumas, vyksta spartus visuomenės senėjimas ir kyla grėsmė neturėti kuo pakeisti pasitraukusius iš darbo rinkos asmenis. Tiriant žmogiškuosius išteklius vien gamybiniais tikslais, dominuoja vietos gyventojai iki 40 metų. Jie sudaro pačią aktyviausią ir perspektyviausią darbuotojų grupę. Šalyje ir ŽVVG teritorijoje 2020-2023 m. buvo teigiamų poslinkių. Minėto amžiaus gyventojų skaičius šalyje padidėjo 1,83 proc., ŽVVG teritorijoje 2,92 proc. (R25), o Kauno r. sav. – net 6,19 proc., Kėdainių r. sav. – 4,51 proc. Tačiau probleminėmis ŽVVG teritorijoje dėl pokyčių darbingiausioje gyventojų grupėje išlieka likusios keturios rajono savivaldybės. Raseinių r. sav. gyventojų skaičius iki 40 m. sumažėjo 2,34 proc, o vyrų – net 4,94 proc., Jonavos r. sav. bendras sumažėjimas siekė 0,79 proc, o vyrų – 2,12 proc. (R26) (5 lentelė), (5 pav.).

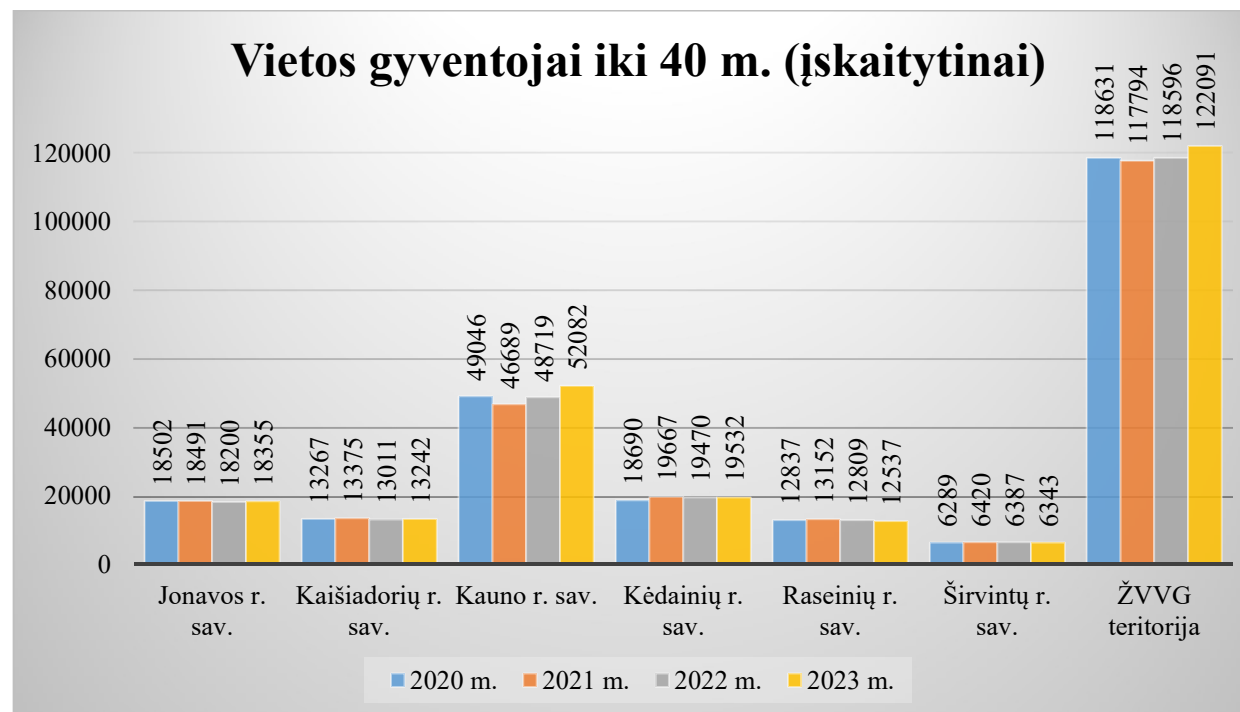
5 lentelė. Vietos gyventojai iki 40 m. (įskaitytinai)¹

Administracinė teritorija	2020 m.			2021 m.**			2022 m.			2023 m.			Kitimas 2022 m./2020 m., proc.			Kitimas 2023 m./2020 m., proc.		
	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų
Lietuvos Respublika	1286130	667422	618708	1276941	652330	624611	1275331	652641	622690	1309610	671031	638579	-0,84	-2,21	0,64	1,83	0,54	3,21
Jonavos r. sav.	18502	9579	8923	18491	9486	9005	18200	9308	8892	18355	9376	8979	-1,63	-2,83	-0,35	-0,79	-2,12	0,63
Kaišiadorių r. sav.	13267	7814	5453	13375	7552	5823	13011	7265	5746	13242	7492	5750	-1,93	-7,03	5,37	-0,19	-4,12	5,45
Kauno r. sav.	49046	25679	23367	46689	23705	22984	48719	24863	23856	52082	26887	25195	-0,67	-3,18	2,09	6,19	4,70	7,82
Kėdainių r. sav.	18690	9933	8757	19667	10145	9522	19470	10118	9352	19532	10121	9411	4,17	1,86	6,79	4,51	1,89	7,47
Raseinių r. sav.	12837	6816	6021	13152	6810	6342	12809	6622	6187	12537	6479	6058	-0,22	-2,85	2,76	-2,34	-4,94	0,61
Širvintų r. sav.	6289	3366	2923	6420	3293	3127	6387	3294	3093	6343	3265	3078	1,56	-2,14	5,82	0,86	-3,00	5,30
ŽVVG teritorija	118631	63187	55444	117794	60991	56803	118596	61470	57126	122091	63620	58471	-0,03	-2,72	3,03	2,92	0,69	5,46

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

5 pav. Vietos gyventojai iki 40 m. (įskaitytinai)

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Gyventojų kaitą lemia ir įtakoja natūralios kaitos ir migracijos rodikliai. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis – natūrali gyventojų kaita apskaičiuojama skirtumu tarp gimusių vaikų ir mirusių gyventojų skaičių. Ji skaičiuojama bendra apimtimi ir bendru natūralios gyventojų kaitos rodikliu 1 000 gyventojų. Abu šie rodikliai šalyje ir ŽVVG teritorijoje yra neigiami. Lietuva vien 2022 m. dėl natūralios kaitos neteko 20,8 tūkst. gyventojų, tad netektys 2022 m. padidėjo 13,11 proc., lyginant su 2020 m. (R27). ŽVVG dėl natūralios gyventojų kaitos neteko 1817 gyventojų (R28). Teigiami poslinkiai buvo tik Kauno r. sav. Čia per tiriamą laikotarpį dėl natūralios kaitos 2022 m. gyventojų skaičius padidėjo 53 asmenimis (6 lentelė).

6 lentelė. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis, natūrali gyventojų kaita

Administracinė teritorija	Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1 000 gyventojų				Natūrali gyventojų kaita, asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	-6,6	-8,7	-7,4	12,12	-18403	-24416	-20816	13,11
Jonavos r. sav.	-8,3	-10,4	-9,6	15,66	-343	-430	-397	15,74
Kaišiadorių r. sav.	-13,4	-13,0	-11,8	-11,94	-393	-383	-348	-11,45
Kauno r. sav.	-0,2	-0,8	0,5	X	-22	-72	53	X
Kėdainių r. sav.	-11,8	-13,4	-11,1	-5,93	-534	-618	-512	-4,12
Raseinių r. sav.	-12,9	-12,6	-13,5	4,65	-398	-389	-410	3,02
Širvintų r. sav.	-11,9	-14,7	-13,6	14,29	-179	-220	-203	13,41
ŽVVG teritorija	X	X	X	X	-1869	-2112	-1817	-2,78

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Nustatyti pokyčius atskirose savivaldybėse galime tik naudodami natūralios gyventojų kaitos rodiklį 1 000 gyventojų. Teigiamas rodiklis ŽVVG teritorijos savivaldybėse yra tik Kauno r. sav. ir tik 2022 m. Čia 1 000 gyventojų gimė 0,6 vaiko daugiau nei mirė gyventojų. Blogiausia padėtis išlieka jau anksčiau minėtose rajonų savivaldybėse. Raseinių rajono savivaldybėje 1 tūkst. gyventojų mirė 13,5 gyventojų daugiau nei gimė vaikų, panaši padėtis ir Širvintų r. sav. (R29)(7 lentelė).

7 lentelė. Bendrasis mirtingumo rodiklis, gimstamumo rodiklis

Administracinė teritorija	Bendrasis mirtingumo rodiklis 1 000 gyventojų				Bendrasis gimstamumo rodiklis 1 000 gyventojų			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	<i>15,6</i>	<i>17,0</i>	<i>15,1</i>	<i>-3,21</i>	<i>9,0</i>	<i>8,3</i>	<i>7,8</i>	<i>-13,33</i>
Jonavos r. sav.	16,9	17,6	16,3	-3,55	8,6	7,2	6,7	-22,09
Kaišiadorių r. sav.	19,8	18,6	18,3	-7,58	6,4	5,6	6,5	1,56
Kauno r. sav.	11,0	13,0	11,2	1,82	10,8	12,2	11,8	9,26
Kėdainių r. sav.	18,9	20,6	18,0	-4,76	7,1	7,2	6,8	-4,23
Raseinių r. sav.	20,6	18,8	18,9	-8,25	7,7	6,2	5,4	-29,87
Širvintų r. sav.	20,4	21,7	20,0	-1,96	8,5	7,0	6,4	-24,71

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Kitas rodiklis, įtakojantis gyventojų kaitą, yra migracija. Žmonių migracija vyksta nuo seniausių laikų. Žmonės migruodami ieškojo naujų žemių, geresnių gyvenimo sąlygų. Šiais laikais žmonės tapo dar judresni. Intensyvi migracija turi didelės įtakos gyventojų pasiskirstymui, žmonių skaičiui bei sudėčiai. Migracija skiriasi trukme, kryptimis ir priežastimis. Lietuva pergyvena įvairius migracijos etapus. Savanoriška migracija laikoma tokia, kai žmonės savo noru keliai į kitą vietą, ieškodami geresnių gyvenimo sąlygų, tinkamesnio, geriau apmokamo darbo, norėdami įgyti aukštesnį išsilavinimą, gyventi palankesnio klimato sąlygomis, asmeninio gyvenimo tikslais ar vedini kitų priežasčių. Tie etapai buvo Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę. JAV tapo traukos centru ir didelė dalis lietuvių tuo pasinaudojo ir prasigyveno. Tos pačios priežastys lėmė ir suaktyvėjusią migraciją

Lietuvai įstojus į ES. Priverstinė migracija laikoma tokia, kai žmonės dėl socialinių ar ekonominių priežasčių, stichinių nelaimių neturi kito pasirinkimo kaip tik palikti savo gyvenamąją vietą. Ta migracija palietė Lietuvą du kartus. Tai atsitiko Lietuvą okupavus Sovietų Sąjungai pasibaigus antrajam pasauliniam karui ir Lietuvai įstojus į ES. Migracija dar gali būti tarptautinė ir vidaus.

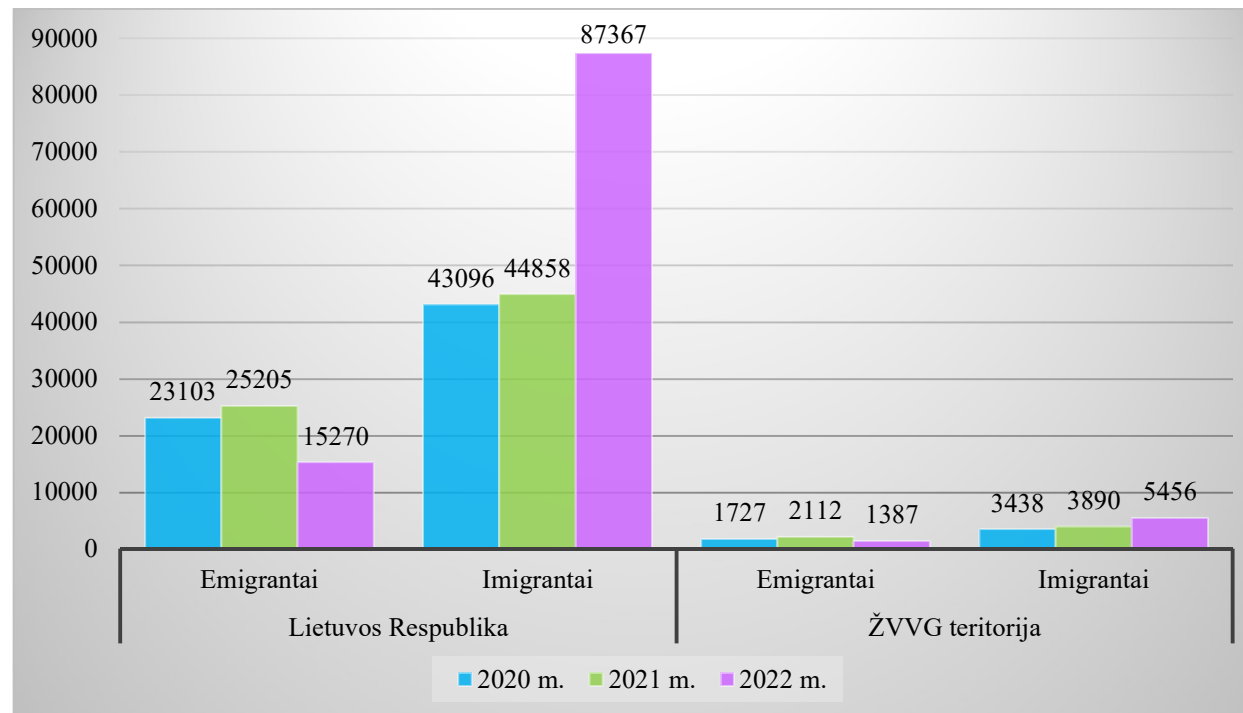
Karas Ukrainoje ir neramumai Baltarusijoje 2020-2022 m. iš esmės pakeitė tarptautinės migracijos balansą. Neto tarptautinė migracija minėtu laikotarpiu buvo teigiama šalyje ir visose ŽVVG teritorijose. Minėtu laikotarpiu į šalį atvyko 2,6 karto daugiau imigrantų nei emigravo iš šalies (R30) (8 lentelė), (6 pav.).

8 lentelė. Neto tarptautinė migracija, emigrantai, imigrantai

Administracinė teritorija	Neto tarptautinė migracija, asmenys				Emigrantai, asmenys				Imigrantai, asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022m.**	Kitimas 2022/2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022m.**	Kitimas 2022/2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022/2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	19993	19653	72097	260,61	23103	25205	15270	-33,90	43096	44858	87367	102,73
Jonavos r. sav.	19993	19653	72097	260,61	276	393	239	-13,41	428	584	952	122,43
Kaišiadorių r. sav.	171	153	463	170,76	142	215	154	8,45	313	368	617	97,12
Kauno r. sav.	152	191	713	369,08	728	757	483	-33,65	1711	1839	2187	27,82
Kėdainių r. sav.	983	1082	1704	73,35	348	439	301	-13,51	645	690	1103	71,01
Raseinių r. sav.	297	251	802	170,03	164	226	154	-6,10	219	265	405	84,93
Širvintų r. sav.	55	39	251	356,36	69	82	56	-18,84	122	144	192	57,38
ŽVVG teritorija	1711	1778	4069	137,81	1727	2112	1387	-19,69	3438	3890	5456	58,70

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

6 pav. Emigrantai, imigrantai 2020-2022 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Tokia pat tendencija pastebėta ir visose ŽVVG teritorijose. Į Kauno r. sav. atvyko 3,69 karto, Širvintų r. sav. – 3,56 karto daugiau asmenų nei išvyko. Tas pasakytina ir apie visą ŽVVG teritoriją. Per tiriamą laikotarpį čia atvyko 1,37 karto daugiau imigrantų nei emigravo vietos gyventojų (R31). Be tarptautinės migracijos sparčiai vyksta ir vidaus migracija. Gyventojus traukia vietovės, kur kuriamos ir dar gerai apmokamos darbo vietos, palankios sąlygos socialiniam gyvenimui. Tarptautinė ir vidaus migracija pakeitė neto migraciją (9 lentelė).

9 lentelė. Neto migracija, išvykusieji, atvykusieji

Administracinė teritorija	Neto migracija, asmenys				Išvykusieji asmenys				Atvykusieji asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	19993	19653	72097	260,61	93698	89948	107199	14,41	113691	109601	179296	57,70
Jonavos r. sav.	-58	83	659	-1236,21	1407	1465	1660	17,98	1349	1548	2319	71,91
Kaišiadorių r. sav.	58	-155	846	1358,62	918	1197	1350	47,06	976	1042	2196	125,00
Kauno r. sav.	1148	3163	4872	324,39	5508	3661	4175	-24,20	6656	6824	9047	35,92
Kėdainių r. sav.	9	149	522	5700,00	1581	1553	1872	18,41	1590	1702	2394	50,57
Raseinių r. sav.	-224	-183	-64	-71,43	1035	1069	1270	22,71	811	886	1206	48,71
Širvintų r. sav.	17	86	166	876,47	515	475	577	12,04	532	561	743	39,66
ŽVVG teritorija	950	3143	7001	636,95	10964	9420	10904	-0,55	11914	12563	17905	50,29

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Kaip jau buvo minėta, ŽVVG teritorija jungia centrinius šalies regionus su išvystyta industrija ir sukurta socialine infrastruktūra. Todėl neto migracija ŽVVG yra teigiama, išskyrus keletą atokesnių savivaldybių. Išsiskiria Kėdainių r. sav. Čia 2020-2022 m. atvyko 5,7 karto daugiau gyventojų nei išvyko. 2022 m. ŽVVG teritorija pasipildė 7001 gyventoju (R32). Neoficiali informacija teigia, kad atvykę į Lietuvą emigrantai gan noriai įsidarbina ir kelia mažesnius reikalavimus dirbdami sunkesnėmis sąlygomis.

Jau buvo minėta, kad socialinės politikos tikslas yra užtikrinti subalansuotą savo šalies gyventojų teigiamą natūralią demografinę kaitą ir racionaliai panaudoti turimus savo darbo jėgos išteklius. Šalyje užimtumas ir ypač ŽVVG teritorijoje svyruoja. Vėl labiausiai užimti gyventojai ŽVVG teritorijoje yra Kauno r. sav. Jie sudaro 57,67 proc. (R33) bendro rajono gyventojų skaičiaus. Ir rajone užimtumas yra 9,1 proc. geresnis nei šalyje (10 lentelė).

10 lentelė. Gyventojų* ekonominis aktyvumas savivaldybėse 2021 m.

Administracinė teritorija	Iš viso ¹		Užimti gyventojai		Bedarbiai		Ekonomiškai neaktyvūs gyventojai		Nenurodė	
	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.
Lietuvos Respublika	2393690	100,00	1265534	52,87	211270	8,83	916886	38,30	0	0,00
Jonavos r. sav.	35670	100,00	17949	50,32	3749	10,51	13973	39,17	0	0,00
Kaišiadorių r. sav.	26103	100,00	12744	48,83	2257	8,65	11099	42,52	0	0,00
Kauno r. sav.	76831	100,00	44312	57,67	6607	8,60	25911	33,73	0	0,00
Kėdainių r. sav.	40156	100,00	19393	48,29	4042	10,07	16720	41,64	0	0,00
Raseinių r. sav.	27190	100,00	12888	47,40	2770	10,19	11532	42,41	0	0,00
Širvintų r. sav.	13068	100,00	6887	52,70	1310	10,02	4873	37,28	0	0,00
ŽVVG teritorija	219018	100,00	114173	52,13	20735	9,47	84108	38,40	0	0,00

*15 metų ir vyresni gyventojai.38,3

Išnašos: 1 - Siekiant užtikrinti asmens duomenų konfidencialumą 2021 m. naudojami statistinio duomenų atskleidžiamumo kontrolės metodai, keičiantys duomenų rinkinio reikšmes. Dėl šių metodų taikymo suminės eilutės gali nesutapti su sumuojamų eilučių suma, tačiau skirtumai nedideli, dažniausiai skiriasi keliais vienetais.

Šaltinis: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/\(Lietuvos Respublikos 2021 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai\)](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/(Lietuvos%20Respublikos%202021%20m.%20visuotinio%20gyventoju%20ir%20bustu%20surasymo%20rezultatai))

Gera padėtis Širvintų r. sav. Čia užimti gyventojai sudaro 52,70 proc, Jonavos r. sav. – 50,32 proc. Raseinių r. sav. išsiskiria didžiausiu gyventojų skaičiaus mažėjimu, tačiau ir užimtumas blogiausias – tik 47,40 proc. (R34). Užimtumas ir bedarbiai bei ekonomiškai neaktyvūs gyventojai – tarsi dvi svarstyklių pusės. Kauno r. sav. mažiausias bedarbių proc. ir ekonomiškai neaktyvių gyventojų proc. Jie sudaro tik 33,73 proc., kai tuo tarpu šalyje – 38,30 proc., Raseinių r. sav. – 42,41 proc. (R35). Valdant socialinius reiškinius, ypač darbo jėgos išteklius, svarbus vaidmuo tenka darbo užmokesčiui, kuris šalyje nuolat didėja. 2020-2022 m. vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis eurais padidėjo 22,78 proc. ir pasiekė 1121,1 Eur lygį. Per tiriamą laikotarpį jis sparčiausiai didėjo Kauno r. sav. – 26,57 proc., Raseinių r. sav. – 23,97 proc. Tačiau absoliutus užmokesčio dydis savivaldybėse ženkliai skiriasi. Širvintų r. sav. 2022 m. jis siekė tik 873,9 Eur ir sudarė tik 77,95 proc. vidutinio šalies uždarbio (R36) (11 lentelė).

11 lentelė. Darbo apmokėjimas

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur ¹				Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, Eur ¹			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
1.	Lietuvos Respublika	1428,6	1579,4	1789,0	25,23	913,1	1001,8	1121,1	22,78
2.	Jonavos r. sav.	1347,8	1476,7	1677,5	24,46	867,3	943,3	1058,4	22,03

3.	Kaišiadorių r. sav.	1253,8	1367,9	1501,2	19,73	814,0	881,5	963,8	18,40
4.	Kauno r. sav.	1376,3	1542,7	1783,8	29,61	883,4	980,9	1118,1	26,57
5.	Kėdainių r. sav.	1391,6	1522,4	1632,5	17,31	892,1	969,4	1034,3	15,94
6.	Raseinių r. sav.	1138,3	1249,9	1434,4	26,01	748,5	814,3	927,9	23,97
7.	Širvintų r. sav.	1190,7	1354,7	1492,6	25,35	778,2	873,9	873,9	12,30

Išnašos: 1 - Nuo 2019 m. sausio 1 d. pakeisti darbdavio ir darbuotojo mokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai. Bruto darbo užmokestis indeksuotas 1,289 karto.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Maži uždarbiai Raseinių r. sav. ir Kaišiadorių r. sav. Norint darnios ekonominės ir socialinės plėtros ŽVVG teritorijoje būtina mažinti skirtumus tarp atskirų savivaldybių. Gerėjanti ekonominė padėtis ŽVVG teritorijoje ir kylantis darbo užmokestis sudaro palankias sąlygas socialinių klausimų sprendimui.

Gan didelių išlaidų valstybei reikia, norint užtikrinti pensijinio amžiaus vietos gyventojų poreikius – sukaupti reikiamą lėšų kiekį pensijų išmokėjimui ir numatytų nemokamų paslaugų teikimui. Teigiamus poslinkius sprendžiant minėtą problemą suteikė padidėjęs gyventojų skaičius. Didesnis dirbančiųjų skaičius leidžia Sodrai pensijų fonde sukaupti papildomas lėšas. Be to, 2020-2023 m. pensijinio amžiaus žmonių skaičius padidėjo tik šalyje 0,19 proc., ŽVVG teritorijoje – 0,27 proc., Kauno r. sav. – 5,65. Kitose ŽVVG teritorijos savivaldybėse jis sumažėjo (12 lentelė).

12 lentelė. Asmenų, gaunančių senatvės pensiją, skaičius (metų pradžioje)

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020 m.			2022 m.			2023 m.			Kitimas 2023 m./2020 m., proc.		
		Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	612991	206556	406435	610261	208353	401908	614183	212330	401853	0,19	2,80	-1,13
2.	Jonavos r. sav.	8789	2931	5858	8748	2949	5799	8781	2975	5806	-0,09	1,50	-0,89
3.	Kaišiadorių r. sav.	6221	2214	4007	6102	2174	3928	6085	2184	3901	-2,19	-1,36	-2,65
4.	Kauno r. sav.	15450	5721	9729	15946	5987	9959	16323	6237	10086	5,65	9,02	3,67
5.	Kėdainių r. sav.	10876	3580	7296	10644	3587	7057	10637	3637	7000	-2,20	1,59	-4,06
6.	Raseinių r. sav.	7319	2512	4807	7113	2500	4613	7096	2527	4569	-3,05	0,60	-4,95
7.	Širvintų r. sav.	3432	1157	2275	3326	1161	2165	3307	1179	2128	-3,64	1,90	-6,46
8.	ŽVVG teritorija	52087	18115	33972	51879	18358	33521	52229	18739	33490	0,27	3,44	-1,42

Šaltinis: <http://atvira.sodra.lt/lt-eur/>

Socialinė atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai.

ŽVVG į savo veiklą integravo šešias skirtingo dydžio pagal teritoriją ir gyventojų skaičių savivaldybes. Kiekviena iš jų skiriasi socialinės raidos pokyčiais. Bendras teigiamas poslinkis tai, kad 2020-2023 m. gyventojų skaičius šalyje padidėjo 2,26 proc., ŽVVG teritorijoje – 1,61 proc. Per minėtą laikotarpį padidėjo ir gyventojų tankis, tarptautinė imigracija. Tai viena didžiausių pagal visus požymius ŽVVG Lietuvoje. ŽVVG teritorijoje gyveno 9,20 proc. šalies gyventojų. Nežiūrint teigiamų pasiekimų, esminiai socialiniai pokyčiai kelia uždavinį – tobulinti socialinį valdymą. Išliko neigama natūrali gyventojų kaita. Be to, didelis socialinis atotrūkis tarp atskirų savivaldybių. Jei Kauno r. sav. per tiriamą laikotarpį gyventojų skaičius padidėjo 4,23 proc., arba 1,87 karto daugiau nei šalyje, tai atokesnėse savivaldybėse per tą patį laikotarpį gyventojų skaičius mažėjo. Labiausiai Raseinių sav. – 3,4 proc., Širvintų r. sav. – 1,43 proc. Ženklus atotrūkis darbo užmokesčio ir kitose socialinės raidos pokyčiuose.

Vietos gyventojai pagrindiniu poreikiu įvardino „Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Tai atitinka numatytą viziją „ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. – tai inovatyvus, konkurencingas žuvininkystės regionas, kuriantis pridėtinę vertę, su atvira naujovėms bendruomene, sprendžiančia vietos gyventojų problemas“. Vizija siekia kompleksinio problemos sprendimo, siūlydama investuoti į tvarius ir išmanius sprendimus, kuriais būtų skatinamas ekonominis aktyvumas, vietos gyventojų užimtumas, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybę visose savivaldybėse.

2.4. ŽVVG teritorijos ekonominė situacija

2019 metais Lietuvos ekonomika buvo viena iš sparčiausiai augančių ES, o metų pabaigoje jau buvo jaučiamas augimo lėtėjimas. Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2020 metų kovo mėnesį paskelbė ekonominės raidos scenarijų, kuriame prognozuojama, kad 2020 metais Lietuvos ekonomika susitrauks 1,3 proc. dėl COVID-19 viruso protrūkio pasaulyje, taikomų ekonominių aktyvumą ribojančių priemonių (karantinas, sienų uždarymas), o vidutiniu laikotarpiu bendrasis vidaus produktas galėtų augti vidutiniškai po 2,2 proc. per metus. Lietuvos ekonomikos augimo scenarijus pakoregavo ir Ukrainoje prasidėjęs karas, energetinė krizė ir pašliję tarptautiniai santykiai ir prekyba. Ekonominės raidos scenarijus koreguojamas ir tikimasi, kad 2023 m. gali būti nežymus nuosmukis.

Lietuva susideda iš 10 regionų ir jų ekonominė raida gan skiriasi. Ekonomiškai stipriausias Lietuvos regionas – Vilniaus apskritis. Daugiausiai BVP sukuriama Vilniaus apskrityje (>43 proc.), nors joje gyvena kiek mažiau nei 30 proc. šalies gyventojų. Toliau seka Kauno apskritis (>20 proc.) ir Klaipėdos apskritis (>10 proc.). Šiose trijose apskrityse sukuriama beveik trys ketvirtadaliai viso Lietuvos BVP. Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupės savivaldybės patenka į Kauno ir Vilniaus apskritis, t. y. regionus, kurie pasiekę aukščiausią ekonominio išsivystymo lygį. Tačiau kartu

atkreiptinas dėmesys, kad regionuose pagrindinė BVP apimtis kuriama jų centruose – Vilniuje, Kaune. Tai patvirtina ir pagrindinis verslumo apimties rodiklis. Ūkio subjektų skaičiaus kaita parodo teritorijos konkurencingumą, atskleidžia, kaip keičiasi verslo aplinka. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Vilniaus apskrityje daugiausiai ūkio subjektų veikė Vilniaus mieste, o mažiausiai – Širvintų rajone. Vilniaus miesto įmonės sudarė apie 86 proc., visų veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis. Todėl ir išsivysčiusiame regione atotrūkis tarp atskirų vietovių gali išlikti didelis.

ŽVVG teritorijoje veiklą vykdo tarptautinę reikšmę turinčios stambios ir vidutinės įmonės. Jonavos r. sav. veiklą vykdo AB „Achema“ – didžiausia azoto trąšų ir kitų pramoninių chemijos produktų gamintoja šalyje bei didžiausia tokio pobūdžio gamykla Baltijos šalyse, įkurta 1965 metais. Pagrindinė įmonės veikla – azoto trąšų, skystų trąšų kambario ir lauko augalams, amoniako, azoto rūgšties, formalino, KF dervų, angliarūgštės, deguonies, azoto, bazinio aliuminio sulfato tirpalo gamyba ir prekyba. Bendrovėje dirba virš 1 000 žmonių.

AB „Lifosa“ yra viena didžiausių ir moderniausių Europoje trąšų gamybos bendrovių. Įmonė įsikūrusi Kėdainiuose, vidurio Lietuvoje. Pagrindinė bendrovės produkcija yra azoto-fosforo trąša – diamonio fosfatas (DAP). Įmonė taip pat gamina:

- monoamonio fosfatą ir karbamido fosfatą – šiuolaikiškas, ekologiškas, vandenyje tirpias trąšas;
- monokalcio fosfatą, naudojamą gyvūnų pašarui ir lesalui praturtinti;
- pramonėje taikomą aliuminio fluoridą;
- sieros ir fosforo rūgštį.

Apie 93 proc. AB „Lifosa“ produkcijos eksportuojama. Įmonėje dirba virš 800 žmonių. Kėdainių laisvojoje ekonominėje zonoje įsikūrė UAB „Ikarai“, registruota 2016 m. Gaminamos trąšos, augalų apsaugos priemonės ir kt.

Energetinė krizė, ypač ženkliai pabrangusios dujos ir pakilusios elektros kainos, karas Ukrainoje, sankcijos Rusijai padarė didelį poveikį minėtų įmonių veiklai tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu. Pastaruoju metu padėtis stabilizuojasi.

Raseinių r. sav. veikia UAB „Norvelita“ – lietuviška žuvies perdirbimo įmonė. 1995 m. įmonę įsteigė Lietuvos ir Norvegijos investuotojai. Veiklą pradėjo prekiaudama šaldytomis žuvimis, vėliau tapo stambia Lietuvos žuvies perdirbimo įmone, Europoje žinoma lašišų perdirbimo įmone. Nuo 2003 m. savo gaminius eksportuoja į ES.

Gaminama trijų rūšių produkcija:

- Rūkyti/marinuoti lašišų gaminiai;
- Sūdyti/marinuoti silkių gaminiai;
- Karštai rūkyti žuvų gaminiai.

Lašišų gaminiai sudaro ~70 proc. gamybos. Likusią produkcijos dalį sudaro silkių, skumbrių ir kitų žuvų gaminiai. 95 proc. lašišų produkcijos yra eksportuojama į užsienį. Ji žymima užsienietišku mažmeninės prekybos tinklų privačiais ženklais-etiketėmis. Pažymėtina, kad įmonė švelniau pergyveno visus sudėtingus ekonominio nuosmukio etapus, kurie vyko Lietuvoje.

Nors ekonominis potencialas koncentruojasi stambiose įmonėse, kurios diegdamos naujas technologijas ir inovacijas pasiekia aukštą darbo našumą ir kuria didžiausią pridėtinę vertę, šalies ir vietos verslumą atspindi įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis.

ŽVVG teritorijoje 2020-2023 verslumo padėtis gerėja. Per minėtą laikotarpį įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis padidėjo 23,24 proc. (R37)(13 lentelė).

13 lentelė. Įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį metų pradžioje

Eil. Nr.	Ekonominės veiklos rūšis	2020 m.		2021 m.		2022 m.		2023 m.		Kitimas 2022 m./2020 m.		Kitimas 2023 m./2020 m.	
		Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija
1.	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	2275	300	2248	285	2282	285	2317	280	0,31	-5,00	1,85	-6,67
2.	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	139	14	138	16	157	19	163	20	12,95	35,71	17,27	42,86
3.	Apdirbamoji gamyba	7875	738	7885	747	8293	822	8974	911	5,31	11,38	13,96	23,44
4.	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	983	83	916	87	995	101	1049	93	1,22	21,69	6,71	12,05
5.	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	397	37	371	34	350	37	348	39	-11,84	0,00	-12,34	5,41
6.	Statyba	8977	583	9326	618	10369	703	11798	875	15,51	20,58	31,42	50,09
7.	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	24634	1621	24259	1596	25152	1656	26701	1832	2,10	2,16	8,39	13,02
8.	Transportas ir saugojimas	8484	558	8406	557	8741	606	9038	635	3,03	8,60	6,53	13,80
9.	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimas	3702	232	3754	250	3947	262	4056	271	6,62	12,93	9,56	16,81
10.	Informacija ir ryšiai	3275	121	3357	119	3687	141	4245	164	12,58	16,53	29,62	35,54
11.	Finansinė ir draudimo veikla	972	32	1051	34	1292	41	1338	45	32,92	28,13	37,65	40,63
12.	Nekilnojamojo turto operacijos	5377	230	5514	253	5863	273	6265	284	9,04	18,70	16,51	23,48
13.	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	10669	436	10815	467	11665	542	12982	638	9,34	24,31	21,68	46,33

14.	Administracinė ir aptarnavimo veikla	3534	197	3602	209	3916	242	4290	295	10,81	22,84	21,39	49,75
15.	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomas socialinis draudimas	8	–	10	–	12	–	12	–	50,00	–	50,00	–
16.	Švietimas	785	34	802	35	879	36	973	41	11,97	5,88	23,95	20,59
17.	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	2295	127	2326	139	2399	140	2499	147	4,53	10,24	8,89	15,75
18.	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	890	45	959	49	1016	53	1186	66	14,16	17,78	33,26	46,67
19.	Kita aptarnavimo veikla	1467	80	1545	79	1613	92	1811	103	9,95	15,00	23,45	28,75
	Iš viso:	86738	5468	87284	5574	92628	6051	100045	6739	6,79	10,66	15,34	23,24

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: – - tokio reiškinio (rodiklio) atitinkamu laikotarpiu nebuvo

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Ir didėjo 51,50 proc. sparčiau nei šalyje. ŽVVG teritorijoje per tiriamą laikotarpį sumažėjo tik žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės įmonių skaičius – 6,67 proc., visų kitų įmonių skaičius didėjo. Sparčiausiai didėjo statybos įmonių skaičius – 50,09 proc., meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklos – 46,67 proc., profesinės, mokslinės ir techninės veiklos – 46,33 proc., administracinės ir aptarnavimo veiklos 49,75 proc. Įmonių kaita rodo ir technologinius, ir vykstančius struktūrinius valdymo pokyčius ŽVVG teritorijos įmonėse. Techninė pažanga leido stambinti žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės įmones. Jų skaičius mažėjo nedarydamas pokyčių gamybos mažėjimo apimtims. Struktūrizuojant verslą didėja administracinių paslaugų apimtys, norint geriau praleisti laisvalaikį ir atstatyti sveikatą kyla poreikis poilsio organizavimo paslaugoms. Ta kryptimi ir vyko įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičiaus pagal ekonominės veiklos rūšis pokyčiai.

Jau buvo minėta, kad lyginti bendrą veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių skirtingose teritorijos plotmėse negalima, nes nesimato gyventojų skaičiaus, kuris kuria tas įmones ir naudojami jų veiklos rezultatai. Lietuvoje 2023 m. pradžioje veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 1 000 gyventojų siekė 35,0 subjektus, o ŽVVG teritorijoje – 25,6 subjekto, arba 26,86 proc. mažiau (R38). Be to, labai didelis atotrūkis tarp atskirų savivaldybių. Kaišiadorių r. sav. veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų tam pačiam laikotarpiui buvo tik 18,4 subjekto, (R39) Jonavos r. sav. – 19,9. Kėdainių r. sav. – 19,2 subjekto, o tai yra apie 46 proc. mažiau nei šalyje (R40). Kiek geresnė padėtis tik Kauno r. sav. Čia veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, buvo 34,6 ūkio subjekto ir šis skaičius artimas šalies vidurkiui (14 lentelė), (7 pav.).

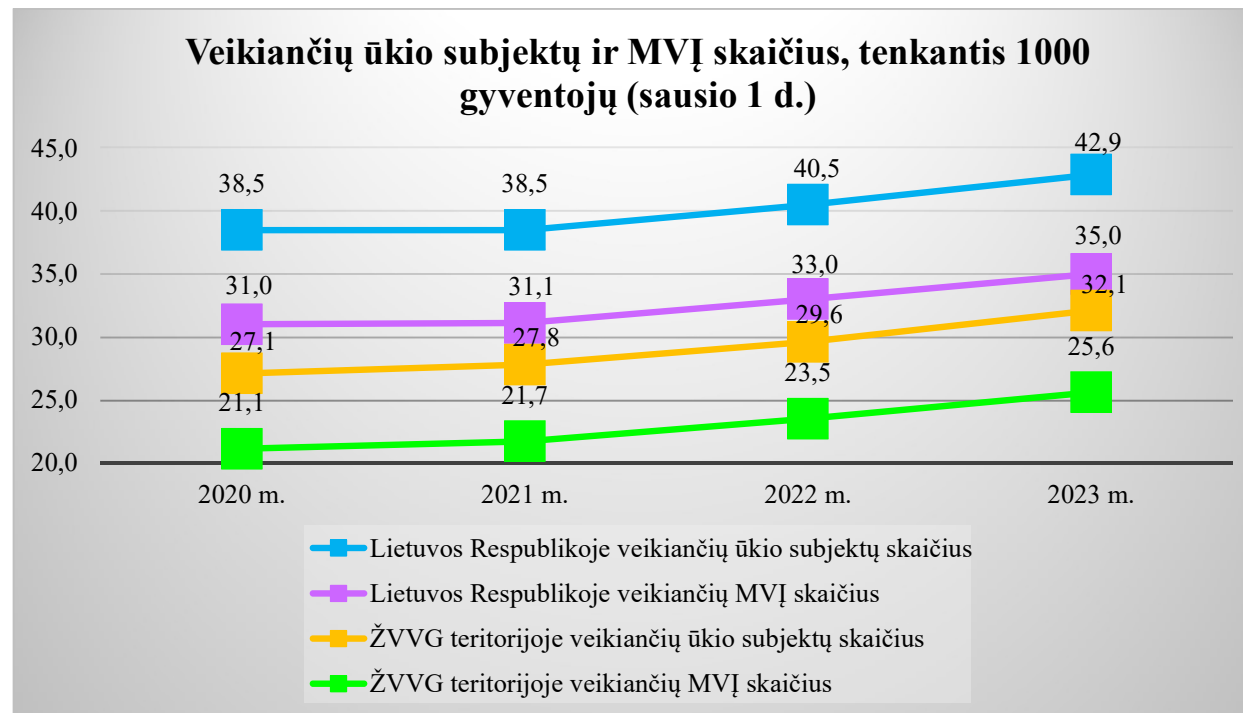
14 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, sausio 1 d.

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020-01-01		2021-01-01		2022-01-01		2023-01-01		Kitimas 2022m./2020m.		Kitimas 2023m./2020m.	
		Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius
1.	Lietuvos Respublika	38,5	31,0	38,5	31,1	40,5	33,0	42,9	35,0	5,20	6,34	11,45	12,79
2.	Jonavos r. sav.	21,6	16,7	21,5	16,5	23,5	18,2	25,2	19,9	8,73	9,06	16,32	19,37
3.	Kaišiadorių r. sav.	21,8	16,3	21,5	16,0	22,0	16,7	24,5	18,4	0,63	2,45	12,07	12,58
4.	Kauno r. sav.	33,1	28,1	36,0	30,5	37,8	32,4	40,4	34,6	13,97	15,21	21,96	23,17
5.	Kėdainių r. sav.	26,1	16,4	25,5	15,9	27,0	17,4	29,3	19,2	3,54	6,18	12,27	16,71
6.	Raseinių r. sav.	24,2	18,2	23,8	18,0	25,4	19,5	27,4	21,1	4,96	6,83	13,25	16,08
7.	Širvintų r. sav.	22,2	18,4	22,9	19,0	25,3	21,6	29,7	24,6	13,92	17,67	33,55	34,04
8.	ŽVVG teritorija	27,1	21,1	27,8	21,7	29,6	23,5	32,1	25,6	9,27	11,19	18,77	21,29

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

7 pav. Veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, sausio 1 d.

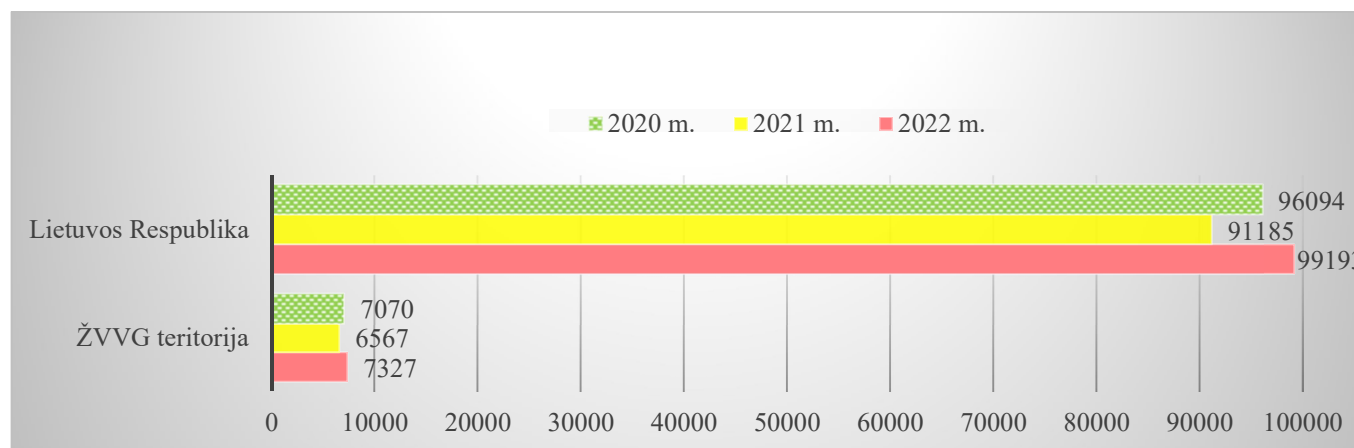
Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Teigiama, kad padėtis pagal verslumą ŽVVG teritorijoje 2020-2023 m. gerėja. Per minėtą laikotarpį veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, sausio 1 d. šalyje padidėjo 12,79 proc., ŽVVG teritorijoje – 21,29 proc. (R41). Sparčiausiai ūkio subjektų skaičius didėjo Raseinių r. sav. – 34,04 proc., Kauno r. sav. – 23,17 proc. Vykstant spartiems ekonominiams pokyčiams ir įvairių smulkių paslaugų paklausai, įmonės ne visada spėja prisitaikyti ir nišą surandą asmenys, dirbantys pagal verslo liudijimą arba pagal individualios veiklos pažymą. 2020-2022 m. savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičius šalyje padidėjo 3,22 proc. ŽVVG teritorijoje – 3,64 proc. (15 lentelė), (8 pav.).

15 lentelė. Savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičius

Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	96094	91185	99193	3,22
Jonavos r. sav.	1042	1016	1137	9,12
Kaišiadorių r. sav.	559	545	599	7,16
Kauno r. sav.	3299	2982	3404	3,18
Kėdainių r. sav.	948	913	955	0,74
Raseinių r. sav.	766	678	743	-3,00
Širvintų r. sav.	456	433	489	7,24
ŽVVG teritorija	7070	6567	7327	3,64

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

8 pav. Savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičius

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

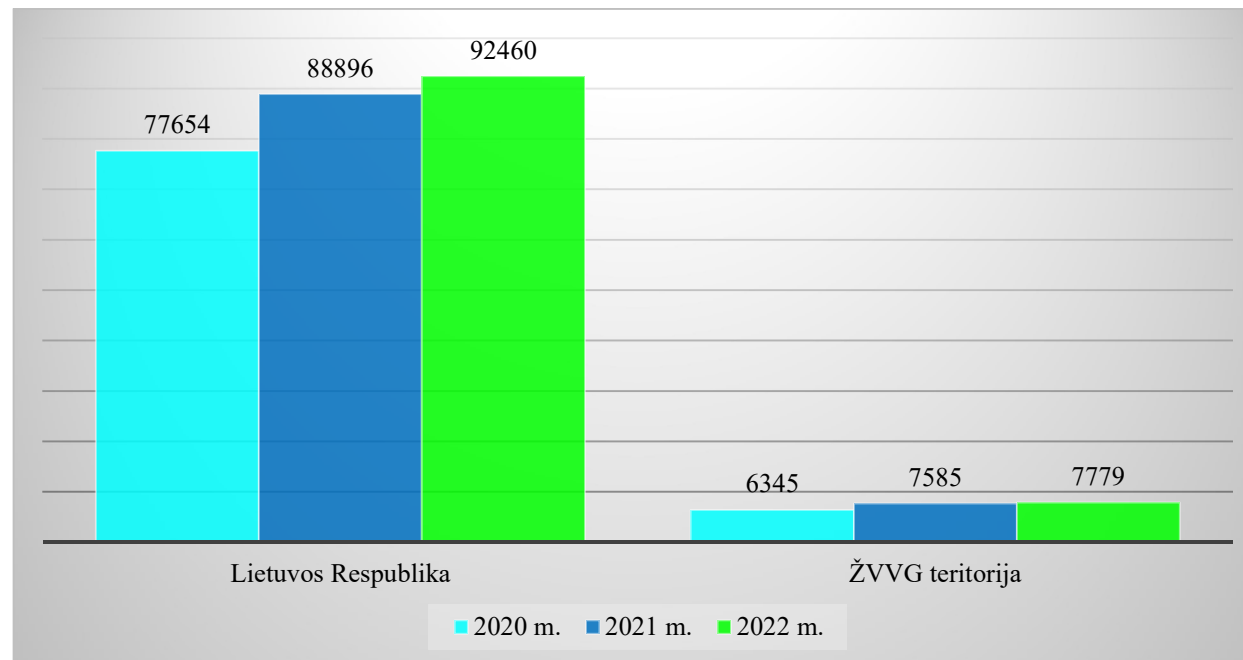
Teigiama, kad savivaldybėse, kurios ženkliai atsiliko nuo šalies vidurkio pagal veikiančių ekonominių subjektų skaičių, savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičiaus augimas buvo spartesnis. Jonavos r. sav. asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimą, padidėjo 9,12 proc. Kaišiadorių r. sav. – 7,16 proc., Širvintų r. sav. – 7,24 proc. (R42). Savivaldybėse, turinčiose žemiausią verslumo lygį pagal ūkio subjektų skaičių, padėtis nepatenkinama ir pagal savarankiškai dirbančių asmenų skaičių. Kėdainių r. sav. savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičius padidėjo tik 0,74 proc., o Raseinių r. sav. net sumažėjo 3 proc. (R43).

Teigiama, kad žymiai geresnė padėtis ekonominėje veikloje asmenų savarankiškai dirbančių pagal individualios veiklos pažymą. Čia jų skaičius didėjo sparčiau nei šalyje. Jei šalyje 2020-2022 m. savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbančių asmenų skaičius padidėjo 19,07 proc., tai Kauno r. sav. – 26,32 proc., Kėdainių r. sav. – 26,20 proc., Kaišiadorių r. sav. – 23,7 proc. (16 lenetelė), (9 pav.).

16 lentelė. Savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbančių asmenų skaičius

Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022m./2020m., proc.
Lietuvos Respublika	77654	88896	92460	19,07
Jonavos r. sav.	940	1137	1148	22,13
Kaišiadorių r. sav.	654	761	809	23,70
Kauno r. sav.	3013	3625	3806	26,32
Kėdainių r. sav.	836	1002	1055	26,20
Raseinių r. sav.	509	640	549	7,86
Širvintų r. sav.	393	420	412	4,83
ŽVVG teritorija	6345	7585	7779	22,60

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

9 pav. Savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbančių asmenų skaičius

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

Savivaldybėse, turinčiose žemiausią verslumo lygį, padėtis pakito nežymiai. Širvintų r. sav. asmenų, dirbančių pagal individualios veiklos pažymą, padidėjo tik 4,83 proc., Raseinių r.sav. – **7,86 proc. Tai keletą kartų mažesni didėjimo tempai nei šalyje (R44).**

Pagal Lietuvos Respublikos 2021 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenis, ŽVVG teritorijoje dirbo 114177 darbuotojas, t. y. 9,02 bendro šalies darbuotojų skaičiaus. Anksčiau buvo minėta, kad ŽVVG teritorija užima apie dešimtadalį šalies teritorijos ir gyventojų skaičiaus, tai analogiška ir darbuotojų procentinė dalis ŽVVG teritorijoje. ŽVVG teritorijoje daugiau darbuotojų dirbo žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje – 6,4 proc., tuo tarpu šis rodiklis šalyje buvo 4,41 proc., ir pramonėje – 21,29 proc., o šalyje – 18,05 proc. (R45) (17 lentelė).

17 lentelė. Užimti gyventojai pagal ekonominės veiklos rūšis savivaldybėse (15 metų ir vyresni)

Administracinė teritorija	Iš viso	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	Pramonė	Statyba	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	Kitos ekonominės veiklos
<i>Lietuvos Respublika</i>	<i>1265534</i>	<i>55852</i>	<i>228479</i>	<i>92119</i>	<i>226610</i>	<i>662474</i>
<i>Struktūra, proc.</i>	<i>100,00</i>	<i>4,41</i>	<i>18,05</i>	<i>7,28</i>	<i>17,91</i>	<i>52,35</i>
Jonavos r. sav.	17947	537	4851	1350	2825	8384
Kaišiadorių r. sav.	12747	1463	2753	900	2071	5560
Kauno r. sav.	44313	1326	8106	3509	9403	21969
Kėdainių r. sav.	19394	1700	4402	1264	3911	8117
Raseinių r. sav.	12888	1557	2905	951	2530	4945
Širvintų r. sav.	6888	721	1294	568	1261	3044
<i>ŽVVG teritorija</i>	<i>114177</i>	<i>7304</i>	<i>24311</i>	<i>8542</i>	<i>22001</i>	<i>52019</i>
<i>Struktūra, proc.</i>	<i>100,00</i>	<i>6,40</i>	<i>21,29</i>	<i>7,48</i>	<i>19,27</i>	<i>45,56</i>

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/> (Lietuvos Respublikos 2021 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai)

Nors paskutiniaisiais metais šalyje vyko dideli struktūriniai ekonominės veiklos pokyčiai, užimtumas 2020-2022 m. Lietuvoje pakito labai nežymiai. Žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje užimtų gyventojų per minėtą laikotarpį sumažėjo nuo 5,69 iki 5,45 proc., arba 4,2 proc., dirbančių pramonėje nuo 18,02 iki 17,90 proc. Labai nežymiai padidėjo statybų sektoriuje dirbančiųjų skaičius – nuo 7,34 iki 7,83 proc. (18 lentelė).

18 lentelė. Užimti gyventojai pagal ekonomines veiklos rūšis, proc.

Metai	Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	B_TO_E Pramonė	F Statyba	G_TO_U Paslaugos
Lietuvos Respublika					
2020	100,00	5,69	18,02	7,34	68,95
2021	100,00	5,32	18,85	7,42	68,41
2022	100,00	5,45	17,90	7,83	68,82

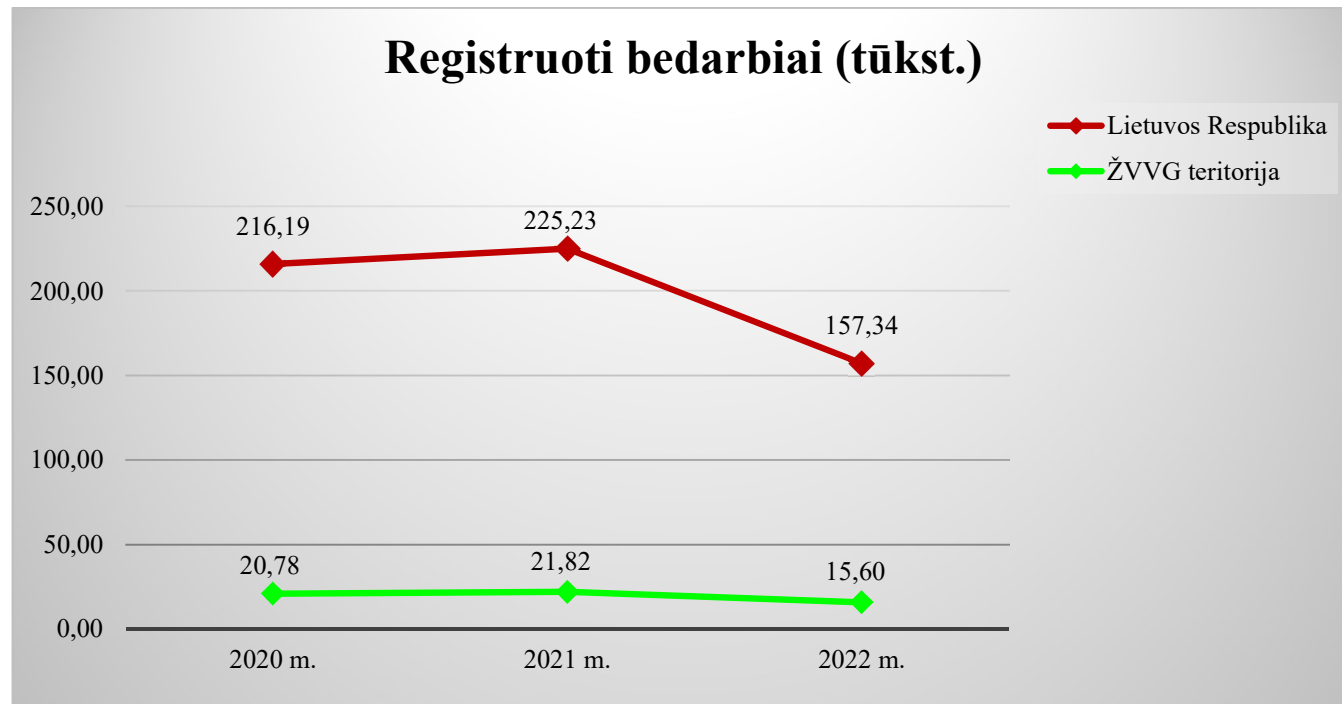
Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Ekonomikai didelį poveikį padarė 2020 m. pasaulį apėmusi COVID-19 pandeminė krizė, Europos, tame tarpe ir Lietuvos, ir karo pasekmės Ukrainoje. Nutraukus ekonominį bendradarbiavimą su Rusija ir Baltarusija reikėjo surasti naujus gamtinių dujų tiekėjus, pertvarkyti elektros tiekimo grandines. Pakilusios energetinių išteklių kainos didino gamybos kaštus, mažino vartojimą, dalis įmonių bankrutavo. Minėti veiksniai turėjo didžiulį poveikį darbo rinkai. 2020-2022 m. registruotų bedarbių skaičius šalyje sumažėjo nuo 216,19 tūkst. iki 157,34 tūkst., arba 27,22 proc. (R46)(19 lentelė), (10 pav.).

19 lentelė. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, registruoti bedarbiai

Administracinė teritorija	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.			Registruoti bedarbiai, tūkst.			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022m./2020m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	<i>12,6</i>	<i>13,0</i>	<i>9,0</i>	<i>216,19</i>	<i>225,23</i>	<i>157,34</i>	<i>-27,22</i>
Jonavos r. sav.	15,6	15,7	11,5	3,92	3,92	2,93	-25,19
Kaišiadorių r. sav.	11,6	11,6	8,5	2,18	2,16	1,61	-26,14
Kauno r. sav.	11,1	12,2	9,0	6,94	7,75	5,64	-18,63
Kėdainių r. sav.	13,7	14,9	9,4	3,71	3,99	2,61	-29,66
Raseinių r. sav.	14,3	14,7	10,1	2,70	2,73	1,90	-29,43
Širvintų r. sav.	14,4	13,8	9,6	1,34	1,27	0,90	-32,74
ŽVVG teritorija	x	x	x	20,78	21,82	15,60	-24,94

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

10 pav. Registruoti bedarbiai (tūkst.)

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Registruotų bedarbių skaičiaus mažėjimas vyko ir ŽVVG teritorijoje, ir visose jos savivaldybėse. ŽVVG teritorijoje registruotų bedarbių sumažėjo 24,94 proc., Širvintų r. sav. – 32,74 proc., Kėdainių r. sav. – 29,66 proc. (R47). Mažėjant registruotų bedarbių skaičiui, kito ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis procentais. Aptariamam laikotarpiu jis šalyje sumažėjo nuo 12,6 proc. iki 9,0 proc., arba 28,57 proc. Sparčiausiai registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis procentais mažėjo Širvintų r. sav. Čia jis sumažėjo nuo 14,4 proc. iki 9,6 proc., arba 33,33 proc. Teigiama, kad per tą patį laikotarpį teigiami poslinkiai užimtumo srityje vyko visose ir lyties, ir amžiaus grupėse. Šalyje vidutinis metinis bedarbių moterų procentas nuo darbingo amžiaus moterų 2020-2022 m. sumažėjo nuo 12,6 iki 9,3 proc, arba 26,19 proc. Sparčiausiai mažėjo vidutinis metinis bedarbių moterų procentas nuo darbingo amžiaus moterų Širvintų r. sav. – 33,08 proc., Raseinių r. sav. – 27,97 proc., Jonavos r. sav. – 27,04 proc. (R48). Vidutinio metinio bedarbių vyrų procento nuo darbingo amžiaus vyrų mažėjimo lygis buvo dar didesnis. Čia šalyje jų

skaičius sumažėjo 30,40 proc, Širvintų r. sav.– 33,55 proc., Kėdainių r. sav. – 33,85 proc. (R49). Panašus buvo ir vidutinis metinis jaunų (16-29 m.) bedarbių procentas nuo jaunų (16-29 m.) gyventojų. Bedarbių procentas mažėjo visose teritorijose. Šalyje – 36,19 proc., Širvintų r. sav. – 50 proc., Kaišiadorių r. sav. – 43,53 proc. (R50). Visa tai rodo teigiamus darbo rinkos poslinkius, tad svarbu ir toliau gaivinti ir kurti naujus verslus, kurie leistų gerinti užimtumo sąlygas ir gyvenimo lygį²⁸.

Teigiami poslinkiai darbo jėgos užimtume turi tiesioginį ryšį su laisvų darbo vietų apimtimis. Gerėjant užimtumui mažėjo laisvų darbo vietų skaičius. 202-2023 metų pradžioje laisvų darbo vietų skaičius šalyje sumažėjo nuo 4527 iki 2640 darbo vietų, arba 41,68 proc. Sparčiausiai laisvų darbo vietų skaičius mažėjo Kėdainių r. sav. – 70,59 proc., Jonavos r. sav. – 89,0 proc., Kauno r. sav. – 61,76 proc. (R51)(20 lentelė).

20 lentelė. Laisvų darbo vietų skaičius metų pradžioje

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./2020m., proc.	Kitimas 2023 m./2020 m., proc.
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	4527	5431	7680	2640	69,65	-41,68
2.	Jonavos r. sav.	100	42	40	11	-60,00	-89,00
3.	Kaišiadorių r. sav.	28	71	45	13	60,71	-53,57
4.	Kauno r. sav.	68	152	799	26	1075,00	-61,76
5.	Kėdainių r. sav.	34	63	41	10	20,59	-70,59
6.	Raseinių r. sav.	51	34	44	23	-13,73	-54,90
7.	Širvintų r. sav.	18	39	45	25	150,00	38,89
8.	<i>ŽVVG teritorija</i>	299	401	1014	108	239,13	-63,88

Šaltinis: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

²⁸ Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

ŽVVG ekonominė situacija, jos atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai.

ŽVVG teritorijoje veiklą vykdo tarptautinę reikšmę turinčios stambios ir vidutinės įmonės. Jonavos r. sav. veiklą vykdo AB „Achema“ – didžiausia azoto trąšų ir kitų pramoninių chemijos produktų gamintoja šalyje bei didžiausia tokio pobūdžio gamykla Baltijos šalyse. **Pagrindinė įmonės veikla** – azoto trąšų, skystų trąšų kambario ir lauko augalams, amoniako, azoto rūgšties, formalino, KF dervų, angliarūgštės, deguonies, azoto, bazinio aliuminio sulfato tirpalo gamyba ir prekyba. Bendrovėje dirba virš 1 000 žmonių. AB „Lifosa“ yra viena didžiausių ir moderniausių Europoje trąšų gamybos bendrovių. Įmonė įsikūrusi Kėdainiuose, vidurio Lietuvoje. Raseinių r. sav. veikia UAB „Norvelita“ – lietuviška žuvies perdirbimo įmonė. Veiklą pradėjusi prekiaudama šaldytomis žuvimis, vėliau tapo stambia Lietuvos žuvies perdirbimo įmone, Europoje žinoma lašių perdirbimo įmone. Nuo 2003 m. savo gaminius eksportuoja į ES.

Energetinė krizė, ypač ženkliai pabrangusios dujos ir pakilusios elektros kainos, karas Ukrainoje, sankcijos Rusijai padarė didelį poveikį minėtų įmonių veiklai tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu. Pastaruoju metu padėtis stabilizuojasi.

Mokslo įrodyta, kad verslas sėkmingas ten, kur visuomenė įtraukiama į jo veiklą ir kuriamos vidutinės ir mažos verslo įmonės. ŽVVG teritorijoje 2020-2023 m. verslumo būklė gerėja. Per minėtą laikotarpį įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis padidėjo 23,24 proc., tačiau pagal pagrindinį verslumo rodiklį – veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių 1 000 gyventojų ŽVVG teritorija atsilieka nuo šalies lygio. Lietuvoje 2023 m. pradžioje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 1 000 gyventojų siekė 35,0 subjektus, o ŽVVG teritorijoje – 25,6 subjekto, arba 26,86 proc. mažiau. Visose ŽVVG teritorijos savivaldybėse, vertinant pagal šį rodiklį, padėtis yra blogesnė nei šalyje. Pažymėtina, kad 2020-2023 m. pradžia ŽVVG teritorijoje didėjo užimtų darbuotojų skaičius, mažėjo bedarbystė ir laisvų darbo vietų skaičius.

Vietos gyventojai pagrindiniu poreikiu įvardino „Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Vizijoje yra numatyta, kad „ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. – tai inovatyvus, konkurencingas žuvininkystės regionas, kuriantis pridėtinę vertę, su atvira naujovėms bendruomene, sprendžiančia vietos gyventojų problemas“, dėl to ir strategijoje yra numatytos ir bus įgyvendinamos priemonės, skatinančios verslumą ir vietos gyventojų socialinę įtrauktį.

2.5.	ŽVVG teritorijoje veikiančių žvejybos ir (arba) akvakultūros įmonių situacija
------	---

Žvejyba vidaus vandenyse.

Žuvis ir jūros gėrybės yra plačiai pasaulyje vartojamas ir labai vertingas maisto medžiagų šaltinis. Žuvis naudinga dėl aukštos kokybės baltymų, mikroelementų, tokių kaip selenas, polinesočiųjų omega-3 ir omega-6 riebalų rūgščių, kuriomis natūraliai nepasižymi joks kitas maisto produktas. Žuvyje yra gerokai mažesnis sočiųjų riebalų rūgščių kiekis, palyginus su kitais gyvūniniais produktais. Žuvyje gausu nepakeičiamųjų riebalų rūgščių (arachido, linolo ir linoleno), kurių organizmas nesintetina ir vienintelis kelias jų gauti – maistas. Taip pat yra žinoma, kad polinesočiųjų riebalų turintis maistas yra svarbus mažinant ir reguliuojant kūno svorį, tad yra itin naudingas norintiems sulieknėti.

Sparčiai didėjant gyventojų skaičiui žuvis tampa labai svarbiu maisto produktu, todėl žuvininkystės produktų gamyba tampa labai svarbiu veiksmu sprenžiant žmonių mitybos klausimą. Žuvininkystės ūkinė veikla skirstoma į natūraliąją ir intensyviają žuvininkystę. Natūralioji žuvininkystė skirstoma į jūrų ir vidaus vandenų. Naudojamos šios priemonės: žuvų neršto apsauga, neršto sąlygų gerinimas, žuvų aklimatizacija, jų išteklių gausinimas. Išteklius gausinti aktualu todėl, kad praeivės žuvis (eršketai, lašišos, šlakiai, perpelės), gyvenančios jūrose, neršia upėse. Hidrotechniniai įrenginiai (užtvankos ir kiti statiniai) užtveria nerštavietes, žuvis į jas nepatenka ir neišneršusios žūva. Hidrotechniniuose įrenginiuose įtaisomos žuvų pralaidos, vandens lygio pakėlimo ir žuvų apsaugos įrenginiai, atkuriamos ir gerinamos žuvų veisimo ir neršimo sąlygos, kad jos nežūtų. Kur trūksta natūralių nerštaviečių, įrengiamos dirbtinės arba žuvis veisiamos dirbtinai – pereinama prie intensyviosios žuvininkystės. Ji skirstoma į tvenkinių, ežerų ir specialių baseinų žuvininkystę. Intensyviosios žuvininkystės priemonės: spermų rinkimas, ikrių rinkimas, apvaisinimas ir inkubavimas, žuvų šėrimas, jų auginimas iki prekinės produkcijos arba išleidimas į natūralius vandenis.

ŽVVG teritorija yra atokiau jūros vandenų, todėl šiame regione plėtojama vidaus vandenų žuvininkystė, pastarąją dar būtų galima suskirstyti į natūralių vandenų ir tvenkininę – atvirų tvenkinių ir uždarų sistemų. ŽVVG teritorijoje yra įrengtas išskirtinis tvenkinys – Kauno marios, kuris turi išskirtinę energetinę paskirtį ir pergyveno skirtingus žuvininkystės raidos etapus, todėl vertindami žuvininkystės plėtrą, ŽVVG teritorijoje esančias Kauno marias priskirsime prie žvejybos vidaus vandenyse. Žvejyba vidaus vandenyse vykdoma Nemuno, Neries ir kt. upių bei ežerų vandenyse.

Kauno mariose nuo pat jų atsiradimo pradžios vykdyta verslinė žvejyba. Nuo 2013 metų tokios žūklės nėra, tačiau mokslininkai primena, ką gaudė verslininkai ir kokie buvo jų laimikiai. Gamtos mokslų daktarė E. Jakubavičiūtė teigia, kad iki 2013 m., žvejojant tinklais, daugiausiai būdavo sugaunama kuojų – net iki 160 t per metus (vidutiniškai 70 t), karšių, plakių (vidutiniškai po 14 t kasmet), ešerių, starkių (apie dvi-keturias tonas, kai kuriais metais iki 30 tonų). Iš viso žvejai verslininkai kasmet sužvejo davė apie 100 t žuvies, kartais laimikiai pasiekdavo ir daugiau nei 200 t.

Neabejotina, kad aukštas šio vandens telkinio produktyvumas yra nulemtas maistmedžiagių, kurios yra atnešamos ir nusėdančios iš Nemuno baseino ir čia nusėda. Pateikiami duomenys, kad per pirmą marių eksploatavimo dešimtmetį (1961-1970 m.) kasmet vidutiniškai buvo sugaunama 93,2 t žuvų. Vėliau laimikiai išaugo iki 115-120 tonų per metus. Tiesa, kai kurie to meto statistiniai duomenys neramina, nes nuo 1991 m. žuvų laimikiai mariose pradėjo mažėti ir 1991-1995 metų laikotarpiu jie sudarė tik 41,4 tonas.

Mokslininkai manė, kad skaičiai, deja, atspindi ne žuvų sugavimo pokyčius, o prastą žvejybos kontrolę, kai nebūdavo apskaičiuota dalis laimikio. Pagerėjus žvejybos kontrolei, situacija pasikeitė: nuo 1996 m. žuvų sugavimai padidėjo beveik dvigubai ir siekė 80,6 tonų, o 1999 m. sugavimai mariose pasiekė 148,2 tonas. Savotišku rekordu reikėtų laikyti 2004 metų laimikį, kuris viršijo 229 tonas. Atrodo, kad tai buvo lemtingi metai, nes, vengiant išteklių pernaudojimo, 2005-2006 m. buvo sutrumpintas sezonas ir nustatyta 160 tonų kvota. Jos neprireikė, versliniai laimikiai buvo mažesni ir 160 tonų ribos niekada jau nepasiekė. 2007 m. mariose pagauta 156,3 t žuvų, 2008 m. – 147,9 t, 2009 m. – 134,5 t, 2010 m. – 97,8 t, 2011 m. – 68,8 t, 2012 m. – 53,6 tonų.

2011 m. iš verslo pasitraukė stambiausia Kauno marių žvejybos įmonė, 2012 m. – dar dvi. Mažėjantis verslinės žvejybos intensyvumas taip pat iš dalies paaiškina sumenkusius verslinės žvejybos laimikius 2011-2012 m., tačiau žinoma atvejų (pvz., Kuršių mariose), kai, mažėjant žvejybos įmonių skaičiui, žvejybos intensyvumas nemažėja, nes likusios įmonės pradeda efektyviau išnaudoti savo kvotas. Nuo 2013 m. verslinė žvejyba Kauno mariose visiškai nutraukta. Kauno marios, kaip ir kiti natūralūs vandens telkiniai, liko žvejų mėgėjų naudojimui. Tai vykdoma pagal nustatytus reikalavimus mėgėjiškai žūklei. Pagal mokslininkų pastaraisiais metais darytas apklausas didžioji dalis apklaustųjų žvejų kaip pagrindinį žvejybos tikslą nurodė pramogą ar laisvalaikio praleidimo būdą, maždaug 15 proc. žvejų žvejyba yra papildomas maisto šaltinis. Apklausos rezultatai taip pat parodė, jog 50 proc. žvejų atviro vandens sezonu naudoja dugnines meškeres, toks pat procentas žvejų naudoja spinningus. Tuo tarpu plūdinėmis meškerėmis bei kitais mėgėjiškos žūklės įrankiais (pvz. skrituliais, museline meškere) žvejoja vos keli procentai žvejų. Mokslininkai ištyrė, kiek žvejų apsilanko Kauno mariose. 2020-2021 m. duomenimis, per metus Kauno mariose įvykdoma apie 110 000 žvejybų. Vidutiniškai vienos žvejybos metu žvejys pagauna 0,8 kg žuvies (0-5 kg). Toks bendras sugavimas vienos žvejybos metu reikšmingai nesiskiria nei tarp sezonų, nei tarp žvejybos vietų (ar nuo kranto, ar iš valtys, ar ant ledo). Tačiau rūšinė laimikių sudėtis skiriasi priklausomai tiek nuo metų laiko, tiek nuo žvejybos vietos, tiek ir nuo būdo.

Mėgėjiškos žvejybos būdai.

Dauguma žvejų vasaros laikotarpiu vienos žvejybos metu naudoja nuo vieno iki keturių žvejybos įrankių, ir beveik 40 proc. apklaustųjų žvejoja vieną ar du kartus per savaitę, o žiemą dažniausiai žvejojama kelis kartus per sezoną. Preliminariai įvertinus apklausų rezultatus ir suskaičiavus žvejybų skaičių per 2020 metus, matoma, kad daugiausia žvejai mėgėjai sugauna karšių, starkių ir ešerių, o kuojų ir plakių sugaunama žymiai mažiau. Atviro vandens sezono metu iš valčių dažniausiai spinningaujama ir gaudomi plėšrūnai – ešeriai, storkiai, lydekos. Nuo kranto paprastai gaudoma dugninėmis meškerėmis – šiuo būdu gaudomos įvairios žuvų rūšys, tačiau daugiausia sugaunama karšių, tuo tarpu pavasarį ypač daug sugaunama sidabrinė karosų. Nuo ledo gaudomų žuvų įvairovė nemaža, tačiau dominuoja ešeriai, kuriais nuo seno garsėja Kauno marios. Žvejybos vietas turi

kiekviena ŽVVG teritorijos savivaldybė. Širvintų rajono teritorijoje žvejoti galima Širvintų tvenkinyje (Širvintų m.), Gelvės ežere ir Gelvonų tvenkinyje (Gelvonų seniūnija), Žindulių ežere, Puorių ežere, Gelvanės ežere, Motiejūnų tvenkinyje, Vileikiškių tvenkinyje (Širvintų seniūnija), Bartkuškio tvenkinyje (Jauniūnų seniūnija), Zdoniškių ežere, Alio ežere (Alionių seniūnija). Pažymėtina, kad mėgėjiška žūklė tai daugiau vietos gyventojų sveikatinimo priemonė – laiko praleidimas gamtoje, be to, paįvairina ir papildo patiekalų įvairovę stalą. Žvejybą vertinant kaip verslą, pažymėtina, kad jos aptarnavimui sukurta visa industrijos šaka. Gaminamos valtyės, žvejų rūbai, gaudymo įrankiai ir kt. Visose šiose srityse kuriamos darbo vietos ir pridėtinė vertė.

Akvakultūros sektorius.

Esant ribotiems natūraliems ištekliams ir siekiant darnios (aplinkos, ekonominiu ir socialiniu požiūriu) žuvininkystės bei aprūpinimo maistu, vis didesnis dėmesys skiriamas akvakultūrai. Akvakultūros produkcijos gamyba plėtojama tvenkiniuose, uždarosiose akvakultūros sistemose, baseinuose ir kanaluose.

Lietuva jau nuo seno turi galias tradicijas akvakultūros kūrimui ir plėtrai. Žlugus Sovietų Sąjungai ir privatizuojant visuomeninį turtą, tame tarpe ir akvakultūros ūkius, keletą metų ši šaka merdėjo arba grėsė sunaikinimas. Privatizavus ūkius, ypač po įstojimo į ES pradėjus teikti paramą ūkių modernizavimui, akvakultūros plėtra įgavo naują pagreitį. VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenimis, 2022 m. pradžioje akvakultūrą plėtojo 67 ūkio subjektai, iš kurių 31 plėtojo tvenkinių akvakultūrą. Akvakultūros sektoriuje dirbo 426 asmenys, iš kurių 75 proc. vyrai, 25 proc. – moterys. ŽVVG teritorijoje akvakultūra plėtojama tvenkiniuose ir uždarosiose akvakultūros sistemose (R52). 2020-2023 m. tvenkinių plotai keitėsi labai nežymiai ir svyravo ties 1300 ha riba. Didžiausi plotai įveisti Raseinių r. sav. – 1088 ha, tai sudaro 83,9 proc. bendro ŽVVG teritorijos tvenkinių ploto (R53) (21 lentelė).

21 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančių akvakultūros įmonių tvenkinių plotai 2020–2022 m., ha

Eil. Nr.	Tvenkinių plotai, ha	Jonavos r. sav.			Kauno r. sav.			Kėdainių r. sav.			Raseinių r. sav.			Širvintų r. sav.			Kaišiadorių r. sav.			Viso ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Bendras įveistų tvenkinių plotas	0	0	0	0	0	0	208,9	208,9	208,9	1088,47	1088,47	1088,47	0	2	0	0	0	0,16	1297,37	1299,37	1297,53	1018,877	1019,480	10289,95
2.	Projektiniai tvenkinių plotas	0	0	0	0	0	0	237,9	237,9	237,9	1131,93	1131,93	1131,93	0	2	0	0	0	0,16	1369,83	1371,83	1369,99	1044,204	1080,492	10784,03

3.	Uždaro akvakultūros sistemos, m ³	60	445	450	360	360	0	60	140	75	0	0	0	0	0	0	200	400	208	680	1345	733	6371,70	14306,46	14237,46
----	--	----	-----	-----	-----	-----	---	----	-----	----	---	---	---	---	---	---	-----	-----	-----	-----	------	-----	---------	----------	----------

Šaltinis: VI „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Uždaro akvakultūros sistemos įrengtos Jonavos r. sav., Kauno r. sav., Kėdainių r. sav. ir Kaišiadorių r. sav., bet ši veiklos sritis nepasižymi stabilumu. Labai svyruoja uždaro akvakultūros sistemų apimtis m³. 2020 m. šių sistemų buvo įrengta 345 m³, 2021 m – 1345 m³, o jau 2023 m. liko tik 733 m³ (R54). Pagal pajėgumus ŽVVG teritorijoje išsiskiria UAB „Aqua messis“. Tai vieni didžiausių Lietuvoje afrikinių šamų augintojų, siūlantys kokybišką produktą, užaugintą naudojant aukščiausios kokybės pašarus. Įmonė įkurta 2017 metais Kauno rajone. Pagrindinė įmonės veikla – gyvos žuvies bei pašarų distribucija visoje Europoje, uždaro cirkuliacinių sistemų projektavimas, pagalba kuriant naujus ūkius, įrangos tiekimas. ŽVVG teritorijoje ir gamybinis, ir ekonominis potencialas glūdi lauko tvenkiniuose. 2022 m. šalyje išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis sudarė 4858,9 tonų. Tai 8,47 proc. daugiau nei 2020 m. Rekordinė gamyba šalyje buvo 2021 m. Tais metais pagaminta 5 135 tonų žuvininkystės produkcijos (R55)(22 lentelė).

22 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis 2020-2022 m., kg

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	Viso ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	546.275,15	434.431,90	295.667,05	3.310.764,82	3.609.468,35	3.019.384,16
1.2.	Lydeka	755,00	782,31	874,60	39.128,22	33.724,28	44.846,06
1.3.	Baltasis amūras	1.505,00	1.477,50	652,50	54.928,97	40.478,48	56.296,50
1.4.	Margasis plačiakaktis	7.599,70	5.419,90	1.200,49	123.031,50	84.190,08	132.990,63
1.5.	Eršketas	693,80	2.489,14	368,50	85.393,16	154.526,41	190.900,88
1.6.	Upėtakis	-	-	-	132.775,55	130.553,21	223.392,22
1.7.	Karosas	24.211,48	26.462,42	37.372,50	54.482,92	60.472,79	76.679,94

1.8.	Kitos rūšys	74.333,46	271.844,82	267.269,87	678.663,63	1.021.928,23	1.114.463,74
	Bendroji suma	655.373,59	742.907,99	603.405,51	4.479.168,77	5.135.341,82	4.858.954,13

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

2021 m. ŽVVG teritorijoje akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis buvo 742,9 tonų. 2022 m. gamybos ir pardavimų apimtys sumažėjo ir buvo mažiausios tiriamu laikotarpiu. Lyginant 2022 m. gamybos ir pardavimo apimtį su 2021 m. jos sumažėjo 8 proc., o lyginant su 2021 m. – net 18,78 proc. (R56). 2022 m. išaugintos žuvų produkcijos realizuotas apimtis 2022 m. sudarė 12,42 proc. šalyje išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis (R57). Kaip jau buvo minėta, ŽVVG teritorijoje sėkmingai veiklą vykdo dvi akvakultūros įmonės: UAB „Raseinių žuvininkystė“ – didžiausias žuvininkystės ūkis Lietuvoje, kuriame dirba savo srities specialistai. Tvenkiniuose auginamos žuvis parduodamos didžiuosiuose Lietuvos prekybos centruose bei eksportuojamos į Latviją, Lenkiją, Vokietiją. Prekiniais karpiais prekiaujama ištisus metus, o mažais karpiukais ir kitomis žuvimis įžuvinimui – pavasarį ir rudenį. UAB „Raseinių žuvininkystės“ ūkis išsidėstęs trijose vietose: šalia Gabšių gyvenvietės – Raseinių tvenkinių kompleksas; Upės upelio slėnyje – Paupio tvenkinių kompleksas; Tarp Šešuvio ir jo intako Alsos esančioje teritorijoje – Keidžių skyrius. Bendras tvenkinių plotas yra 1315,57 ha. Pagal oficialią statistinę informaciją veikiančių tvenkinių plotas – 1088,47 ha. Ūkio strateginė kryptis – žuvininkystė, žuvų veisimas. Vykdoma didmeninė prekyba gyva žuvimi (karpis, lydeka, amūras, karosas) bei įžuvinimo medžiaga tvenkinių įžuvinimui (karpiukai, lydekaitės, amūriukai, karosiukai). Prekyba įžuvinimo medžiaga vyksta pavasarį ir rudenį. 2003 metais UAB „Raseinių Žuvininkystė“ pradėjo ekologinę gamybą. Šiuo metu yra sertifikuota 882 ha ekologinės gamybos ploto (R58). Auginama ekologiška žuvis, t. y. karpiai, lydekos, amūrai, karosai, eršketai, lynai, kuriuos įmonė sėkmingai realizuoja. Tai sveika produkcija vartotojams. Lietuvoje, kaip ir visose ES šalyse, didėja ekologiškų produktų paklausa. Ne išimtis yra ir žuvininkystės produkcija: ekologišką žuvį mieliau renkasi vis daugiau vartotojų. Ekologinės žuvininkystės ūkyje didesnis dėmesys kreipiamas į tausojamąją gamybą, žuvų suleidimo tankį, žuvų sveikatą, gerovę, vandens kokybę. Ekologinės žuvininkystės ūkyje auginama žuvis turi būti šeriama 100 proc. ekologiškais pašarais arba maitintis natūraliu maistu. Dalį pašarų pasigamina pats ūkis. Perėjimas prie tausaus gamtos išteklių naudojimo nesumažino ūkio gamybos efektyvumo. Ūkio pelnas 2020-2022 m. padidėjo nuo 72,39 tūkst. iki 338,76 tūkst. Eur (R59). Tačiau čia reiktų atkreipti dėmesį, kad pasikeitė parduodamos produkcijos rūšinė sudėtis. 2022 m. sumažėjo neperdirbtos žuvies kiekiai, o parduota savo įrengtame ūkio ceche perdirbta žaliava ir paruošta vartojimui.

UAB „Kaplių žuvis“ tvenkiniai įrengti 1983-1984 metais. Jų bendras plotas 237,9 ha. Pagrindinė įmonės veikla: ekologinė tvenkininė žuvininkystė, uždarų recirkuliacinių sistemų žuvininkystė. Tvenkiniuose auginami karpiai, baltieji amūrai, baltieji plačiakakčiai, lynai, karosai, lydekos, ešeriai, europiniai šamai. Uždarose recirkuliacinėse sistemose inkubuojami bei auginami vaivorykštiniai upėtakiai. Auginamos ir parduodamos įvairių dydžių ir funkcinės paskirties žuvis - karpiai metinukai (veidrodiniai), karpiai metinukai (mišrūs: žvynuoti/veidrodiniai), karpiai dvivasariai (veidrodiniai), amūriukai 250-500 g, plačiakakčiai 9-10 kg ir kita produkcija. Be minėtų stambių ūkių, ŽVVG teritorijoje yra dar keletas smulkių žuvininkų, tačiau jų vaidmuo prekinėje gamyboje labai mažas.

ŽVVG teritorijoje veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotame kiekyje dominuoja karpiai. 2022 m. jie sudarė 49,0 proc. bendros žuvininkystės produkcijos gamybos. Toliau seka karosas, jo produkcija sudaro 6,19 proc. bendros gamybos. Didžioji dalis gamybos atitenka kitoms žuvų rūšims – 44,29 proc. Vertinant gamybos ir realizavimo pokyčius tenka pažymėti, kad 2020-2022 m. karpių gamybos ir realizavimo apimtys sumažėjo nuo 546,27 tonų iki 295,66 tonos, arba 1,85 karto, o margojo plačiakakčio net – 6,32 karto. Tai pagrindinė priežastis, dėl kurios 2020-2022 mažėjo bendroji žuvininkystės produktų gamybos ir realizavimo apimtys (R60).

Vertinant bendrą žuvininkystės produkcijos gamybą ir realizavimą bei gamybos apimtį natūriniais vienetais reikia ją įvertinti ir pinigine išraiška. Tai parodo veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertę šviežios produkcijos ekvivalentu 2020-2022 m., eurai. ŽVVG teritorijoje akvakultūros įmonių natūrinis žuvininkystės produktų gamybos ir realizavimo apimtį mažėjimas atsiliepė ir įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertę šviežios produkcijos ekvivalentu 2020-2022 m. pokyčiams. Per šį laikotarpį ji sumažėjo nuo 2.940.293 Eur iki 1.592.775 Eur, arba – 45,83 proc. (R61) (23 lentelė).

23 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu*, 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	1.204.848,96	976.592,69	996.421,03	7.941.251,80	9.222.205,75	11.069.017,92
1.2.	Lydeka	4.526,42	5.822,31	3.991,75	448.505,69	365.175,36	641.523,57
1.3.	Baltasis amūras	5.847,36	4.715,72	4.193,96	238.288,11	199.609,69	289.434,32
1.4.	Margasis plačiakaktis	13.774,53	11.265,99	3.973,57	479.954,19	290.510,54	637.568,40
1.5.	Eršketas	2.844,82	14.828,20	2.753,21	481.113,89	1.071.904,13	1.751.736,63
1.6.	Upėtakis	-	-	-	520.272,40	629.999,86	951.651,07
1.7.	Karosas	10.788,03	14.164,92	17.753,59	54.356,03	56.883,81	106.490,75
1.8.	Kitos rūšys	1.697.663,57	745.624,69	563.688,71	3.850.648,32	3.652.203,92	5.331.164,96
	Bendroji suma	2.940.293,69	1.773.014,51	1.592.775,82	14.014.390,43	15.488.493,06	20.778.587,63

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.plaštaku.

Per minėtą laikotarpį padidėjo tik karosų išaugintos ir realizuotos produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu – 64,56 proc., o labiausiai sumažėjo margojo plačiakakčio – 3,47 karto. Šalies mastu padėtis geresnė. Čia per tiriamą laikotarpį įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu padidėjo 48,33 proc.

Ūkinės veiklos ekonominė nauda skaičiuojama finansiniais rodikliais: vertine gamyba, kaštais ir pajamingumu. Tarpinis rodiklis – išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė eurais. 2020-2022 m. šalyje jis padidėjo 48,60 proc., ŽVVG ūkiuose – 18,98 proc. (R62) (24 lentelė).

24 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	1.277.632,92	1.134.516,22	1.097.527,59	8.711.998,19	10.140.969,26	11.682.690,36
1.2.	Lydeka	4.526,42	5.822,31	3.991,75	444.996,47	362.626,60	629.775,96
1.3.	Baltasis amūras	5.847,36	4.715,72	4.193,96	232.915,46	199.247,93	282.303,06
1.4.	Margasis plačiakaktis	13.774,53	11.265,99	3.973,57	435.183,01	321.061,69	532.306,45
1.5.	Eršketas	2.844,82	14.828,20	2.753,21	504.904,26	949.970,18	1.668.503,71
1.6.	Upėtakis	-	-	-	559.256,15	644.155,60	965.671,28
1.7.	Karosas	10.788,03	14.164,92	17.753,59	55.531,81	57.760,47	109.065,97
1.8.	Kitos rūšys	223.151,56	747.596,83	700.465,63	3.179.564,23	3.770.984,63	5.118.232,05
	Bendroji suma	1.538.565,64	1.932.910,19	1.830.659,30	14.124.349,58	16.446.776,36	20.988.548,85

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el. paštu.

ŽVVG teritorijoje sparčiausiai didėjo karoso ir kitų rūšių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė. Pagrindinių auginamų žuvų – karpių, margojo plačiakakčio ir kt. mažėjo. Žuvininkystės produkcija turi svarbią ir tarptautinio prekybinio bendradarbiavimo reikšmę. Šalies akvakultūros žuvininkai 2022 m. eksportavo į užsienį 699 tonas žuvininkystės produkcijos, be to, eksportas lyginant 2022 m. su 2020 m. padidėjo 35,67 proc. (R63) Daugiausiai eksportuota karpių, jie sudarė 20 proc. parduotos produkcijos, eršketai – 12,23 proc. ŽVVG teritorijoje eksporto apimtys sumažėjo ir 2022 m. eksportuota tik 22 tonos karpių. Jų eksportas lyginant su 2020 m. sumažėjo 3,4 kartus (R64).

Padėtį pagerino tik tai, kad per tiriamą laikotarpį sparčiai pakilo įmonių realizuotos produkcijos vidutinė svartinė gamintojo kaina Eur/kg. 2020-2022 m. karpio kaina padidėjo nuo 2,34 iki 3,71 Eur/kg, baltojo amūro – 65,29 proc., margojo plačiakakčio – 82,8 proc. (R65) (25 lentelė).

25 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių realizuotos produkcijos vidutinė svartinė gamintojo kaina* 2020-2022 m., Eur/kg

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	Vidutinė kaina, Eur/kg					
		ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	2,34	2,61	3,71	2,63	2,81	3,87
1.2.	Lydeka	6,00	7,44	4,56	11,37	10,75	14,04
1.3.	Baltasis amūras	3,89	3,19	6,43	4,24	4,92	5,01
1.4.	Margasis plačiakaktis	1,81	2,08	3,31	3,54	3,81	4,00
1.5.	Eršketas	4,10	5,96	7,47	5,91	6,15	8,74
1.6.	Upėtakis	0	0	0	4,21	4,93	4,32
1.7.	Karosas	0,45	0,54	0,48	1,02	0,96	1,42
1.8.	Kitos rūšys	3,00	2,75	2,62	4,69	3,69	4,59

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti paštu.

ŽVVG teritorijoje sumažėjo tik lydekų ir kitų rūšių žuvų vidutinė svartinė gamintojo kaina Eur/kg. Šalies mastu pokyčiai lyginant vidutinę svartinę gamintojo kaina Eur/kg skiriasi. Čia mažesni augimo tempai, tačiau dalies žuvininkystės produktų ribinė kaina aukštesnė. ŽVVG ūkių lydekos vidutinė svartinė gamintojo kaina 2022 m. buvo 4,56 Eur/kg, šalyje - 14,04 Eur/kg, arba 3,08 karto aukštesnė (R66). ŽVVG teritorijos ūkiai turi neišnaudotas galimybes rinkų paieškai ir pajamų didinimui.

Akvakultūros verslas, kaip minėjome, užima svarbią vietą maisto grandinėje aprūpinat gyventojus maistu, tačiau jis prisideda sprendžiant ir vietovės socialines problemas. Ūkiai įsikūrę atokesnėse vietovėse, jie sukuria darbo vietas ir užtikrina dalies dirbančiųjų ir jų šeimos narių ekonominę ir socialinę gerovę. Lietuvos akvakultūros ūkiuose dirba 431 darbuotojas ir jų skaičius 2020-2022 m. nesikeitė (R67) (26 lentelė).

26 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių darbuotojų skaičius 2020-2022 m.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Darbuotojų skaičius viso:	65	65	66	431	423	431
1.1.	vyrų	53	52	54	325	320	319
1.2.	moterys	12	13	12	106	103	112
2.	Pagrindinėje darbovietėje darbuotojų skaičius viso:	59	54	60	371	387	392
2.1.	vyrų	50	46	51	282	300	296
2.2.	moterys	9	8	9	89	87	96

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Didžiąją jų dalį sudaro vyrai – 74,0 proc., moterys – 26,0 proc. Darbas žuvininkystėje turi sezoninį pobūdį, todėl darbuotojai pagal įdarbinimo statusą skirstomi į pagrindinėje darbovietėje dirbančių darbuotojų skaičių ir sezoninių, arba pasitelktų tam tikrų funkcijų atlikimui. Šalyje pagrindinėje darbovietėje dirbantys asmenys 2022 m. sudarė 90,95 proc. Jų tarpe taip pat dominavo vyrai. Jie sudarė 75,5 proc. bendro darbuotojų skaičiaus. ŽVVG teritorijos akvakultūros įmonės dirba 66 darbuotojai, jų skaičius praktiškai nekito (R68). Vyrų sudaro 81,8 proc., moterys 18,2 proc. Pažymėtina, kad didžioji jų dalis – 90,9 proc. yra įdarbinti kaip pagrindiniai darbuotojai. Teigiama yra tai, kad akvakultūros ūkiai tiek šalyje, tiek ŽVVG teritorijoje atlaikė pandemijos bei energetinės krizės iššūkius. Didėjo gamyba lyginant 2020-2022 m., išlaikytos darbo vietos ir užtikrintas pragyvenimo lygis vietos bendruomenei.

Žuvininkystės produktų perdirbimo sektorius.

Tvari ekonomika kelia reikalavimą, kad gamintojas siektų sukurti grandinę nuo pagaminto produkto, šiuo atveju išaugintos žuvies, iki jos pateikimo vartotojui, kaip tinkamą be papildomo paruošimo naudoti maistui. Tik tokiu būdu galima kurti didesnę pridėtinę vertę, darbo vietas ir padidinti pajamas. Dėl minėtos priežasties dalis akvakultūros ūkių yra įsirengę žuvų perdirbimo cechus arba padalinius žuvų produkcijos perdirbimui. 2020 m. UAB „Raseinių žuvininkystė“ plėtė savo veiklą, pradėjo veikti žuvies perdirbimo cechas. Ceche perdirbama ūkyje užauginta ekologiška žuvis. Tai leis patenkinti vartotojų poreikius, pateikti platesnį perdirbtos žuvies asortimentą. Modernizuojant ir plečiant žuvies perdirbimo cechą, projekto metu įsigyta

svaiginimo įranga, filetavimo mašina, kaulų smulkintuvas, svėrimo/etikečių spausdinimo sistema ir ledo generatorius. Įranga yra nauja, darbuotojams sudarytos geros sąlygos darbui. Įgyvendinus šį projektą buvo pasiekti visi iškelti tikslai ir uždaviniai – įsigyta nauja, moderni akvakultūros produktų perdirbimui skirta įranga, praplėsta įmonės veikla (akvakultūros produktų perdirbimas), užtikrintas efektyvus įsigytos įrangos panaudojimas, gerinant darbuotojų darbo sąlygas, sukurta nauja darbo vieta, sukurtas naujas produktas. 2020 m. ūkyje jau parduota 164,83 tonos perdirbtos žuvų produkcijos ir jos lyginamasis svoris parduotoje neperdirbtoje žuvies produkcijoje sudarė 69,87 proc., o 2022 m. jos pardavimai buvo didesni nei neperdirbtos žuvų produkcijos (R69). Ūkio pelnas 2020-2022 m. padidėjo 4,7 karto (R70). Tai akivaizdžiai atskleidžia teisingos ūkio restruktūrizacijos naudą.

ŽVVG teritorija išsiskiria ir stambių žuvininkystės produktų perdirbimo įmonių pajėgumais. Tai specializuotos žuvies perdirbimo įmonės, perdirbimui naudojančios įvežtinę žuvų žaliavą. Perdirbimo įmonėse gaminama žuvų filė ir kita žuvų mėsa, malta arba nemalta, sušaldyta. Tokios produkcijos 2022 m. buvo pagaminta 4555,2 tonos (R71) (27 lentelė).

27 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančiose žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse pagaminta produkcija 2020-2022 m., tonomis

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Viso ŽVVG teritorija		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Žuvų filė ir kita žuvų mėsa, malta arba nemalta, sušaldyta	4 005,4	3 771,9	4 555,2
2.	Žuvys – vytintos, sūdytos arba užpiltos sūrymu, rūkytos; žuvų miltai, rupiniai ir granulės, tinkami vartoti žmonių maistui	30 400,6	30 583,8	20 284,5
3.	Paruošti arba konservuoti gaminiai iš žuvų; ikrai ir ikrų pakaitalai, pagaminti iš žuvų ikrelių	1 913,4	1 632,7	1 290,4

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Jos gamyba, lyginant su 2020 m., padidėjo 13,73 proc. (R72). Didelę dalį perdirbtoje žuvininkystės produkcijoje užima vytintos, sūdytos arba užpiltos sūrymu, rūkytos, žuvų miltai ir kt. Tokios produkcijos 2020 m. buvo pagaminta net 30,4 tūkst. tonų. 2022 m. jų gamybos apimtys sumažėjo net 33,29 proc. Dar gaminami paruošti arba konservuoti gaminiai iš žuvų ikrų. Sėkminga gamybinė perdirbimo įmonių veikla duoda ir teigiamus finansinius rezultatus. 2022 m. perdirbimo ūkio pajamos siekė 202,6 mln Eur (R73) (28 lentelė).

28 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančiose žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse parduotos produkcijos pajamos 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Viso ŽVVG teritorija		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Įmonėje pagamintų žuvų produktų pardavimų kiekis, t	36 943,8	36 669,4	26 940,3
2.	Įmonėje pagamintų žuvų produktų ir suteiktų paslaugų, susijusių su žuvų perdirbimu, pardavimų apyvarta, Eur – bendrosios pajamos	242 785 019	264 910 226	202 601 979

Šaltinis: VI „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Jos, lyginant su 2020 m., sumažėjo, bet tai buvo laikotarpis, kai ūkinę veiklą trukdė Covid pandemijos apribojimai, o prasidėjęs karas Ukrainoje sukėlė energetinę krizę ir visą tai turėjo amortizuoti įmonės, pertvarkydamos tiekimo ir pardavimo grandis. ŽVVG teritorijoje sėkmingai ūkinę veiklą vykdo didelio pajėgumo žuvų perdirbimo įmonės – Lietuvos ir Norvegijos UAB „Norvelita“ – tai tarptautinį pripažinimą pelnusi įmonė, įkurta 1995 metais. Pagrindinė veikla – žuvies perdirbimas, žuvies produktų gamyba. Nuo 2003 metų įmonė eksportuoja produkciją į ES šalis. Didžiausias investicijas bendrovė skiria gaminamų produktų kokybės gerinimui, energetinėms technologijoms. Įmonės veikla yra sertifikuota pagal tarptautinius maisto saugos, kokybės valdymo, tvarumo, atsekamumo grandinių standartų reikalavimus ir atitinka aukščiausius Lietuvos, Europos Sąjungos, Australijos, Brazilijos standartus.

Kaišiadorių r. sav. žuvų perdirbimo veiklą vykdo G. Kanaševičiaus personalinė įmonė „DESE“. Įmonėje perdirbamos ir konservuojamos žuvis, vėžiagyviai ir moliuskai, iš menkių ir silkių gaminami įvairiausių rūšių, įskaitant sūdymo lygį bei prieskonius, gaminiai. Įmonėje dirba 158 darbuotojai. Pažymėtina, kad įmonėje „Desė“ propaguojamas kuo sveikesnis ir aplinkai saugesnis gyvenimo būdas. Tobulėjant technologijoms, įmonė tapo žaliosios energijos naudotoja – įmonės gamybos teritorijoje sumontuota saulės jėgainė, kurios dėka kas dieną sugeneruojama didžiulis kiekis elektros energijos, būtinos prisidedant prie išskirtinių žuvies patiekalų gamybos. Tai prisideda prie poveikio klimato kaitai mažinimo.

Jau buvo minėta, kad žuvininkystė svarbi ne tik dėl ekonominės naudos bei sprendžiant gyventojų aprūpinimo maisto produktais klausimą, bet ir socialiniu aspektu. Žuvų perdirbimo įmonėse šalyje 2022 m. dirbo 5798 darbuotojas, ŽVVG teritorijoje – 1380 darbuotojų, arba 23,8 proc. bendro darbuotojų skaičiaus (R74) (29 lentelė).

29 lentelė. Veikiančių akvakultūros (perdirbimo) įmonių darbuotojų skaičius 2020-2022 m.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Darbuotojų skaičius viso:	1457,5	1432	1380,5	5419	5581	5798,5

1.1.	vyrai	460,5	456,5	431,5	1751,5	1801,5	1943
1.2.	moterys	997	975,5	949	3667,5	3779,5	3855,5
2.	Pagrindinėje darbovietėje darbuotojų skaičius viso:	1417,5	1388	1342,5	5292	5460,5	5676,5
2.1.	vyrai	443	443,5	420	1690,5	1750	1888
2.2.	moterys	974,5	944,5	922,5	3601,5	3710,5	3788,5

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Pastabos:

Duomenys pildyti pagal ŽP-1 ataskaitą, kuri yra pusmetinė. Todėl darbuotojų skaičius teikiamas kaip vidutinis darbuotojų skaičius iš 2 pusmečių.

Tai labai didelis indėlis kuriant darbo vietas, sudarant galimybes įsidarbinti ir suteikiant galimybes gyvenimo sąlygų gerinimui. Kompleksinės žuvininkystės pavyzdys gali būti Raseinių r. sav. Čia sėkmingai ūkinę veiklą vykdo UAB „Raseinių žuvininkystė“, žuvų perdirbimo įmonė UAB „Norvelita“ ir dar įkurta kaimo turizmo sodyba „Karpynė“, kur galima paskanauti įvairiausių vietinių ir atvežtinių paruoštų vartojimui žuvų produktų.

ŽVVG teritorijos žuvininkystės sektoriaus įmonių situacija, jos atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai.

ŽVVG teritorija yra atokiau jūros vandenu, todėl šiame regione plėtojama vidaus vandenu žuvininkystė, pastarąją dar būtų galima suskirstyti į natūralių vandenu ir tvenkininę – atvirų tvenkinių ir uždarų sistemų. ŽVVG teritorijoje įrengtas išskirtinis tvenkinys – Kauno marios, per jos teritoriją teka didžiausios Lietuvos upės Nemunas ir Neris, yra gausybė ežerų. Minėtos sąlygos sudarė patenkinamas sąlygas žuvininkystės plėtrai. Nors teritorija nėra vandeninga, vandenys užima tik 2,89 teritorijos ploto, tačiau ŽVVG teritorijos akvakultūros ūkiuose 2022 m. išaugintos žuvų produkcijos realizacijos apimtys sudarė 12,41 proc. šalyje išaugintos žuvų produkcijos realizuoto kiekio. Tai didesnis santykinis procentas, lyginant su užimama teritorija ir turimu gyventojų skaičiumi. Išskirtinis indėlis plėtojant žuvininkystę tenka Raseinių r. sav. Čia sėkmingai ūkinę veiklą vykdo UAB „Raseinių žuvininkystė“, žuvų perdirbimo įmonė UAB „Norvelita“ ir kaimo turizmo sodyba „Karpynė“, kurioje galima paskanauti įvairių vietinių ir atvežtinių paruoštų vartojimui žuvų produktų. UAB „Raseinių žuvininkystė“ yra modernizuojamas ūkis – įrengtas žuvų perdirbimo cechas, ir 2020 m. ūkyje jau parduota 164,83 tonų perdirbtos žuvų produkcijos ir jos lyginamasis svoris parduotoje neperdirbtoje žuvies produkcijoje sudarė 69,87 proc., o 2022 m. jos pardavimai buvo didesni nei neperdirbtos žuvų produkcijos. Ūkio pelnas 2020 – 2022 m. padidėjo 4,7 karto. Tai akivaizdžiai atskleidžia teisingą verslo įvairinimo kryptį ir naudą. Vietos gyventojai pagrindiniu poreikiu įvardino „Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Tai atitinka strategijos vizijai „ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. – tai inovatyvus, konkurencingas žuvininkystės regionas, kuriantis pridėtinę vertę, su atvira naujovėms bendruomene, sprendžiančia vietos gyventojų problemas“.

2.6.	Papildoma informacija
------	-----------------------

ŽVVG teritorijoje yra gausus skaičius nevyriausybių organizacijų, kurios vykdo plačią veiklą. Jonavos rajono sav. 2023 m. veiklą vykdo 37 nevyriausybinės organizacijos, Kaišiadorių rajono sav. teritorijoje aktyviausiai veikiančios NVO yra kaimo bendruomenės, kurių 2023 m. buvo 46 kaimo bendruomenės. Kauno rajono sav. teritorijoje veikia 155 nevyriausybinės organizacijos, iš jų – 67 bendruomeninės organizacijos. Kėdainių rajono savivaldybės teritorijoje veiklą vykdo daugiau nei 200 nevyriausybių (įskaitant ir bendruomenines) organizacijų. Raseinių rajono sav. teritorijoje veikia 58 kaimo bendruomenės. Širvintų rajono savivaldybėje veikia 124 nevyriausybinės organizacijos. Nevyriausybinės organizacijos ieško būdų, kaip pagerinti kaimo žmonių gyvenimo kokybę, sprendžia kaimo žmonėms aktualias problemas, bendradarbiauja su socialiniais ir ekonominiais partneriais, rengia ir įgyvendina projektus, organizuoja kultūrinę ir švietėjišką veiklą bendruomenių namuose, vis aktyviau ieško sprendimų verslumo iniciatyvų įgyvendinimui. Dauguma nevyriausybių organizacijų turi daugiau kaip 10 metų veiklos patirtį. Projektinėje veikloje aktyviausiai dalyvavo bendruomeninės organizacijos, dažniausiai NVO įgyvendina socialinius arba kultūrinius projektus (R75).

3. ŽVVG teritorijos SSGG		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	ŽVVG teritorija užima centrinę vidurio Lietuvos dalį, kur koncentruojasi Lietuvos ekonominis potencialas, yra palankios sąlygos ekonominei, socialinei plėtrai.	R1, R3, R5, R7, R9, R11, R13
3.1.2.	Kauno marios, ežerai, upės, sudaro prielaidas mėgėjiškai žūklei ir ją aptarnaujantiems verslams.	R6, R14
3.1.3.	Teigiama migracija, gyventojų skaičiaus didėjimas.	R20, R23, R25, R30, R31, R32
3.1.4.	Aukštas gyventojų užimtumo lygis ir bedarbių mažėjimas.	R33, R42, R43, R44, R47, R48, R49, R50, R51
3.1.5.	Istoriškai susiformavęs, efektyvus žuvininkystės sektoriaus verslas.	R53, R54, R55, R57, R62, R63, R69, R70, R71, R72, R73
3.1.6.	Išplėtotas ekologinis akvakultūros produktų auginimo būdas.	R58
3.1.7.	Svarus žuvininkystės sektoriaus indėlis sprendžiant vietas	R52, R67

	gyventojų socialines problemas.	
3.1.8.	Didelis nevyriausybinių organizacijų skaičius.	R75
3.2.	Silpnybės	Silpnbę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.2.1.	Neigiama natūrali gyventojų kaita daro neigiamą poveikį vietos gyventojų demografinės struktūros pokyčiams.	R27, R28
3.2.2.	Žemas verslumo lygis.	R38, R39, R40, R67
3.2.3.	Netolygi ekonominė ir socialinė raida skirtingose ŽVVG teritorijose.	R21, R24, R29, R34, R35
3.2.4.	Žemas darbo užmokesčio lygis.	R36
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	ES paramos panaudojimas žvejybos ir akvakultūros veiklų įvairinimui.	
3.3.2.	Vykstant spartiems demografiniams pokyčiams visuomenėje, stiprinti NVO organizacijų veiklą ir didinti socialinę įtrauktį.	
3.3.3.	Vidaus ir tarptautinių rinkų plėtra leis didinti gamybą ir pardavimus.	
3.3.4.	Infrastuktūros pritaikymas visuomenės ir žuvininkystės verslo poreikiams, skatins teritorijų gyvybingumą.	
3.3.5.	Naujų technologijų tobulėjimas, leisiančių šveninti klimato kaitą.	
3.3.6.	Vietos užaugintos produkcijos perdirbimo didinimas ir galutinio produkto pateikimas vartotojui, didins pridėtinę vertę.	
3.4.	Grėsmės	
3.4.1.	Neprognozuojama klimato kaita ir jos galima įtaka žuvininkystės verslui.	
3.4.2.	Tarptautinių santykių krizė ir jos poveikis vidaus ir užsienio žuvininkystės produktų rinkai.	
3.4.3.	Negatyvi natūrali gyventojų kaita ir jos poveikis vietos gyventojų demografiniai struktūrai kelia grėsmę darniai bendruomenės veiklai.	
3.4.4.	Invazinių žuvų ligų poveikis žuvininkystės verslo plėtrai.	
3.4.5.	Tinkamai neišplėtotą infrastruktūrą daro įtaką gyventojų skaičiaus išlaikymui ir pritraukimui.	

4. ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka			
Eil. Nr.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikį pagrindžiantys ŽVVG teritorijos SSGG teiginiai (Nr.)	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes.	3.1.1., 3.1.2., 3.1.4., 3.1.5., 3.1.6., 3.1.7., 3.2.2., 3.2.3., 3.2.4., 3.3.1., 3.3.3., 3.3.6., 3.4.1., 3.4.2., 3.4.4.	Tenkinamas
4.2.	Skatinti žuvininkystės bendruomenių aktyvumą, pritaikant infrastruktūrą vietos gyventojų poreikiams, švelninant klimato kaitą, saugant biologinę įvairovę.	3.1.3., 3.1.8., 3.2.1., 3.2.3., 3.3.2., 3.3.4., 3.3.5., 3.4.3., 3.4.5.	Tenkinamas

II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai, priemonės ir jų veiklos sritys (jei veiklos sritys numatytos):		Sąsaja su ŽVVG teritorijos poreikiais
5.1.1.	I prioritetas: Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.		4.1.
		Kodai	
5.1.1.1.	Priemonė: Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas	BIVP-1	4.1.
5.1.1.2.	Priemonė: Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas	BIVP-2	4.1.
5.1.2.	II prioritetas: Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius		4.2.
		Kodai	
5.1.2.1.	Priemonė: Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams,	BIVP-3	4.2.

	švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę		
5.1.2.2.	Priemonė: Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas	BIVP-4	4.2.

6. VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJŖŽAF konkrečiais tikslais ir uždaviniais				
6.1. EJŖŽAF dalis: VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJŖŽAF strateginiais, konkrečiais ir specifiniais tikslais ir uždaviniais				
EJŖŽAF specifiniai tikslai nustatyti Aprašo 4 priedo III skyriaus:				
	7.1 p.	7.2 p.	7.3 p.	7.4 p.
I VPS prioritetas: < Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui>				
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas	X			
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas		X		
II VPS prioritetas: < Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius>				
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę			X	
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas				X

7. VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS		
Strateginio dokumento pavadinimas	VPS sąsajos pagrindimas	
7.1. ŽVVG teritorijos	VPS atitinka ir papildo Jonavos r. sav., Kaišiadorių r. sav., Kauno r. sav., Raseinių r. sav., Kėdainių r. sav., Širvintų r. sav. strateginius planus.	

savivaldybės (-ių) plėtros strateginis (-iai) planas (-ai)	VPS sąsaja su Jonavos rajono savivaldybės strateginiu plėtros planu iki 2027 metų prioritetų, tikslų, uždavinių lygmeniu:	
	Jonavos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2027 metų	VPS
	<p>1 PRIORITETINĖ SRITIS. PAŽANGI IR KONKURENCINGA EKONOMIKA:</p> <p>1.2 tikslas. Turizmo bei rekreacijos paslaugų plėtra, turistų srautų didinimas</p> <p>1.2.1 uždavinys. Vystyti bei įvairinti turizmo ir rekreacijos paslaugų, kūrybinių ir kultūrinių industrijų infrastruktūrą, plėtoti pakankamas ir pasiekiamas turizmo bei rekreacijos paslaugas</p> <p>1.2.2 uždavinys. Pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmui, švietimui, kultūrai, kitoms viešosioms paslaugoms ir ekonominei veiklai vystyti</p> <p>1.3 tikslas. Investicijos į kaimo plėtrą bei verslumo plėtotę kaime</p> <p>1.3.2 uždavinys. Plėtoti alternatyvias veiklas kaime</p> <p>2 PRIORITETINĖ SRITIS. AUKŠTOS GYVENIMO KOKYBĖS, SOCIALIAI ATSAKINGAS IR SAUGUS RAJONAS:</p> <p>2.2 tikslas. Kultūros paslaugų patrauklumo didinimas</p> <p>2.2.1 uždavinys. Pritaikyti kultūros paslaugų infrastruktūrą turizmui, švietimui, kultūrai, kitoms viešosioms paslaugoms ir ekonominei veiklai vystyti</p> <p>2.4 tikslas. Socialinės atsakomybės stiprinimas rajone</p> <p>2.4.2. uždavinys. Gerinti socialinių paslaugų kokybę, pakankamumą ir pasiekiamumą</p> <p>2.4.3. uždavinys. Skatinti socialinę integraciją ir mažinti socialinę atskirtį</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>

4 PRIORITETINĖ SRITIS. PATRAUKLI, EFEKTYVI IR PILIEČIAMS ATVIRA SAVIVALDA:

4.2 tikslas. Nevyriausybinių sektoriaus bei socialinių ekonominių partnerių įtraukties didinimas

4.2.1 uždavinys. Vystyti jaunimui palankią aplinką bei infrastruktūrą, įgyvendinti efektyvią jaunimo politiką ir didinti jaunų asmenų užimtumą

4.2.2 uždavinys. Skatinti nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų veiklą, iniciatyvas, bendruomeniškumą

VPS sąsaja su Kaišiadorių rajono savivaldybės 2024-2030 metų strateginiu plėtros planu prioritetų, tikslų, uždavinių, priemonių lygmeniu:

Kaišiadorių rajono savivaldybės 2024-2030 metų strateginiu plėtros planas	VPS
<p>I PRIORITETAS. STIPRI IR KONKURENCINGA EKONOMIKA BEI EFEKTYVI SAVIVALDA</p> <p>1.2. tikslas. <i>INVESTICIJOMS PALANKIOS IR EKONOMIKOS AUGIMĄ SKATINANČIOS VERSLO APLINKOS KŪRIMAS</i></p> <p>1.2-1 uždavinys. Sudaryti palankias sąlygas vietos verslo plėtojimui, naujų verslų atsiradimui ir investicijų pritraukimui</p> <p>1.2-1-1 priemonė. Pritaikyti esamas ar apleistas buvusias pramonės teritorijas, kitas viešąsias erdves ar kitos paskirties teritorijas verslo veiklai</p> <p>1.2-1-6 priemonė. Skatinti startuolių ir pradedančių SVV subjektų vystymą, akceleravimą ir plėtrą</p> <p>1.2-1-7 priemonė. Skatinti trumpų vertės kūrimo grandinių</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo</p>

	<p>formavimąsi ir plėtrą</p> <p>II PRIORITETAS. PATOGI IR ĮTRAUKI GYVENIMO, DARBO, MOKYMOSI APLINKA</p> <p><i>2.5. tikslas. NEVYRIAUSYBINIO SEKTORIAUS BEI JAUNIMO ĮTRAUKTIES DIDINIMAS</i></p> <p>2.5-1 uždavinys. Remti nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų veiklą, iniciatyvas, jų dalyvavimą viešajame valdyme</p> <p>2.5-1-1 priemonė. Skatinti NVO, BO plėtrą, jų aktyvumą ir vietos partnerystę bei organizuoti ir skatinti tam skirtus renginius</p> <p>2.5-1-2 priemonė. Skatinti bei inicijuoti NVO, BO vykdomus projektus ir programas, teikti metodinę pagalbą rengiant projektus</p> <p>2.5-1-3 priemonė. Skatinti NVO, BO ir savanorių įsitraukimą į viešųjų paslaugų teikimą</p>	<p>stiprinimas.</p>
<p>VPS sąsaja su Kauno rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginiu plėtros planu tikslų, uždavinių lygmeniu:</p>		
<p>Kauno rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginės plėtros planas</p>		<p>VPS</p>
	<p>1.1. tikslas. Investicijas skatinančios ekonominės aplinkos vystymas</p> <p>1.1.1. uždavinys. Gerinti sumanios pramonės, logistikos, inovacijų ir technologijų verslo plėtros bei investicijų pritraukimo sąlygas</p> <p>1.1.2. uždavinys. Skatinti ekonominę augimą rajone, plėtojant verslo paramos ir informavimo sistemą</p> <p>1.2. tikslas. Turizmo plėtra, kultūros ir gamtos paveldo įveiklinimas</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p>

	<p>1.2.1. uždavinys. Plėsti ir atnaujinti turizmo paslaugų infrastruktūrą</p> <p>1.2.2. uždavinys. Gerinti turizmo paslaugų kokybę ir prieinamumą, didinti jų įvairovę</p> <p>1.2.3. uždavinys. Pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms ir ekonominei veiklai vykdyti</p> <p>1.3. tikslas. Investicijų į kaimo plėtrą užtikrinimas</p> <p>2.5.1. uždavinys. Vystyti jaunimui palankią aplinką bei infrastruktūrą, plėsti ir skatinti įvairias jaunimo veiklas</p> <p>2.5.2. uždavinys. Skatinti nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninių organizacijų veiklą, didinti jų įtrauktį.</p>	<p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>
<p>VPS sąsaja su Raseinių rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginiu plėtros planu prioritetų, tikslų, uždavinių lygmeniu:</p>		
<p>Raseinių rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginis plėtros planas</p>		<p>VPS</p>
<p>I PRIORITETAS. DARNI APLINKA GYVENTI</p> <p>1.4. tikslas. Kurti palankią aplinką pilietinės visuomenės vystymuisi</p> <p>1.4.1. uždavinys. Aktyvinti vietos bendruomenių, jaunimo ir kitų NVO veiklą, bendradarbiavimą ir viešųjų paslaugų teikimą</p> <p>1.4.2. uždavinys. Plėsti ir atnaujinti bendruomeninę infrastruktūrą, pritaikant gyventojų poreikiams</p> <p>III PRIORITETAS. SUMANUS ŪKIS IR VERSLAS</p> <p>3.1. tikslas. Gerinti sąlygas verslui</p> <p>3.1.1. uždavinys. Sudaryti sąlygas vietos ir užsienio investuotojų, kuriančių darbo vietas ir inovacijas, pritraukimui</p>		<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>

	3.1.2. uždavinys. Skatinti verslininkus susivienyti dėl verslo vystymo ir žiedinės ekonomikos taikymo savivaldybėje, bendrai atstovauti interesus	
VPS sąsaja su Kėdainių rajono strateginiu plėtros planu iki 2030 m. prioritetų, tikslų, uždavinių lygmeniu:		
Kėdainių rajono strateginis plėtros planas iki 2030 m.		VPS
<p>I PRIORITETAS. PAŽANGI EKONOMIKA</p> <p>1.3 tikslas. Turizmo paslaugų plėtra</p> <p>1.3.1 uždavinys. Vystyti bei įvairinti turizmo paslaugų infrastruktūrą, gerinti jų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.3.1.1 priemonė. Kurti, plėsti ir (arba) atnaujinti viešąją rekreacijos ir aktyvaus poilsio paslaugų infrastruktūrą Kėdainių rajone</p> <p>1.3.1.2 priemonė. Kurti, plėsti ir (arba) atnaujinti pažintinio turizmo paslaugų infrastruktūrą Kėdainių rajone</p> <p>II PRIORITETAS. AUKŠTA GYVENIMO KOKYBĖ SOCIALIAI ATSAKINGAME RAJONE</p> <p>2.4 tikslas. Aukštos socialinės atsakomybės užtikrinimas rajone</p> <p>2.4.2 uždavinys. Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, didinti socialinių paslaugų ir jų teikėjų įvairovę</p> <p>2.4.2.7 priemonė. Kurti, plėsti ir gerinti nestacionarias paslaugas ir jų prieinamumą socialinę riziką patiriantiems asmenims ir jų šeimoms Kėdainių rajone</p> <p>2.4.2.12 priemonė. Skatinti savanorystę socialinių paslaugų teikimo srityje Kėdainių rajone</p> <p>2.4.3 uždavinys. Gerinti socialinę aplinką ir skatinti socialinę integraciją</p> <p>2.4.3.4 priemonė. Skatinti bendruomeninius socialinių</p>		<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>

	<p>inovacijų projektus Kėdainių rajono savivaldybėje, skirtus socialinei integracijai ir socialinės atskirties mažinimui</p> <p>IV PRIORITETAS. EFEKTYVI IR KIEKVIENAM ATVIRA VIETOS SAVIVALDA</p> <p>4.3 tikslas. Pilietiškos bendruomenės ugdymas</p> <p>4.3.2 uždavinys. Skatinti nevyriausybinių organizacijų veiklą, didinti jų įtrauktį</p> <p>4.3.2.1 priemonė. Skatinti nevyriausybinių organizacijų, bendruomeninių organizacijų plėtrą Kėdainių rajone</p> <p>4.3.2.2 priemonė. Skatinti bei inicijuoti Kėdainių rajono nevyriausybinių organizacijų, bendruomeninių organizacijų vykdomus projektus ir programas socialinio, pilietinio, kultūros paveldo pažinimo, etninės kultūros puoselėjimo, užimtumo bei verslumo srityse, didinant jų įtrauktį</p>	
<p>VPS sąsaja su Širvintų rajono savivaldybės 2021–2027 metų strateginiu plėtros planu prioritetų, tikslų, uždavinių lygmeniu:</p>		
<p>Širvintų rajono savivaldybės 2021–2027 metų strateginis plėtros planas</p>		<p>VPS</p>
<p>III prioritetas. PAŽANGI EKONOMIKA</p> <p>3.1. tikslas. Verslo aplinkos gerinimas</p> <p>3.1.2. uždavinys. Skatinti verslumą</p> <p>3.2. tikslas. Pažangaus kaimo vystymas</p> <p>3.2.2. uždavinys. Kurti patrauklią kaimo vietovių aplinką</p> <p>3.3. tikslas. Kultūrinio turizmo vystymas</p> <p>3.3.1. uždavinys. Skatinti kultūrinę veiklą ir jos plėtrą</p> <p>3.3.3. uždavinys. Didinti Savivaldybės turistinį patrauklumą</p>		<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant</p>

			biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.
7.2.	ŽVVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	Įgyvendinta VPS ir pasiekti rezultatai prisidės prie Kauno regiono plėtros siekiamų tikslų ir rezultatų, kurie yra numatyti 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros plane. Sąsajos pateikiamos tikslų ir uždavinių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su plėtros plano tikslais ir uždaviniais:	
VPS sąsaja su 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planu			
2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas		VPS	
<p>1 Tikslas. Švelninti įtaką klimato kaitai ir didinti atsparumą klimato kaitos poveikiui Uždaviniai: 1.1. Mažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį. 1.2. Stiprinti aplinkos oro monitoringą. 1.3. Išvystyti miesto žaliąją infrastruktūrą.</p> <p>2 Tikslas. Didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus Uždaviniai: 2.6. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą. 2.8. Didinti darbo vietų ir paslaugų pasiekiamumą.</p>		<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>	
<p>Vadovaujantis taisyklių reikalavimais, ŽVVG raštu pateikė VPS Kauno regiono tarybai.</p> <p>VPS atitinka ir papildo 2022–2030 m. Vilniaus regiono plėtros planą, kuris patvirtintas Vilniaus regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 1 d. sprendimu Nr. TS-9. Sąsajos pateikiamos tikslų ir uždavinių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su plėtros plano tikslais ir uždaviniais:</p>			

		<p style="text-align: center;">VPS sąsaja su 2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planu</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <p>1 Tikslas. Mažinti ekonominius netolygumus Uždaviniai: 1.2. Paskatinti tolygią kūrybinės ekonomikos ir turizmo plėtrą.</p> <p>4 Tikslas. Švelninti neigiamą poveikį aplinkai Uždaviniai: 4.2. Sumažinti aplinkos taršą.</p> </td> <td> <p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Vadovaujantis taisyklių reikalavimais, ŽVVG raštu pateikė VPS Vilniaus regiono tarybai.</p>	2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas	VPS	<p>1 Tikslas. Mažinti ekonominius netolygumus Uždaviniai: 1.2. Paskatinti tolygią kūrybinės ekonomikos ir turizmo plėtrą.</p> <p>4 Tikslas. Švelninti neigiamą poveikį aplinkai Uždaviniai: 4.2. Sumažinti aplinkos taršą.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>
2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas	VPS					
<p>1 Tikslas. Mažinti ekonominius netolygumus Uždaviniai: 1.2. Paskatinti tolygią kūrybinės ekonomikos ir turizmo plėtrą.</p> <p>4 Tikslas. Švelninti neigiamą poveikį aplinkai Uždaviniai: 4.2. Sumažinti aplinkos taršą.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>					
7.3.	ESBJRS	<p>ES Baltijos jūros regiono strategijos (ES BJRS) tikslas – stiprinti beveik 80 mln. gyventojų turinčių ES valstybių, supančių Baltijos jūrą, bendradarbiavimą sprendžiant bendrus iššūkius ir užtikrinant tvarų Baltijos jūros valstybių kaimynių augimą.</p> <p>Įgyvendinant ES BJRS yra siekiama trijų pagrindinių ilgalaikių tikslų – apsaugoti jūrą, sujungti regioną ir padidinti jo gyventojų gerovę.</p> <p>ŽVVG numatyti prioritetai, priemonės prisidės prie ES BJRS trečio tikslo „padidinti jo gyventojų gerovę“ (turizmas, kultūra, inovacijos, sveikata, švietimas) įgyvendinimo.</p>				

7.4. Kaimo vietovių vietos plėtros strategija (-os) (taikoma, kai tokia (-ios) vietos plėtros strategija (-os) yra patvirtinta (-os) ŽVVG teritorijoje)	VPS atitinka ir papildo Jonavos rajono 2024-2027 m. vietos plėtros strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Jonavos rajono 2024-2027 m. vietos plėtros strategijos priemonėmis:	
	VPS sąsaja su Jonavos rajono 2024-2027 m. vietos plėtros strategija	
	Jonavos rajono 2024-2027 m. vietos plėtros strategija	VPS
	1 priemonė. Ekonomiškai pajėgi bendruomenė. 3 priemonė. Gyventojų aktyvumo, bendruomeninio tapatumo stiprinimas. 4 priemonė. Socialinis verslas. 5 priemonė. Bendruomenių ir NVO institucinis stiprinimas. 6 priemonė. Viešųjų paslaugų prieinamumas bendruomenėje.	I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas. II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.
VPS atitinka ir papildo Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės vietos plėtros strategiją 2024-2029 m. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2024-2029 m.:		
VPS sąsaja su Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2024-2029 m.		
Kaišiadorių rajono vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2024-2029 m.	VPS	
1 priemonė. Bendruomeniškumą skatinančių iniciatyvų vystymas. 2 priemonė. Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra. 3 priemonė. Verslo kūrimas ir plėtra. 4 priemonė. Gyvenamųjų vietovių atnaujinimas. 5 priemonė. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra.	I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.	

		<p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>
<p>VPS atitinka ir papildo Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategija:</p>		
<p>VPS sąsaja su Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategija</p>		
<p>Kauno rajono 2024-2029 m. vietos plėtros strategija</p>		<p>VPS</p>
<p>1 priemonė. Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra.</p> <p>3 priemonė. Nevyriausybinų organizacijų socialinio verslo kūrimas ir plėtra.</p> <p>4 priemonė. Nevyriausybinų organizacijų veiklos skatinimas užtikrinant klimato pokyčiams neutralius veiksmus.</p> <p>5 priemonė. Bendruomeninių organizacijų verslo kūrimas ir plėtra.</p> <p>6 priemonė. Viešųjų paslaugų kūrimas ir plėtra.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>	
<p>VPS atitinka ir papildo Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2023-2027 m. vietos plėtros strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2023-2027 m. vietos plėtros strategija:</p>		

VPS sąsaja su Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2023-2027 m. vietos plėtros strategija	
Širvintų rajono vietos veiklos grupės 2023-2027 m. vietos plėtros strategija	VPS
<p>1 priemonė. Verslo pradžia ir plėtra. 2 priemonė. Kaimo bendruomenių ir NVPO iniciatyvų įgyvendinimas. 3 priemonė. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra. 4 priemonė. Infrastruktūros gerinimas, kuriant patrauklią aplinką paslaugoms teikti.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas. II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius. 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę. 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>
<p>VPS atitinka ir papildo Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija:</p>	
VPS sąsaja su Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija	
Kėdainių rajono vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategija	VPS
<p>1 priemonė. Nestacionarių viešųjų paslaugų plėtra. 2 priemonė. Viešosios turizmo ir rekreacijos infrastruktūros bei turizmo organizavimo gerinimas. 3 priemonė. Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra. 5 priemonė. Bendruomeninio verslumo iniciatyvų įgyvendinimas. 6 priemonė. Krašto kultūros savitumo išsaugojimas.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui. 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas. 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas. II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos</p>

			<p>plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>
<p>VPS atitinka ir papildo Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategija:</p>			
<p>Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategija</p>			
<p>Raseinių vietos veiklos grupės „Raseinių krašto bendrija“ vietos plėtros 2023-2027 metų strategija</p>		<p>VPS</p>	
<p>1 priemonė. Ekonominės rajono plėtros skatinimas, kuriant naujus verslus rajone.</p> <p>2 priemonė. Ekonominės rajono plėtros skatinimas, plėtojant esamus rajono verslus.</p> <p>4 priemonė. NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra.</p> <p>5 priemonė. Bendruomeninių verslumo iniciatyvų kūrimas ir plėtra.</p> <p>6 priemonė. Viešųjų paslaugų ir infrastruktūros prieinamumas vietos bendruomenei didinimas.</p> <p>7 priemonė. NVO iniciatyvų skatinimas, kultūros tradicijų, amatų saugojimas ir sklaida.</p>	<p>I Prioritetas. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui.</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas.</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas.</p> <p>II Prioritetas. Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius.</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę.</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas.</p>		

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

LEADER metodo principai

8.1.	Teritorinis principas:
8.1.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Rengiant VPS buvo laikomasi teritorinio principo. ŽVVG teritorija jungia 6 besiribojančias savivaldybes: Raseinių r. sav., Kėdainių r. sav., Kauno r. sav., Jonavos r. sav., Kaišiadorių r. sav., Širvintų r. sav. VLŽVVG atstovaujama teritorija yra vientisa geografiškai, ekonomiškai ir socialiniu požiūriu. 2023 m. ŽVVG teritorijos plotas siekė 768081,28 ha, arba 11,76 proc. šalies teritorijos ploto. 2023 m. ŽVVG teritorijos gyventojų skaičius buvo 262836. Minėtoje teritorijoje yra įsikūrę ūkio subjektai, išlaikomos darbo vietos, vykdoma ekonominė ir socialinė veikla. ŽVVG teritorijoje sėkmingai ūkinę veiklą vykdo subjektai, kurie užsiima akvakultūra ir (ar) žvejoja verslinės žūklės įrankiais ežeruose: UAB „Raseinių žuvininkystė“, UAB „Kaplų žuvys“, MB „Piscator“, ūkininkas Eivilas Norkus, UAB „Aqua messis“, ūkininkas Raimundas Arlauskas, ūkininkė Ana Usel ir kt.</p> <p><i>Teritorinio principo, užtikrinančio ilgalaikei vietos plėtrai svarbių problemų sprendimą ir vietos išteklių racionalų naudojimą, laikymasis:</i></p> <p><i>Identifikuojant ilgalaikei vietos plėtrai svarbiausias problemas ir išteklius jai spręsti.</i> Rengdama VPS, ŽVVG atliko išsamią ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos analizę. Gauti duomenys leido nustatyti vietos išteklius, išskirtinumą, identitetą. ŽVVG atliko gyventojų poreikių analizę, vyko anketinė apklausa, susitikimai su vietos valdžios atstovais, verslo ir pilietinės visuomenės atstovais, kitomis tikslinėmis grupėmis. Buvo nustatytos svarbiausios teritorijos problemos, rasti būdai jų sprendimui, susitarta dėl bendruomenės bendro požiūrio į ilgalaike ŽVVG teritorijos plėtrą.</p> <p><i>Nustatant ŽVVG teritorijos socialinių ryšių, bendros istorijos, išskirtinumo ir identiteto įtaką vietos bendruomenės bendram požiūriui į ilgalaike ŽVVG teritorijos plėtrą.</i> Atliekant teritorijos situacijos analizę, buvo tiriami teritorijos ypatumai, kraštovaizdis, identitetas, saugomos teritorijos, kultūros paveldo objektai ir kt. Gauti duomenys leido numatyti ilgalaike teritorijos plėtrą ir galimybes racionaliai panaudoti vietos išteklius.</p> <p><i>Vietos bendruomenės susitelkimas bendriems tikslams:</i> ŽVVG organizavo susitikimus su vietos gyventojais, bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, jaunimo atstovais, verslo ir valdžios atstovais, kurių metu buvo aptariamose projektų idėjos, jų įgyvendinimas, planuojant teritorijos plėtrą.</p> <p>VPS yra pateiktas identitetas, socialinė, ekonominė analizė, atlikta gamtos išteklių analizė ir vietos gyventojų poreikiai pateikti VPS</p>

	analizės dalyse, bendri ilgalaikiai tikslai numatyti vizijoje, jų sprendimo būdai – prioritetuose, priemonėse.
8.1.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinant VPS, bus laikomasi teritorinio principo ir siekiama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>užtikrinti vietos išteklių tinkamą panaudojimą, vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu, užtikrinant integruotą ŽVVG teritorijos plėtrą.</i> Kiekvieniems metams bus parengiami VPS įgyvendinimo viešinimo planai „VPS įgyvendinimo veiksmų planas“. VVG skatins veikti kaimo gyventojus bei organizacijas ir ragins juos dalyvauti įgyvendinant VPS. VPS viešųjų ryšių specialistas nuolatos bendraus su potencialiais ir esamais vietos projektų paraiškų teikėjais, padės jiems generuoti vietos projektų idėjas, teiks konsultacijas rengiant paraiškas. Bus skatinamas pareiškėjų bendradarbiavimas, vykdomos potencialių pareiškėjų konsultacijos, užtikrinant darnią plėtrą teritoriniu požiūriu. – <i>užtikrinti ŽVVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą:</i> ŽVVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimas kuriant pridėtinę vertę bus vienas iš reikalavimų paramai gauti. VPS įgyvendinimo dokumentuose bus numatyti reikalavimai, kad pareiškėjas privalės projekte aprašyti, kaip išnaudos konkrečios teritorijos išskirtinumą ir pranašumus, kokia bus kuriama papildoma pridėtinė vertė. Tuo tikslu VVG numatys projektų vertinimo kriterijus, už kuriuos bus teikiami didesni balai. – <i>užtikrinti ŽVVG teritorijos didesnės pridėtinės vertės kūrimą, kurio bus tiesiogiai siekiama, įgyvendinant VPS priemones.</i> Pridėtinės vertės kūrimą ŽVVG teritorijoje užtikrins VPS priemonių įgyvendinimas. ŽVVG skatins, kad nauda ir pridėtinės vertės kūrimas būtų užtikrintas visoje ŽVVG. LEADER metodu įgyvendinami vietos projektai kuria pridėtinę vertę, jie labiau prisideda prie vietos poreikių tenkinimo ir jų rezultatai yra tvaresni ir geriau dera su kitų ŽVVG teritorijoje vykdomų projektų rezultatais. Įgyvendinami projektai labiausiai naudingi kaimo bendruomeninėms organizacijoms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms, verslui.
8.2.	„Iš apačios į viršų“ principas:
8.2.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG visuose VPS rengimo procesuose įtraukė bendruomenines organizacijas, NVO, taip pat kitus pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus, taikydama metodą „iš apačios į viršų“. Visiems buvo sudarytos sąlygos įvertinti esamą teritorijos socialinę, ekonominę situaciją, pateikti poreikius ir siūlymus poreikių sprendimui, numatyti prioritetus, priemones, lėšas.</p> <p>Atliekant teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę, SSGG, buvo organizuojami susitikimai su pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovais, tikslinėmis grupėmis. Buvo analizuojama esama socialinė, ekonominė, aplinkosauginė situacija, nustatomi vietos gyventojų poreikiai.</p>

	<p>Nustatant teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus buvo organizuota vietos gyventojų anketinė apklausa. ŽVVG atliko socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG. Įvertinusi vietos gyventojų poreikius suformavo prioritetus, priemones, numatė finansavimo šaltinius, įgyvendinimo etapus. Taikant metodą „iš apačios į viršų“ parengta VPS buvo viešai skelbiama ŽVVG interneto puslapyje www.vlzvvg.lt, su ja susipažinti ir pateikti pastabas galėjo visi ŽVVG teritorijos gyventojai. Galutinis sprendimas dėl VPS buvo priimtas visuotiniame narių susirinkime.</p>
8.2.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG, įgyvendinama VPS, į atskirus VPS įgyvendinimo procesus įtrauks bendruomenines organizacijas, NVO, kitus pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus, vykdydama šią veiklą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Rengdama kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją</i> ŽVVG sudarys galimybę visiems pateikti siūlymus kvietimų teikti vietos projektus dokumentacijai, dokumentaciją tvirtins valdyba, dokumentacija bus skelbiama viešai interneto svetainėje www.vlzvvg.lt. 2. <i>Kviesdama teikti vietos projektų paraiškas</i> ŽVVG organizuos informacinius renginius, kurių metu bus pristatyta visa pareiškėjams reikalinga informacija: VPS prioritetai, priemonės, tinkamumo sąlygos, atrankos kriterijai ir kt. jiems būtina informacija, kad kuo platesnis pareiškėjų ratas pateiktų vietos projektų paraiškas. Bus teikiamos konsultacijos, visa kvietimų dokumentacija teikiama visuomenei interneto svetainėse www.vlzvvg.lt, www.nma.lt, regioninėje spaudoje. 3. <i>Tvirtinant vietos projektus</i> sprendimą priims valdyba, kuri atstovauja visų sektorių interesams. Atrankos posėdžiuose dalyvaus valdybos nariai, projektų vertintojai, pareiškėjai. Visi galės išreikšti savo nuomonę. Informacija apie valdybos priimtus sprendimus dėl vietos projektų atrankos bus viešinama interneto svetainėse: www.vlzvvg.lt, www.nma.lt. 4. <i>Pristatydama VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdydama stebėseną</i> ŽVVG kiekvienais metais teiks metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos. Taikant principą „iš apačios į viršų“, šią ataskaitą viešins interneto svetainėse www.vlzvvg.lt, www.nma.lt. Su VPS įgyvendinimo rezultatais bei vykdoma stebėseną bus supažindinami vietos gyventojai, tam organizuojant susitikimus, konferencijas, kuriuose dalyvauti bus kviečiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai. 5. <i>Vykdydama ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas</i> ŽVVG organizuos mokymus, informacinius renginius, į juos kvies visų sektorių atstovus, visus norinčius teritorijos gyventojus. Viešųjų ryšių specialistas teiks nuolatinę konsultacijas ir metodinę bei techninę pagalbą.
8.3.	Partnerystės principas:
8.3.1.	principo laikymasis rengiant VPS:

	<p>Partnerystės principas slypi pačioje ŽVVG kaip organizacijoje. Jos kolegialaus valdymo organo formavimas, atmetant bet kurio iš sektorių dominavimo galimybę, užtikrina partnerystės principo laikymąsi tiek priimant bet kokius sprendimus, tiek ir rengiant VPS. ŽVVG – naujiems nariams atvira organizacija, užtikrinanti lanksčią ir nediskriminuojančią naujų narių priėmimo tvarką.</p> <p>ŽVVG kolegialus valdymo organas – valdyba – susideda iš 20 asmenų, atstovaujančių skirtingus sektorius. Pilietinės visuomenės sektorių atstovauja 8 asmenys (40 proc.), verslo – 6 asmenys (30 proc.) ir vietos valdžios – 6 asmenys (30 proc.). Valdyboje išlaikyta lyčių proporcija. Moterys sudaro 40 proc., vyrai – 60 proc. valdybos narių. Jaunimo atstovai valdyboje sudaro 35 proc.</p> <p>ŽVVG partnerystei stiprinti vykdė aktyvinimo veiklas: anketinę apklausą, susitikimus su įvairių atstovų sektoriais, valdybos susirinkimus, visuotinį susirinkimą ir kt.</p> <p>Visų šių susitikimų metu buvo aktyviai diskutuojama, kokiomis proporcijomis rengiamoje VPS turėtų būti numatyta parama pelno ir ne pelno projektams, susitikimuose vyko itin konstruktyvios diskusijos, o skirtingų sektorių atstovai nesivaržė dėl didesnės paramos dalies savo sektoriui, bet dalijosi idėjomis, kaip bendradarbiaujant siekti tikslų.</p> <p>Bendra veikla leido suvienyti visus trijų sektorių atstovus, nustatant teritorijos sektoriams opiausias problemas, siūlyti idėjas ir inicijuoti bendrus projektus, numatyti VPS viziją, prioritetus, priemones ir kt.</p>
8.3.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG užtikrins LEADER metodo partnerystės principą, siekiant partnerystės tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios stiprinimo VPS įgyvendinimo metu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktyviai veiklą vykdys valdyba, kuri sudaryta iš trijų sektorių atstovų: pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios; 2. Valdyba keisis ne rečiau kaip kas 3 metus, pasikeis mažiausiai 1/3 narių, tačiau ne mažiau kaip po vieną atstovą iš kiekvieno – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios – sektoriaus. Taip užtikrinama narių rotacija ir visų trijų sektorių sprendimų priėmimas. 3. ŽVVG vykdys viešinimo veiklą: organizuos susitikimus su potencialiais projektų teikėjais ir vykdytojais, vietos verslininkais, valdžios ir pilietinės visuomenės atstovais, kurių metu bus ieškoma bendrų plėtros kryptių ir galimybių pasinaudoti jau turimais ištekliais. Mokymų metu bus suteikiama visa reikalinga informacija vietos projektams rengti ir įgyvendinti.
8.4.	<p>Vietos finansavimo ir valdymo principas:</p>
8.4.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>VPS rengimo metu buvo ieškoma būdų, kaip efektyviau taikyti vietos finansavimo ir valdymo principą, mažinantį vietos iniciatyvų</p>

	<p>finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį.</p> <p>Siekiant skatinti projektų iniciatorius ir ugdyti vietos bendruomenės pasitikėjimą jų idėjomis, ŽVVG organizavo susitikimus su vietos gyventojais, rinko projektines idėjas, vyko diskusijos apie jų įgyvendinimą, siekiant realių vietos plėtros rezultatų. Anketos rezultatai parodė svarbiausias problemas bei finansavimo kryptis, kurias siūlė vietos gyventojai. ŽVVG derino nustatytus vietos gyventojų poreikius, projektų idėjas ir finansavimo paramą VPS įgyvendinimui. Taip VPS buvo numatyti prioritetai, priemonės tikslams ir rezultatams pasiekti. Tai ir buvo glaudaus bendradarbiavimo su vietos gyventojais ir kitomis tikslinėmis grupėmis rezultatas, siekiant mažinti vietos iniciatyvų finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį bei ilgalaikės teritorijos plėtros siekiamus rezultatus. Siekiant mažinti vietos iniciatyvų finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį, ŽVVG surinko projektų idėjas, ir tos idėjos, kurios atitiko VPS remiamas veiklas ir finansines galimybes, bus finansuojamos iš VPS paramos lėšų. O tas idėjas, kurios sprendžia teritorijos ekonomines ir socialines problemas, prisidės prie ilgalaikės teritorijos plėtros, bet viršijo VPS finansines galimybes, ŽVVG, skatindama projektų iniciatorius ir ugdydama vietos bendruomenės pasitikėjimą jų idėjomis, siūlė (dalį jų) įgyvendinti iš Europos Sąjungos ir kitų fondų, teikdama projektų iniciatoriams konkrečias konsultacijas dėl finansavimo galimybių ir projektų rengimo.</p>
8.4.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinant VPS, šio principo laikymasis bus užtikrintas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>vykdant vietos finansavimo mechanizmų paiešką ir kūrimą</i>, ŽVVG tinklalapyje www.vlzvvg.lt ir socialiniame tinkle Facebook bus sukurta paskyra, kurioje bus pateikiama visa informacija apie ES ir kitus fondus, jų finansavimo galimybes. - <i>per galimybę suvienyti partnerių išteklius</i>, ŽVVG skatins bendradarbiavimą tarp projektų partnerių, padės generuoti galimas projektų idėjas, suvienydama partnerių išteklius, konsultuos idėjų finansavimo klausimais. - <i>per bendrą užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimą</i>, ŽVVG administracija vykdys aktyvinimo veiklas idėjų generavimui ir bendradarbiavimui bendriems užsibrėžtiems tikslams siekti. VG vykdys bendradarbiavimo projektus, kurių metu bus apjungtos problemos ir idėjos jų įgyvendinimui, sprendžiant vietos gyventojų opiausias problemas.
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.5.	Jaunimas:
8.5.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG didelį dėmesį skiria jaunimui. ŽVVG veikloje aktyviai dalyvauja jaunimas, jaunimo atstovai valdyboje sudaro 35 proc.</p> <p>Rengiant VPS didelis dėmesys buvo skiriamas jauniems žmonėms, jie buvo įtraukti į visus VPS rengimo etapus, atliekant ekonominės, socialinės, kultūrinės ir aplinkos situacijos analizę, sudarant SSGG. Jauni asmenys galėjo dalyvauti teikiant pasiūlymus</p>

	<p>ŽVVG organizuojuose susitikimuose su jaunimu.</p> <p>Rengiant VPS jauni žmonės buvo įtraukti į ŽVVG teritorijos situacijos ir poreikių analizės procesą, jų balsas buvo išgirstas kaip nuomonė „iš apačios“. Jauni žmonės (iki 40 metų amžiaus) kartu su kitais dalyvavo susitikimuose su verslo, pilietinės visuomenės atstovais.</p> <p>Jaunimas aktyviai dalyvavo anketinės apklausos tyrime. Dalyvaudamas apklausoje jaunimas išsakė savo nuomonę, įvertino esamą situaciją, įvardino pagrindinius poreikius, teikė siūlymus dėl VPS prioritetų, priemonių pasirinkimo jaunimo problemoms spręsti. Visuotiniame narių susirinkime, kuriame dalyvavo ir jaunimo atstovai, buvo patvirtinta VPS, taip pat pritarta joje numatytiems prioritetams, priemonėms, planuojamoms lėšoms.</p>
8.5.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinant VPS, ŽVVG užtikrins, kad į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus bus įtraukti jauni žmonės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valdyboje bus išlaikyta lyčių pusiausvyra bei jaunimo atstovai valdyboje sudarys privalomą procentą. 2. Vykdydys viešinimo renginius ir kvies jaunimą teikti vietos projektų paraiškas. Visą VPS kvietimų dokumentaciją bei kitą svarbią informaciją skelbs interneto puslapyje www.vlzvvg.lt bei socialinio tinklo Facebook jaunimui sukurtoje paskyroje. 3. Projektų atrankos posėdžiuose dalyvaus jaunimo atstovai, jie turės teisę priimti sprendimus dėl vietos projektų tvirtinimo. 4. Vykdam VPS įgyvendinimo stebėseną, VPS administravimo vadovas teiks kasmetines VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas valdybai bei visuotiniam susirinkimui, kuriuose yra jaunimo atstovų, ir jie bus supažindinami su VPS įgyvendinimo stebėseną. Ataskaitos bus viešinos interneto puslapyje www.vlzvvg.lt ir Facebook paskyroje. 5. Viešųjų ryšių specialistas rengs susitikimus su jaunais žmonėmis, siekiant juos aktyvinti, kad jie teiktų projektus, kurtų ir plėtotų verslą. Bus teikiamos konsultacijos rengiant vietos projektų paraiškas, įgyvendinant projektus.
8.6.	<p>Kultūra:</p>
8.6.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS:</p> <p><i>Siekiant nustatyti ŽVVG teritorijos kultūros išteklių plėtros poreikius, VPS rengimo metu VPS 2.1. dalyje buvo atlikta ŽVVG teritorijos analizė apie kultūros ir žvejybos paveldą, organizuojamus tradicinius su žuvininkystės veikla susijusius renginius. Susitikimų su vietos gyventojais metu buvo nustatyta, kad kultūros renginiai reikalingi, jie padeda stiprinti ŽVVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinę tapatybę, didinti jų kūrybingumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą.</i></p> <p><i>ŽVVG, VPS numatydama VPS prioritetus ir priemones, kuriomis siekiama stiprinti ŽVVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių</i></p>

	<p><i>kultūrinę tapatybę, didinti jų kūrybingumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą ir joms planuojamas lėšas, numatė priemones, kurios yra skirtos bendruomenių gyvybingumo stiprinimui. Priemonių įgyvendinimas skatins bendruomenių veiklas, tame tarpe ir kultūrinius renginius, šventes, festivalius ir kt., jų bendradarbiavimą įvairiomis formomis: puoselėjant vietos tradicijas, stiprinant gyventojų kūrybingumą, krašto konkurencingumą.</i></p>
8.6.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p><i>Vykdydama ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, kuriomis siekiama ŽVVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinės tapatybės stiprinimo, jų kūrybingumo didinimo, bendruomeniškumo ir pilietiškumo ugdymo, ŽVVG organizuos informacinius, konsultacinius renginius bendruomenėse įvairių švenčių metu, į kuriuos bus kviečiami vietos ir šalies meno kolektyvai, bendruomenių kultūros aktyvistai.</i></p>
8.7.	<p>Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):</p>
8.7.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Darnus vystymasis lemia ekonomikos augimą, socialinę sanglaudą, aplinkos apsaugą ir išteklių panaudojimą. VPS rengimo metu ŽVVG atliko išsamią ŽVVG teritorijos ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę, vietos gyventojų poreikių analizę, kuri pateikta VPS 2 dalyje.</p> <p>ŽVVG VPS numatė priemones, kurios turės teigiamą įtaką darniam teritorijos vystymuisi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas; 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas; 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę; 2.2. priemonė. Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas. <p>Priemonių, kurios bus neutralios darnaus vystymosi atžvilgiu, ir kurios darniam vystymuisi turės tiesioginę neigiamą įtaką nėra.</p>
8.7.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p>

	<p>VPS priemonės turės teigiamą poveikį darniam vystymuisi ŽVVG teritorijoje, todėl ŽVVG skatins VPS įgyvendinimą, organizuos susitikimus, informacinius renginius, kur ypatingas dėmesys bus skiriamas tam, kad įgyvendinama VPS neturėtų neigiamos įtakos darniam teritorijos vystymuisi ir jos aplinkos būklei:</p> <p><i>Kvietimų teikti vietos projektus metu</i> jų dokumentacijoje bus įtrauktas vienas iš reikalavimų, kad vietos projektas neturės neigiamos įtakos ŽVVG teritorijos darniam vystymuisi ir jos aplinkos būklei.</p> <p><i>Vietos projektų įgyvendinimo metu</i> ŽVVG teiks metodinę pagalbą vietos projektų pareiškėjams darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos klausimais, bus vykdoma vietos projektų įgyvendinimo stebėseną, kaip yra laikomasi darnaus vystymosi principo.</p> <p><i>VPS rezultatų sklaidos metu</i> bus viešinami gerosios patirties projektai, kurie prisidėjo prie darnaus vystymosi, aplinkos būklės gerinimo. Visi projektai bus viešinami interneto svetainėse: www.vlzvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje, www.nma.lt bei vietos žiniasklaidoje.</p> <p><i>VPS rezultatų sklaidos ir ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo metu</i> bus organizuojami susitikimai, informaciniai renginiai, kurių metu viešųjų ryšių specialistas konsultuos darnaus vystymosi principo klausimais, rengiant ir įgyvendinant vietos projektus, kurie padėtų spręsti socialines ir ekonomines problemas, prisidėtų prie nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo ir saugotų aplinką ateities kartoms.</p>
8.8.	Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas
8.8.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG valdyboje, turinčioje teisę tiesiogiai priimti sprendimus, moterys sudaro 40 proc., vyrai – 60 proc. valdybos narių.</p> <p>ŽVVG, rengdama VPS, laikėsi moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo ir sudarė vienodas galimybes trijų sektorių atstovams – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios bei visiems ŽVVG teritorijos gyventojams, neatsižvelgiant į jų lytį, tautybę, rasinę ar etninę kilmę, kalbą, religiją, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, negalią, socialinę padėtį, amžių arba seksualinę orientaciją, dalyvauti VPS rengimo procese.</p> <p>Rengiant VPS šis horizontalusis principas buvo taikomas kiekviename VPS rengimo etape. Poreikiams nustatyti buvo atliekama anketinė apklausa. Anketinėje apklausoje galėjo dalyvauti visi: tiek vyrai, tiek moterys, nepriklausomai nuo amžiaus, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, šeimyninę padėtį ar seksualinę orientaciją. Nustatant gyventojų poreikius įtraukti įvairių ŽVVG teritorijos gyventojų grupių poreikiai. Buvo organizuojami susitikimai su moterimis, kurių metu buvo diskutuojama dėl socialinės atskirties ŽVVG teritorijoje padėties, nustatyti poreikiai ir problemos.</p>
8.8.2.	ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:

ŽVVG nariai, valdyba, administracijos darbuotojai bus susipažinę su lyčių lygybės ir nediskriminavimo principo įgyvendinimu bei užtikrins šio principo taikymą ŽVVG veikloje.

Organizuojant ŽVVG administracijos darbą visiems priimamiems dirbti darbuotojams bus sudaromos vienodos darbo ir poilsio sąlygos – tiek vyrams, tiek moterims, taip pat bus užtikrinamas nediskriminavimo principo laikymasis, t. y. nebus atsižvelgiama į darbuotojų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią ar amžių, šeiminių padėčių ar seksualinę orientaciją. Visiems darbuotojams bus sudarytos vienodos sąlygos kelti kvalifikaciją;

Organizuojant ŽVVG valdymo organo darbą bus vadovaujama šiuose įstatuose įtvirtinta nuostata, kad valdymo organe – valdyboje vyrų ar moterų santykis yra 60/40 proc. bet kurios lyties atstovų. Visiems ŽVVG nariams bus sudarytos vienodos galimybės būti renkamiems į valdybą ir visiems jos nariams bus užtikrintos vienodos galimybės dalyvauti ŽVVG veikloje bei sprendimų priėmime;

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas visiems pareiškėjams bus užtikrintos vienodos galimybės teikti vietos projektų paraiškas, visiems naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteikiamos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose ir naudotis projektų rezultatais.

Tvirtinant vietos projektus bus užtikrinta, kad parama vietos projektams bus skiriama nepažeidžiant vyrų ir moterų, jaunimo, pagyvenusiųjų ir kitų socialinių demografinių grupių žmonių lygių galimybių principo.

Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus užtikrinta, kad informacija pasiektų visus ŽVVG teritorijos gyventojus, ši informacija bus viešinama ŽVVG renginiuose, mokymuose, seminaruose, internetinėje svetainėje www.vlzvvg.lt

Vykiant ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas ŽVVG plačiai vykdys aktyvumo skatinimo veiklą, informacija, vietos projektų pavyzdžiai, susiję su moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo klausimais, bus viešiniami ŽVVG renginiuose, mokymuose, seminaruose, internetinėje svetainėje www.vlzvvg.lt

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas		
9.1.VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių		
9.1.1.VPS prioritetas Nr. <1> „Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui >“		
9.1.2. VPS priemonė „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas>“ (kodas <BIVP-1>)		
9.1.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti žuvininkystės verslo plėtrą ir įvairinimą, kuriant ir išlaikant darbo vietas.	
9.1.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>ŽVVG atliko vietos gyventojų poreikių tyrimą ir nustatė, kad jie pirmumą teikė pagrindiniam poreikiui „Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos, papildančios žuvininkystę; žvejybos ir akvakultūros veiklų įvairinimui; mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimui (biotechnologijų, paslaugų, inovacijų, atsinaujinančios energijos); investicijos į akvakultūrą; akvakultūros ūkių modernizavimas; akvakultūros įmonių pajamų įvairinimas, plėtojant papildomą veiklą ir kuriant didesnę pridėtinę vertę; reikalingos infrastruktūros pritaikymas žvejybos ir rekreacijos poreikiams ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Verslo vystymas mėlynojo augimo sektoriuose, pasitelkiant inovacijas, mėlynąsias biotechnologijas, atsinaujinančią energiją, žvejybos ir akvakultūros veiklos įvairinimas remiant turizmo ir kitų paslaugų derinimą su žvejyba ir akvakultūra“, ir kaip aukščiau yra numatyta, kad pagal priemonę bus remiamos veiklos: veiklos, papildančios žuvininkystę, žvejybos ir akvakultūros veiklų įvairinimui, mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimui (biotechnologijų, paslaugų, inovacijų, atsinaujinančios energijos) ir reikalingos infrastruktūros pritaikymui žvejybos / rekreacijos poreikiams ir kt.</p> <p>Priemonei skiriama 41,73 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 400000,00 Eur. paramos lėšų, įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį. Planuojama sukurti naujas keturias darbo vietas. Planuojama įgyvendinti 4 projektus. Planuojama, kad vienas projektas sukurs vieną naują darbo vietą (1,00 etatą). Vienos naujos darbo vietos (1,00 etato) kaina</p>

		100000,00 Eur. Bus pasiekti rezultato rodikliai: - įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1; - sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06) –4.
9.1.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.5.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.6.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus,
9.1.7.	Priemonės tikslinė grupė	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje.
9.1.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektu kuriamos darbo vietos; 3. Projektas įgyvendinamas ŽVVG teritorijoje.
9.1.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Sukurtų darbo vietų skaičius; 2. Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. amžiaus.
9.1.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 100000,00
9.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	- iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išsipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinį asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarųjų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą

		<p>turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - iki 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmis ir rezultatais. Fizinį asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.
--	--	---

9.2.1. VPS prioritetas Nr. <1> „< Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui>“		
9.2.2. VPS priemonė „< Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas>“ (kodas <BIVP-2>)		
9.2.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti vietos gamintojų gebėjimą kurti didelės vertės produktus. <i>Nurodykite VPS priemonės tikslą.</i>	
9.2.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>ŽVVG atliko vietos gyventojų poreikių tyrimą ir nustatė, kad jie pirmumą teikė pagrindiniam poreikiui „Plėsti ir įvairinti žuvininkystės verslą, kuriant pridėtinę vertę ir didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos žuvininkystės produkcijos perdirbimui; veiklos, plėtojančios maisto sistemas, pasitelkiant inovacijas vertės grandinėje; veiklos, papildančios žuvininkystę; veiklos, kuriančios žuvininkystės produktų ir paslaugų tiekimo vartotojui grandinę ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas ir</p>

		<p>skaitmeninimą visoje vertės grandinėje, skatinant mėlynosios bioekonomikos integravimą į vietos bendruomenių ekonomines veiklas, vietos laimikio rinkodarą ir vertės didinimą, bendradarbiavimą“, ir kaip aukščiau yra numatyta, kad pagal priemonę bus remiamos veiklos: veiklos, plėtojančios maisto sistemas, pasitelkiant inovacijas vertės grandinėje; veiklos, papildančios žuvininkystę; veiklos žuvininkystės produkcijos perdirbimui; veiklos, kuriančios žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Priemonei skiriama 27,50 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 263 668,04 Eur. paramos lėšų, įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį. Planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra iki 87 889,35 Eur. Įgyvendinus priemonę, bus kuriama pridėtinė vertė, sukuriama darbo vietos.</p> <p>Bus pasiekti rezultato rodikliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1; - sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06) –3.
9.2.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.5.1	<i>pelno</i>	☒
9.2.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.6.	Tinkami paramos gavėjai	<p>Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės arba su žuvininkyste susijusią veiklą ŽVVG teritorijoje.</p> <p>Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus.</p>
9.2.7.	Priemonės tikslinė grupė	<p>Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės arba su žuvininkyste susijusią veiklą ŽVVG teritorijoje.</p> <p>Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus, įregistravę ir vykdančys žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje.</p>
9.2.8.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektu kuriamos darbo vietos;

		3. Projektas įgyvendinamas ŽVVG teritorijoje.
9.2.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Sukurtų darbo vietų skaičius; 2. Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. amžiaus.
9.2.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 87 889,35
9.2.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<ul style="list-style-type: none"> - iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išpareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarujų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu; - iki 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmais ir rezultatais. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.

9.3.1. VPS prioritetą Nr. <2> „<Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius >“		
9.3.2. VPS priemonė „<Infrastruktūros pritaikymas visuomenės poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę >“ <BIVP-3>		
9.3.3.	VPS priemonės tikslas: Pritaikyti infrastruktūrą visuomenės poreikiams, švelninti klimato kaitą ir saugoti gamtos išteklius.	
9.3.4.	Priemonės apibūdinimas	ŽVVG atliko vietos gyventojų poreikių tyrimą ir nustatė, kad jie pirmumą teikė pagrindiniam poreikiui „Skatinti žuvininkystės bendruomenių aktyvumą, pritaikant infrastruktūrą vietos gyventojų poreikiams,

		<p>švelninant klimato kaitą, saugant biologinę įvairovę“. Susitikimo su jaunimu metu buvo išsakytas minėtas poreikis.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos viešosios infrastruktūros sutvarkymui ir pritaikymui vietos gyventojų poreikiams; veiklos, saugant biologinę įvairovę, kraštovaizdį; veiklos, švelninančios klimato kaitą; veiklos diegiant inovacijas; veiklos, skatinančios gamtos išteklių saugojimą ir jų tausų naudojimą ir kt. Remiamas infrastruktūros įrengimas, įrangos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Priemonė atitinka EJRŽF specifinį tikslą „Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas, biologinės įvairovės išsaugojimas, investuojant į žiedinę ekonomiką, skaitmeninimą, inovacijas, vietos išteklių valdymo stiprinimą“ ir kaip aukščiau yra numatyta, kad pagal priemonę bus remiamos veiklos: priemonę remiamos veiklos: veiklos viešosios infrastruktūros sutvarkymui ir pritaikymui vietos gyventojų poreikiams; veiklos, saugant biologinę įvairovę, kraštovaizdį; veiklos, švelninančios klimato kaitą; veiklos diegiant inovacijas; veiklos, skatinančios gamtos išteklių saugojimą ir jų tausų naudojimą ir kt. Remiamas infrastruktūros įrengimas, įrangos įsigijimas, kitos tinkamos ir reikalingos išlaidos. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Priemonei skiriama 15,38 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 147 483,00 Eur. paramos lėšų, įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį. Planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra iki 49161,00 Eur.</p> <p>Bus pasiektas rezultato rodikliai: -projektų, kuriais prisidedama prie geros aplinkos būklės, įskaitant gamtos atkūrimą, išsaugojimą, ekosistemų apsaugą, biologinę įvairovę, gyvūnų sveikatą ir gerovę, skaičius (vnt.) CR10) – 2. -įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1.</p>
9.3.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.3.5.1	<i>pelno</i>	

9.3.5.2.	<i>ne pelno</i>	x
9.3.6.	Tinkami paramos gavėjai	Viešieji juridiniai asmenys: bendruomeninė organizacija ar kita asociacija, nevyriausybinių organizacija, viešoji įstaiga, savivaldybė, ar savivaldybės įmonė, registruoti ir vykdančios veiklą ŽVVG teritorijoje.
9.3.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽVVG teritorijos gyventojai.
9.3.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektas įgyvendinamas ŽRVVG teritorijoje.
9.3.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Didelis vietos gyventojų dalyvavimas projekto veiklose; 2. Didelis jaunų asmenų dalyvavimas projekto veiklose.
9.3.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 49161,00
9.3.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama, vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.

9.4.1. VPS prioritetas Nr. <2> „Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius >“

9.4.2. VPS priemonė „<Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas>“ (kodas <BIVP-4>)

9.4.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti aktyvią įvairiapusę NVO veiklą.
9.4.4.	<p>Priemonės apibūdinimas</p> <p>ŽVVG atliko vietos gyventojų poreikių tyrimą ir nustatė, kad jie pirmumą teikė pagrindiniam poreikiui „Skatinti žuvininkystės bendruomenių aktyvumą, pritaikant infrastruktūrą vietos gyventojų poreikiams, švelninant klimato kaitą, saugant biologinę įvairovę“. Susitikimo su jaunimu metu buvo išsakytas minėtas poreikis.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos, skatinančios NVO ekonominę, socialinę veiklą, įvairių paslaugų teikimui, šioms veikloms materialinės bazės sukūrimas, infrastruktūros tvarkymas ir jos pritaikymas vietos gyventojų laisvalaikio ir užimtumo veikloms vykdyti, organizuojant edukacines programas, sveiko gyvenimo būdo propagavimą ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p>

		<p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, investuojant į saugių ir kokybiškų darbo vietų kūrimą ir socialinės įtraukties didinimą, jaunimo pritraukimą“ ir kaip aukščiau yra numatyta, kad pagal priemonę bus remiamos veiklos: veiklos, skatinančios NVO ekonominę, socialinę veiklą, įvairių paslaugų teikimui, šioms veikloms materialinės bazės sukūrimas, infrastruktūros tvarkymas ir jos pritaikymas vietos gyventojų laisvalaikio, sporto, užimtumo veikloms vykdyti, organizuojant edukacines programas, sveiko gyvenimo būdo propagavimą ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Priemonei skiriama 15,38 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 147 483,00 paramos lėšų, planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra iki 49161,00 Eur.</p> <p>Bus pasiektas rezultato rodiklis: -paremtas bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, siekiant, kad naudą gautų kuo daugiau naudos gavėjų (vnt.) CR08)- 3.; -naudą gaunantys asmenys (asmenys) (CR08) - 30.</p>
9.4.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.4.5.1	<i>pelno</i>	☐
9.4.5.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.4.6.	Tinkami paramos gavėjai	Viešieji juridiniai asmenys: bendruomeninė organizacija ar kita asociacija, nevyriausybinė organizacija, viešoji įstaiga, savivaldybė, ar savivaldybės įmonė, registruoti ir vykdančios veiklą ŽVVG teritorijoje.
9.4.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽVVG teritorijos gyventojai.
9.4.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektas įgyvendinamas ŽRVVG teritorijoje.
9.4.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Didesnis vietos gyventojų dalyvavimas projekto veiklose; 2. Didesnis jaunų asmenų dalyvavimas projekto veiklose.

9.4.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 49161,00
9.4.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama, vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2024 m.	
10.1.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra; vietos pareiškėjų konsultavimas; VPS ataskaitos rengimas.</p> <p>2. Privalomos viešinimo priemonės.</p> <p>3. Kvietimai Nr. 1,2,3,4 teikti vietos projektų paraiškas (IV ketv.):</p> <p>3.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas;</p> <p>3.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas;</p> <p>3.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas;</p> <p>3.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas.</p>	<p>Kvietimą Nr. 1 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 2 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 3 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę“;</p> <p>Kvietimą Nr. 4 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas“.</p>
10.1.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. 2024 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas;</p> <p>2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas;</p> <p>3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas;</p>	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 1,2,3,4 VPS priemonėmis.</p>

	<p>4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas;</p> <p>5. Informacinių renginių organizavimas;</p> <p>6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.</p>	
10.2.	2025 m.	
10.2.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimai Nr. 5,6,7,8 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.):</p> <p>1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas;</p> <p>1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas;</p> <p>1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas;</p> <p>1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas.</p> <p>2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra.</p> <p>3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra; vietos pareiškėjų konsultavimas; VPS ataskaitos rengimas.</p>	<p>Kvietimą Nr. 5 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 6 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 7 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę“;</p> <p>Kvietimą Nr. 8 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas“.</p>
10.2.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. 2025 m. viešinio ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas;</p> <p>2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas;</p> <p>3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas;</p> <p>4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas;</p> <p>5. Informacinių renginių organizavimas;</p> <p>6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.</p>	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 5,6,7,8 VPS priemonėmis.</p>
10.3.	2026 m.	
10.3.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimai Nr. 9,10,11,12 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.):</p> <p>1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas;</p> <p>1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas;</p>	<p>Kvietimą Nr. 9 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 10 planuojama skelbti pagal</p>

	<p>1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra; vietos pareiškėjų konsultavimas; VPS ataskaitos rengimas.</p>	<p>priemonę „Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas“; Kvietimą Nr. 11 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę“; Kvietimą Nr. 12 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas“.</p>
10.3.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. 2026 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinimo pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.</p>	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis. 5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 9,10,11,12 VPS priemonėmis.</p>
10.4.	2027 m.	
10.4.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimai Nr. 13,14,15,16 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra; vietos pareiškėjų konsultavimas; VPS ataskaitos rengimas.</p>	<p>Kvietimą Nr. 13 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas“; Kvietimą Nr. 14 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas“; Kvietimą Nr. 15 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę“; Kvietimą Nr. 16 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių gyvybingumo</p>

		stiprinimas“.
10.4.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2027 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinimo pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose. 	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 13,14,15,16 VPS priemonėmis.</p>
10.5.	2028 m.	
10.5.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvietimai Nr. 17,18,19,20 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): <ol style="list-style-type: none"> 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra; vietos pareiškėjų konsultavimas; VPS ataskaitos rengimas. 	<p>Kvietimą Nr. 17 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 18 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 19 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę“;</p> <p>Kvietimą Nr. 20 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas“.</p>
10.5.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2028 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 17,18,19,20 VPS priemonėmis.</p>

	5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.	
10.6.	2029 m.	
10.6.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 2. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: viešųjų pirkimų organizavimas; buhalterinių dokumentų rengimas; vietos projektų administravimas ir priežiūra.	
10.6.2.	Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. 2029 m. viešinio plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.	

11. VPS finansinis planas

11. VPS finansinis planas pagal prioritetus:				
11.1.	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.1.1.	I	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui	663 668,04	69,23 proc.
11.1.2.	II	Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius	294 966,00	30,77 proc.
			Iš viso: 958 634,04	Iš viso: 100
11.2.	VPS finansinis planas pagal priemones:			

	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	Žuvininkystės verslo plėtra ir įvairinimas	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui	BIVP-1	400 000,00	41,73 proc.
11.2.2.	Žuvininkystės produktų maisto sistemų kūrimas ir plėtojimas	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas pridėtinės vertės didinimui	BIVP-2	263 668,04	27,51 proc.
11.2.3.	Infrastruktūros pritaikymas visuomenės ir verslo poreikiams, švelninant klimato kaitą ir saugant biologinę įvairovę	Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius	BIVP-3	147 483,00	15,38 proc.
11.2.4.	Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas	Žuvininkystės bendruomenių veiklos plėtra, sprendžiant vietos gyventojų problemas, saugant vietos išteklius	BIVP-4	147 483,00	15,38 proc.
				Iš viso: 958 634,04	Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)
11.3.	VPS administravimo išlaidų finansinis planas:				
	VPS administravimo išlaidų kategorijos		Planuojama lėšų (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)	
11.3.1.	ŽVVG veiklos išlaidos		202 787,97	75 proc.	
11.3.2.	ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos		67 595,99	25 proc.	
11.3.3.	Iš viso:		270 383,96	22 proc.	

11.4.	Indikatyvus VPS lėšų poreikis pagal metus:	ES fondas	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Iš viso:
11.4.1.	Planuojamas lėšų poreikis vietos projektams pagal VPS finansuoti pagal metus (proc. nuo vietos projektams numatytos sumos)	EJRŽAF		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00			100 proc.
11.4.2.	Planuojamas lėšų poreikis VPS administravimo išlaidoms pagal metus (proc. nuo VPS administravimui numatytos sumos)	EJRŽAF		16,67	16,67	16,67	16,67	16,66	16,66		100 proc.
11.5.	Planuojami papildomi VPS finansavimo šaltiniai		Pagrindimas								
11.5.1.											
11.5.2.											
<...>											

12. VPS įgyvendinimo rodikliai

12.1. VPS pasiekimų rodikliai:

Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 13
12.1.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 13
12.1.1.2.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė vietos valdžios institucija (savivaldybė) arba valstybės institucija / organizacija, skaičius (vnt.) 6
12.1.1.3.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė mažos ir vidutinės įmonės, skaičius (vnt.) 7
12.1.1.4.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė fiziniai asmenys, skaičius (vnt.):
12.1.1.4.1.	<i>iš jų iki 40 m.</i>

12.1.1.4.2.	<i>iš jų vyresni kaip 40 m.</i>
12.1.1.5.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė 12.1.1.3–12.1.1.4 papunkčiuose neišvardyti asmenys, skaičius (vnt.)
12.1.2.	Priemonės kodas: BIVP-1
12.1.2.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 4
12.1.3.	Priemonės kodas: BIVP-2
12.1.3.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.4.	Priemonės kodas: BIVP-3
12.1.4.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.5.	Priemonės kodas: BIVP-4
12.1.5.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.6.	Priemonės kodas: BIVP-5
12.1.6.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.7.	Priemonės kodas: BIVP-6
12.1.7.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.8.	Priemonės kodas: BIVP-7
12.1.8.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.9.	Priemonės kodas: BIVP-8
12.1.9.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.10.	Priemonės kodas: BIVP-9
12.1.10.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.11.	Priemonės kodas: BIVP-10
12.1.11.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.12.	Priemonės kodas: BIVP-11
12.1.12.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.2. VPS pasiekimų tikslo rodikliai (<i>angl. target</i>)	
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.2.1.	Sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06): 7

12.2.2.	Išsaugotų darbo vietų skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) CR07);
12.2.3.	Įkurtų įmonių skaičius (vnt.) CR03);
12.2.4.	Sudarytos sąlygos inovacijoms – naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius (vnt.) CR14); 3
12.2.5.	Paremtų subjektų, didinančių išteklių naudojimo efektyvumą gamybos ir (arba) perdirbimo veikloje, skaičius (vnt.) CR17);
12.2.6.	Paremtų tvarių maisto sistemų plėtojimo remiant suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo veiklas projektų skaičius (vnt.) CR13);
12.2.7.	
12.2.8.	Projektų, kuriais prisidedama prie geros aplinkos būklės, įskaitant gamtos atkūrimą, išsaugojimą, ekosistemų apsaugą, biologinę įvairovę, gyvūnų sveikatą ir gerovę, skaičius (vnt.) CR10); 2
12.2.9.	Padidintas vietos bendruomenės ir žuvininkystės sektoriaus informuotumas – subjektų, kurie gauna naudos iš skatinimo ir informavimo veiklos, skaičius (vnt.) CR16);
12.2.10.	Paremtas bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, siekiant, kad naudą gautų kuo daugiau naudos gavėjų (vnt.) CR08); 3
12.2.11.	Paremtų socialinių tvarumą didinančių subjektų skaičius (vnt.) CR11);
12.2.12.	Vietos projektų, kuriais siekiama gerinti valdymo gebėjimus, skaičius (vnt.) CR19);
12.2.13.	Parengtų duomenų rinkiniai ir suteiktų konsultacijų skaičius (vnt.) CR21).

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną		
13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	ŽVVG nariai	<ul style="list-style-type: none"> – vadovaudamiesi įstatais priima sprendimus, susijusius su VPS įgyvendinimu; – aktyviai dalyvauja VPS įgyvendinime; – tvirtina valdybos pirmininko metinę ataskaitą bei finansinę atskaitomybę.
13.1.2.	ŽVVG valdymo organo nariai	<ul style="list-style-type: none"> – tvirtina VPS pakeitimus; – tvirtina vietos projektų atrankos darbo reglamentą; – tvirtina vietos projektų kvietimų dokumentaciją; – priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo ir lėšų paskyrimo; – tvirtina VPS įgyvendinimo tarpines ir metines ataskaitas.
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	<ul style="list-style-type: none"> – įgyvendina ŽVVG visuotinio narių susirinkimo, ŽVVG valdybos sprendimus, vykdo ŽVVG pirmininko įsakymus ir kitus pavedimus; – pagal kompetenciją užtikrina ŽVVG tikslų ir uždavinių įvykdymą įgyvendinant VPS; – užtikrina ŽVVG administracijos darbą, įgyvendinant VPS pagal taisyklių reikalavimus; – įgyvendinant VPS pagal kompetenciją valdo, kontroliuoja paramos lėšų srautus pagal viešųjų lėšų administravimo tvarką.
13.1.4.	VPS finansininkas (buhalteris)	<ul style="list-style-type: none"> – tvarko ŽVVG buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos įstatymus; – rengia tarpinius ir galutinius VPS mokėjimo prašymus paramos sutartyje numatytu laiku; – teikia pasiūlymus ir informaciją apie projektų finansinį vykdymą, problemas bei trūkumus VPS administravimo vadovui, ŽVVG pirmininkui, valdybai, visuotiniam narių susirinkimui.
13.1.5.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	<ul style="list-style-type: none"> – rengia Kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją; – atlieka vietos projektų paraiškų vertinimą; – parengia projektų paraiškų vertinimo ataskaitas; – teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą pareiškėjams paraiškų rengimo, mokėjimo prašymų teikimo bei viešųjų pirkimų klausimais; – vertina tarpines, galutines vietos projektų ataskaitas; – vykdo užbaigtų vietos projektų stebėseną.
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	<ul style="list-style-type: none"> – organizuoja informacinius renginius visuomenei, pristatant ŽVVG veiklą įgyvendinant VPS; – vykdo viešųjų ryšių kampanijas su vietos žiniasklaida, rengia straipsnius, rengia ir teikia informaciją

		apie VPS įgyvendinimą ŽVVG interneto svetainėje; – ŽVVVG teritorijos gyventojus skatina aktyviai dalyvauti VPS įgyvendinime, teikti vietos projektus; – organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais ir vykdo reguliarius VPS įgyvendinimo pristatymus; – organizuoja mokymus ŽVVG nariams ir potencialiems projektų vykdytojams.
13.2.	VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	turėti aukštąjį išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS, dvisektores VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijas.
13.2.3.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	<p>VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema – kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo pažangą rinkimas, apibendrinimas ir teikimas. ŽVVG VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną įgyvendins pagal VPS įgyvendinimo administravimo taisyklių reikalavimus. ŽVVG, vadovaudamasi metiniais VPS įgyvendinimo rezultatais, rengs ir teiks metines VPS įgyvendinimo ataskaitas NMA ir jas viešins savo tinklapyje.</p> <p>Atskirų įgyvendinant VPS dalyvaujančių ŽVVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje. Nariai stebi demokratinių procedūrų laikymąsi, renkant valdybą, pirmininką, stebi strategijos įgyvendinimo eigą, įsipareigojimų vykdymą. Valdyba vertina administracijos darbą, valdybos sprendimų vykdymą numatytu laiku, informacijos sklaidą.</p>	

Administracija (VPS vadovas, VPS administratorius, VPS viešintojas, VPS buhalteris, vykdydami jiems priskirtas funkcijas) yra atsakinga už VPS įgyvendinimą, administruoja viešąsias lėšas, informuoja valdybą ir valdybos pirmininką apie VPS įgyvendinimo rezultatus. Vykdo VPS rodiklių įgyvendinimo stebėseną, vietos veiklos projektų įgyvendinimo ataskaitų analizę, ją apibendrina ir teikia kasmetinę ataskaitą NMA apie VPS įgyvendinimą, kaupia stebėsenos duomenis.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka įgyvendinant VPS dalyvaujantiems ŽVVG subjektams.

Administracijos darbuotojai informuoja vienas kitą apie VPS įgyvendinimo eigą. Viešųjų ryšių specialistas ir administracijos vadovas informuoja visuomenę, potencialius vietos projektų vykdytojus, ŽVVG narius, valdybos narius. ŽVVG pirmininkas informuoja valdybą apie VPS įgyvendinimo eigą, įgyvendinimo pažangą, kylančias problemas, siūlo jų sprendimo būdus. Valdyba teikia informaciją ŽVVG nariams ir narių visuotiniam susirinkimui. Kiekvienais metais vyksta atskaitinis visuotinis narių susirinkimas, kurio metu yra tvirtinama pirmininko veiklos ataskaita. Valdybos pirmininkas pristatys valdybai VPS įgyvendinimo rezultatus, teikdamas metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. Valdyba tvirtins minėtas ataskaitas, kurios bus teikiamos NMA, viešųjų ryšių specialistas viešins VPS įgyvendinimo ataskaitas.

Atskaitomybės (pavaldumo) sistema, taikoma įgyvendinant VPS. Įstatai reglamentuoja atskaitomybę (pavaldumą) tarp atskirų įgyvendinant VPS dalyvaujančių ŽVVG subjektų, kuriuose yra aiškiai įvardintos kiekvieno organo funkcijos, veiklos sritys, atsakomybė.

ŽVVG nariai atsako už tinkamą kolegialaus valdymo organo suformavimą.

ŽVVG valdyba atsako už sprendimų priėmimą, skirstant lėšas vietos projektams įgyvendinti; tinkamą viešųjų ir privačių interesų derinimą.

ŽVVG administracija atsako už VPS įgyvendinimo administravimą, metodinius ir finansinius valdymo gebėjimus įgyvendinti VPS ir administruoti viešąsias lėšas, tinkamą visuotinio narių susirinkimo, valdybos informavimą; už finansų valdymo gebėjimus įgyvendinant VPS ir viešųjų lėšų administravimą; už vietos projektų vykdymo gebėjimus, administruojant viešąsias lėšas.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS. ŽVVG administracijos darba, teises ir pareigas, taip pat atsakomybę reglamentuoja ŽVVG administracijos darbo tvarkos taisyklės, pareigybių aprašymai, ŽVVG pirmininko įsakymai. Darbuotojai už funkcijų bei pareigų vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. VPS administruojantiems darbuotojams už darbo drausmės pažeidimus gali būti skiriamos drausminės nuobaudos Darbo kodekso nustatyta tvarka.

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

VIEŠOSIOS NUOMONĖS TYRIMO ANKETA

Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupė (toliau - VLŽVVG) rengia Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategiją (toliau - VPS) pagal Lietuvos žuvininkystės 2021-2027 m. programos III prioritetą. Strategija bus įgyvendinama VLŽVVG teritorijoje.

VLŽVVG organizuoja vietos gyventojų apklausą. Prašome dalyvauti ir atsakyti į anketoje pateiktus klausimus. Jūsų pateikti atsakymai bus naudojami rengiant Vidurio Lietuvos žuvininkystės vietos veiklos grupės 2023-2029 m. vietos plėtros strategiją.

Taip Jūs prisidėsite prie savo gyvenamosios vietovės problemų sprendimo, numatant VPS pagrindines VLŽVVG teritorijos plėtros kryptis ir priemones. Anketoje nereikia nurodyti savo vardo ir pavardės.

Iš anksto dėkojame už atsakymą.

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami

1. Jūsų amžius?

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

18 - 29 m.

- 30 - 45 m.
- 46 - 64 m.
- 65 m. ir vyresnis

2. Jūsų lytis?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Vyras
- Moteris

3. Jūsų išsilavinimas?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Pradinis
- Pagrindinis
- Vidurinis
- Profesinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis

4. Ar Jūsų šeimoje yra bedarbių?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Taip
- Ne

5. Jūsų pareigos arba pagrindinis užsiėmimas?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Samdomas darbuotojas
- Tarnautojas
- Verslininkas
- Ūkininkas
- Studentas
- Bedarbis
- Namų šeimininkė
- Pensininkas
- Akvakultūros įmonės darbuotojas
- Žuvų perdirbimo įmonės darbuotojas
- Žvejys
- Kita

6. Pajamos, tenkančios vienam Jūsų šeimos nariui per mėnesį? 🇸🇻

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Iki 300 Eur
- 301 - 700 Eur
- 701 - 1000 Eur
- 1001 - 2000 Eur
- 2001 ir daugiau Eur

7. Jūsų gyvenamoji vieta? 🇸🇻

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Jonavos r. sav.
- Kaišiadorių r. sav.
- Kauno r. sav.
- Kėdainių r. sav.
- Raseinių r. sav.
- Širvintų r. sav.

8. Kaip pasikeitė Jūsų gyvenimo kokybė per 3 metus?

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Labai pagerėjo
- Pagerėjo
- Nepakito
- Pablogėjo
- Labai pablogėjo

9. Priemonės, kurios galėtų pagerinti jūsų gyvenimo kokybę

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Pradėti arba plėtoti privatų verslą

- Su bendruomene kurti bendruomeninį verslą
- Keisti darbą į geriau apmokamą samdomą darbą
- Ieškoti papildomo darbo ir gauti didesnes pajamas

10. Pažymėkite tris problemas, kurios Jums yra pačios opiausios jūsų gyvenamojoje vietovėje:
(Prašome pasirinkti ne daugiau 3 atsakymų variantų)

- Nedarbas
- Galimybė įsidarbinti
- Darbo vietų trūkumas
- Ribotos galimybės pradėti privatų verslą
- Mažos gyventojų pajamos
- Socialinių paslaugų trūkumas
- Didėjanti socialinė atskirtis
- Nepatenkinama viešosios infrastruktūros būklė
- Bendruomeniškumo stoka
-

11. Kokioms VLŽVVG teritorijos VPS plėtros sritims teikiate prioritetą:
(prašome pasirinkti 5 svarbiausius galimus atsakymo variantus)

- 1. Parama infrastruktūros pritaikymui žvejybos, pažintinės žuvininkystės erdvių kūrimui, rekreacijos ir kt. poreikiams
- 2. Veiklos, papildančios žuvininkystę
- 3. Žvejybos veiklų įvairinimas

- 4. Akvakultūros veiklų įvairinimas
- 5. Mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimas (biotechnologijos, paslaugos, inovacijos, atsinaujinančioji energija)
- 6. Akvakultūros produktų perdirbimo plėtra, kurianti didesnę pridėtinę vertę
- 7. Vietos gamintojų bendradarbiavimas ir naujų rinkų plėtra
- 8. Vartotojų ir vietos bendruomenės informuotumo didinimas ir informavimas apie tvarią žvejybą ir žuvų auginimą
- 9. Vietos gamintojų gebėjimų kurti didelės vertės produktus stiprinimas
- 10. Ekologiškesnių žuvininkystės produktų vietinio vartojimo įpročių skatinimui
- 11. Vietos biologinės įvairovės apsaugos užtikrinimas
- 12. Vietos gyventojų įsidarbinimo galimybių didinimas
- 13. Parama esamoms arba naujoms mėlynosios ekonomikos sektorių įmonėms, galinčioms kurti darbo vietas
- 14. Socialinės įtraukties skatinimas
- 15. Galimybių naudotis būtiniausiomis paslaugomis gerinimas
- 16. Informuotumo, ypač tarp jaunesnių žmonių, apie žvejų, akvakultūros darbuotojų profesiją, ir jos vertę vietinei bendruomenei didinimas
- 17. Parama jaunų žmonių, besidominčių žvejybos ar akvakultūros sektoriaus profesijomis, mokymui
- 18. Socialinio verslo skatinimas